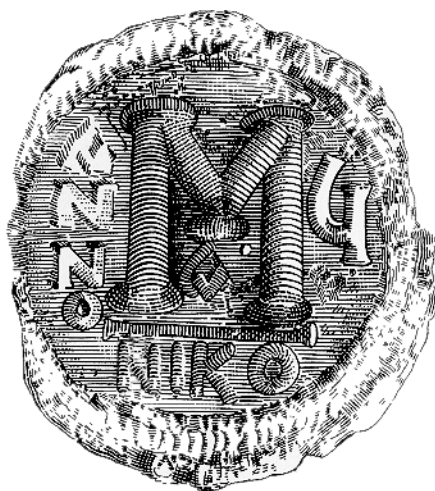

NARODNA BANKA NA REPUBLI KA MAKEDONI JA

**I zveštaj za bankarskata supervizija i
bankarski ot sistem na Republ i ka Makedonija
vo 2002 godi na**

Skopje, maj 2003

S O D R @ I N A

I. Aktivnosti na bankarskata supervizija vo tekot na 2002 godi na	1
1.1. Promeni i unapreduvawe na regulati vnata ramka na bankarskata supervizija	1
1.2. Supervi zorskata funkcija na Narodna banka na Republika Makedonija	3
1.2.1. Funkcija na licenci rawe	4
1.2.2. Supervizija na rabot ewet o na banki te i { t edilnici te	5
1.2.3. Izre-eni merki sprema banki i { t edilnici vo tekot na 2002 godi na	7
II. Bankarski ot sistem na Republika Makedonija vo 2002 godi na	9
2.1. Struktura na bankarski ot sistem	9
2.1.1. Golemi na na banki te	9
2.1.2. Sopst veni -ka st rukt ura	12
2.1.3. Regi onal na st rukt ura	14
2.2. Akti vnost na banki te	14
2.2.1. Akt i va na banki te	15
2.2.2. Kredi t na akt i vnost na banki te (plasmani kaj nef i nansi ski subjekt i)	16
2.2.3. Plasmani kaj banki te	17
2.2.4. Plasmani vo hart ii od vrednost	18
2.2.5. Kapi t al i obvrski	19
2.2.6. Primarni izvori na sredst va - Depozit i od nef i nansi ski pravni lica i naseleni e	19
2.2.7. Sekundarni i izvori na sredst va - Depozit i od banki i pozajmici	21
2.2.8. Sopst veni sredst va	22
2.2.9. Vonbi lansni akt i vnost i na banki te	22
2.3. Akti vnost na { t edilnici te	23
2.4. Perf ormansi na banki te	25
2.4.1. Adekvat nost na kapi t al ot /Rizi kot od nesol vent nost	25
2.4.1.1. Ni vo na kapi t al izi ranost na banki te	25
2.4.1.2. Koef i cient na adekvat nost na kapi t al ot na banki te	26
2.4.2. Kredi t en rizi k	29
2.4.3. Rizi k na zemjata	33
2.4.4. Li kvidnosen rizi k	34
2.4.4.1. Upravuvawe so sredst vat a i obvrski te	35
2.4.4.2. I nst rument i za monet arno regul i rawe	38
2.4.5. Analiza na prof it abilnost a na banki te i ocenka na ni vnat a ef i kasnost	41
2.4.5.1. St rukt ura na bilansot na uspeh	41
2.4.5.2. Pokazatel i za prof it abilnost a i ef i kasnost a na banki te	44
ANEKSI	
Bilans na sostojba	48
Bilans na uspeh	50
Pregled na odredeni pokazateli za kvalitetot na kreditnoto portfolio na banki te	51
Garanten kapi tal na banki te	52
Zakonska regulativa od obl astana supervizijata	53
Pregled na banki i { t edilnici	55

I. Aktivnosti na bankarskata supervizija vo tekot na 2002 godina

1.1. Promeni i unapreduvawe na regulativnata ramka na bankarskata supervizija

Vo tekot na 2002 godina, Narodna banka na Republika Makedonija prodol`i so aktivnosti te nasodeni kon natamo{ no unapreduvawe i zajaknuvawe na regulativnata ramka za prudentno bankarsko rabotewe. Vo taa nasoka bea prezemeni aktivnosti za natamo{ no usoglasuvawe i implementirawe na me|unarodnite supervizorski standardi, kako i inkorporirawe na odredeni zakonski re{ enija koi proizleguvaat od specifi~nite uslovi i okolnosti vo koi funkcioniraat makedonskite banki.

Kako poznajni izmeni koi bea napraveni vo tekot na 2002 godina vo zakonskata regulativa so koja se regulira bankarskata supervizija i raboteweto na bankite se:

- novi ot Zakon za Narodnata banka na Republika Makedonija; i
- izmenite i dopolnuvawata na Zakonot za bankite.

Klunite sistemski zakoni so koi se regulira raboteweto na bankarski ot sistem vo Republika Makedonija, kako { to se Zakonot za bankite, Zakonot za devizno rabotewe i Zakonot za platen promet, bea doneseni vo tekot na prethodnite godini. Ovie zakoni imaa soodvetno vlijanie vrzulogata i funkciite na Narodna banka na Republika Makedonija, { to nametna potreba za usoglasuvawe na Zakonot za Narodnata banka na Republika Makedonija so ovie zakoni i ostanatata zakonska regulativa. Od druga strana, so potpi{ uvaweto na Spogodbata za stabilizacija i asocijacija pome|u Republika Makedonija i Evropskata Unija, se prezede obvraska za prilagoduvawe na doma{ noto zakonodavstvo kon zakonodavstvata na zemjite ~lenki na Unijata.

Novi ot Zakon za Narodnata banka na Republika Makedonija be{e donesen vo po~etokot na 2002 godina, so { to e dadena osnova za ureduvawe na funkciite i organizacijata na centralnata banka, vo soglasnost so zakonskite re{ enija na zemjite ~lenki na Evropskata unija.

Vo novi ot Zakon za Narodnata banka na Republika Makedonija mo`at da se izdvojat nekolku poznajni aspekti i toa:

- Cenovnata stabilnost stanuva primarna cel na Narodna banka na Republika Makedonija;
- Zacvrstuvawe na funkcionalnata, instiucionalnata i finanskata samostojnost i nezavisnost na Narodna banka na Republika Makedonija, posebno od aspekt na vodeweto na monternata politika. So cel da se isklui politiko vlijanie, so novi ot Zakon e predvideno ~lenovite na Sovetot na Narodna banka na Republika Makedonija da ne mo`at da bidat ~lenovi na politiki partii, a dvajca od niv treba da bidat profesionalno ang`irani vo Narodna banka na Republika Makedonija. Na toj na~in se zajaknuva profesionalnosta, odgovornosta i transparentnosta vo raboteweto na organite na Narodna banka na Republika Makedonija;
- Natamo{ no zacvrstuvawe na supervizorskata uloga na Narodna banka na Republika Makedonija, preku pro{iruvawe na spektarot na

- korektivni merki koi mo`at da bi dat prezemeni sprema bankite ili {tedilnicite vo Republika Makedonija;
- Zajaknati se uslovi te i kriteriumi te za plasirawe na devizni te rezervi, poa|aj}i od pri~inite na sigurnost, likvidnost i rentabilnost;
- Precizirani se nadle`nostite na Narodna banka na Republika Makedonija vo sproveduvaweto na platni ot promet;
- Zajaknata e transparentnosta vo raboteweto na Narodna banka na Republika Makedonija, preku voveduvaweto obvraska za proverka i ocenka na godi{ nata smetka na Narodna banka na Republika Makedonija od strana na ovl asteno dru{ tvo za revizija. Revi zorski ot izve{ taj se objavuva od Narodna banka na Republika Makedonija vo javni te medi umi ;
- Ograni ~eni se mo` nosti te za odobruvawe pozajmici ili krediti na dr` avata od Narodna banka na Republika Makedonija;
- Podetal no se def inirani zada~ite, odgovornosti te i organizaci onata postavenost na vnatre{ nata revizija vo ramki te na Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo po~etokot na 2002 godina, bea izvr{ eni izmeni i dopolnuvawa i na Zakonot za bankite. Najzna~ajni te izmeni i dopolnuvawa na Zakonot se odnesuvaat na ovl astuvaweto na Narodna banka na Republika Makedonija da vr{ i proverka na izvorot na sredstva za sekoja uplata na kapital i za sekoja promena na sopstveni ~kata struktura na akci i te na bankata. Ovaa izmena be{ e napravena vo ramki te na sevkupni te aktivnosti na dr` avata vo borbata za spre~uvawe na mo` nite obl ici na perewe pari preku bankarski ot sistem na Republika Makedonija. Isto taka, so ovaa izmena se nastojuva{ e da se nadmi nat konstati rani te probl emi vo primenata na odredbata od ~len 11 od Zakonot za bankite spored koja Narodna banka na Republika Makedonija go ocenuva integritetot na sekoj poedine~en potencijalen subjekt i vrz taa osnova go razgl eduva baraweto za izdavawe na soglasnost samo pri steknuvawe, postapno ili odedna{ , akci i ~ij vkupen kumul ativen, nominal en iznos iznesuva 10%, 20%, 33%, 50% i 75% od vkupni ot broj na akci i so pravo na upravuvawe.

So ovaa izmena, Narodna banka na Republika Makedonija stekna ovl astuvawe da go ispit uva izvorot na sredstvata koi se upla}aat vo vid na kapital na bankata, bez ogl ed na visi nata na uplatata, odnosno promeni te vo akci onerskata struktura, so { to se pri donesuva za pogol ema transparentnost na akci onerskata struktura.

Vrz osnova na izmeni te i dopolnuvawata na Zakonot za bankite be{ e donesena Odluka za potrebnata dokumentacija za izdavawe soglasnosti, za dokumentacijata koja se prilo` uva za sekoja uplata na kapital i za sekoja promena na sopstveni ~kata struktura na akci i te na bankata i kriteriumi za ocenka na izvorot na sredstvata, so koja se propi { uva potrebnata dokumentacija vrz ~ija osnova se ocenuva izvorot na sredstvata (revi zorski izve{ taj, godi { na presmetka, kredit, zaem, podarok i drug dokaz za sredstvata za kupuvawe ili steknuvawe akci i). Narodna banka na Republika Makedonija ja ispit uva adekvatnosta na dostaveni ot dokaz za izvorot na sredstvata, i dokol ku ne se dostavi dokaz ili isti ot e nesoodveten, Narodna banka na Republika Makedonija e dol ` na da ja izvesti Di rekci jata za spre~uvawe na perewe pari. Akci i te koi { to se steknati sproti vno na zakonskata regul ativa, ne nosat pravo na gl as, a licata koi se steknale so ti e akci i ne mo` at da bi dat ~lenovi na organi te na upravuvawe na bankata.

Drugi te izmeni i dopolnuvawa na Zakonot za banki te se odnesuvaat na:

- monosta za transformacija na { tedlni ca vo banka;
- propi { uvawe standardi za izgotvuvawe i sproveduvawe na sigurnosta na inf ormativni ot sistem, soglasno koi se ocenuva adekvatnosta na inf ormativni te sistemi vo banki te;
- utvrduvawe na slu-ai te koga e dozvoleno soop{ tuvawe na podatoci koi soglasno zakonskata regulati va pretstavuvaat delovna tajna za bankata;
- podetalno def inirawe na uslovi te koi { to treba da gi ispolnuvat ~lenovite na Odborot za rakovodewe so rizikot, pri { to tie treba zadol`itelno da bidat so visoko obrazovanie i so iskustvo vo obl asta na f inansi i te ili bankarstvoto od najmal ku tri godi ni ; i
- zacvrstuvawe na na~i not na ostvaruvawe na supervi zorskata f unkcija od strana na Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja.

Vo po~etokot na 2002 godi na zapo~na primenata na novi te odluki so koi se reguliraat osnovni te supervizorski standardi, kako { to se: presmetka na adekvatnosta na kapitalot na banki te, ocenka na kreditni ot rizik preku propi { uvawe na metodologija za klasi f ikacija na rizi ~nosta na aktivata na banki te, identifi kuvawe, merewe i sledewe na rizikot na zemja, identifi kuvawe, merewe i sledewe na limitite za kreditna koncentracija i sli ~no. Ovie podzakonski akti bea doneseni vo tekot na 2001 godi na, no poradi nivnata kompleksnost, kako i poradi toa { to nivnata primena bara{ e i soodvetni izmeni vo interni te sistemi i softverski te re{ enija na banki te, be{ e predviden peri od na prilagodu vawe na banki te, odnosno nivnata pri mena zapo~na na krajot na prvi ot kvartal od 2002 godi na.

I sto taka, vo mart 2002 godi na, be{ e donesen Supervi zorski ot cir kul ar br. 5 - I denti f ikuvawe, merewe, sledewe i kontrola na rizi kot na zemjata, so { to Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja prodol `i so praktikata na izgotvuvawe supervi zorski cir kul ari koi prestavuvaat nasoka za obezbeduvawe poef i kasen na~in za ispolnuvawe na propi { anite supervi zorski standardi, odnosno ispolnuvawe na propi { anite zakonski obvrski. So ovoj cir kul ar se davaat nasoki vo pogled na ocenka na rizi kot na zemjata od strana na bankata, def inirawe na izlo`enosta na bankata sprema oddel na zemja, postavuvawe na sistemi za sledewe i kontrola na izlo`enosta sprema oddelni zemji, utvrduvawe na potencijalni te zagubi koi proizleguvaat od izlo`enosta sprema oddelen komitent - stransko lice i def inirawe na osnovni te elementi na poli ti kata za upravuvawe so rizi kot na zemjata.

1.2. Supervi zorskata f unkcija na Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja

Postavenosta na supervi zorskata f unkcija na Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja se zasnovuva vrz Zakonot za Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja, Zakonot za banki te, kako i ostanatata podzakonska regulati va. Ova f unkcija se ostvaruva preku:

- Licencirawe, t.e. izdavawe dozvoli za osnovawe i soglasnosti za rabotewe;
- Supervi zija, odnosno kontrola na raboteweto na banki te i { tedlni ci te; i
- Prezemawe korekti vni merki.

1.2.1. Funkcija na licencirawe

Vo tekot na 2002 godi na, do Narodna banka na Republika Makedonija ne bea podneseni barawa za izdavawe dozvoli za osnovawe i rabotewe na novi banki i {tedilnici, nitu pak barawa za izdavawe dozvoli za statusni izmeni po kakva bilo osnova.

Soglasno ~len 28-a od Zakonot za deviznoto rabotewe i Odlukata za postapkata, potrebnata dokumentacija i kriteriumite za dobivawe dozvola i za zapo~nuvawe so vr{ewe na aktivnosta transfer na pari, opredeluvawe na na~inot i uslovi te na rabotewe i prezemawe merki, kon krajot na 2002 godi na be{e podneseno barawe za dobivawe dozvola za vr{ewe na aktivnosta transfer na pari. Postapkata za obrabotka na ova barawa e seu{te vo tek.

Vrz osnova na odredbite od ~len 25 od Zakonot za bankite, vo koj e predvideno izdavawe soglasnosti od strana na Narodna banka na Republika Makedonija po razli~ni osnovi i odredbite od ~len 26 od Zakonot za bankite, vo koj e predvideno ispituvawe na dostaveni ot dokaz za izvorot na sredstva za sekoja uplata na kapital i sekoja promena vo akcionerskata struktura na bankite, vo tekot na 2002 godi na, se ostvoreni slednive aktivnosti:

- od vkupno podneseni 21 barawe za izdavawe prethodna soglasnost za imenuvawe na rabotovoden organ, za 20 barawa be{e izdadena soglasnost, a 1 barawe be{e povle~eno;
- od vkupno podneseni 6 barawa za izdavawe prethodna soglasnost za promena na sopstveni~ka struktura na akcii so pravo na glas (od koi 2 barawa bea preneseni od 2001-ta godina), za 5 barawa be{e izdadena soglasnost, a za 1 barawe be{e izdadena delumna soglasnost;
- od vkupno podneseni 18 barawa za izdavawe prethodna soglasnost za izmena na statut, za 16 barawa be{e izdadena soglasnost, dodeka postapkata za obrabotka na 2 barawa na 31.12.2002 godi na be{e seu{te vo tek;
- izdadena be{e prethodna soglasnost po podnesenite 2 barawa za izmena na naziv na banka (Kreditna banka AD Skopje go promeni nazivot vo Alfa Banka AD Skopje i Eurosviss banka AD Skopje vo Eurostandard banka AD Skopje);
- baraweto za izdavawe prethodna soglasnost za otvorawe filijala na banka vo stranstvo i baraweto za izdavawe prethodna soglasnost za otvorawe pretstavni{tvo vo zemjata, so re{enie bea otfrleni kako nekompl etni;
- be{e izdadena prethodna soglasnost po podnesenite 4 barawa za pravo na uvid vo zapsnik od izvvr{en neposreden supervizorski nadzor (od koi 1 barawe be{e preneseno od 2001-ta godina);
- od podnesenite 2 barawa za izdavawe prethodna soglasnost za pro{iruvawe na dozvolata za osnovawe i rabotewe so drugi finansiski aktivnosti, samo za edno barawe be{e izdadena soglasnost;
- od vkupno podnesenite 24 izvestuvawa soglasno ~len 26 od Zakonot za bankite, Narodna banka na Republika Makedonija pozitivno odgovori na 7 izvestuvawa, dodeka 17 izvestuvawa na 31.12.2002 godi na bile seu{te vo postapka na obrabotka.

1.2.2. Supervizija na raboteweto na bankite i {tedilnicite

Narodna banka na Republika Makedonija ja sproveduva kontrolnata funkcija soglasno postojnata zakonska regulativa (Zakon za Narodna banka na

Republika Makedonija, Zakon za bankite), Odlukata za na-inot na vr{ewe na supervizorski nadzor na bankite i postapkata za prezemawe merki za odstranuvawe na utvrdenite nepravilnosti, kako i vrz osnova na ostanatata podzakonska regulativa. Supervizijata na raboteweto na bankite i {tedilnicite se vr{ i preku:

- vonterensko sledewe na raboteweto na bankite i {tedilnicite, vrz osnova na analiza i verifikuvawe na izve{tajte koi se dostavuvaat do Narodna banka na Republika Makedonija;
- neposredna (terenska) kontrola na raboteweto na bankite i {tedilnicite, koja se состоi od neposreden uvid vo dokumentacijata, nivnite politiki i procedurite vo izvr{uvaweto na sekojdnevni te aktivnosti, kako i sisteme za identifikuvawe, merewe, sledewe i kontrola na rizicite involvirani vo raboteweto na institucijata. Vo zavisnost od opfatot, odnosno predmetot na kontrolata, neposrednata kontrola mo`e da bide celosna, ili delumna.

Osnovata na supervizorskata kontrola se bazi ra vrz ocenka na nivoto na rizicnost na vkupnoto rabotewe na bankite i {tedilnicite i ocenka na usoglasenosta na nivnoto rabotewe so supervizorski te standardi i propisi. Vo 2002 godina, celosnite neposredni supervizorski kontroli bea nadopolneti so ocenka na usoglasenosta na raboteweto na bankite i {tedilnicite so Zakonot za spre-uvawe na perewe pari.

Vo tekot na 2002 godina, Narodna banka na Republika Makedonija i izvr{ i vkupno 50 supervizorski neposredni kontroli, od koi 21 celosna i 29 delumni kontroli. Celosni neposredni kontroli na raboteweto bea izvr{eni kaj 13 banki i 8 {tedilnici. Isto taka, se izvr{ija i 28 delumni kontroli na raboteweto na banki, kako i edna delumna kontrola na raboteweto na 1 {tedilnica. Preku delumnite kontroli be{e izvr{ena proverka na na-inot na i spolu vawe na korektivnite merki izre~eni od guvernerot na Narodna banka na Republika Makedonija, verifikacija na odredeni naodi konstatirani so vonterenskoto sledewe na raboteweto na bankite i {tedilnicite, kako i proverka na odredeni segmenti od raboteweto na bankite i {tedilnicite, kako {to se kreditno portfolio i akci onerskata struktura.

Celosnata neposredna kontrola se sproveduva spored CAMELS rejting sistemot, koj opfa}a analiza i ocenka na adekvatnosta na kapitalot, kvalitot na aktivata, menaxmentot, prof itabilnosta, likvidnosta i pazarni ot rizik i involviran vo raboteweto na bankite. Vrz osnova na izvr{enata neposredna kontrola se utvrduva sumaren rejting za institucijata, so ocenki od "1" do "5". Sumarnata ocenka go poka`uva nivoto na rizicnost na institucijata, slabostite vo nejzino rabotewe, na-inot na upravuvawe so rizicite i stepenot na usoglasenost so zakonskata regulativa. Ocenkata "1" pretstavuva najvisok rejting koj ozna- uva sigurno i stabilno rabotewe na bankata, dodeka ocenkata "5" pretstavuva najnizok rejting koj ozna- uva visoko rizicno rabotewe na bankata i barajvisokot niv na supervizorska akcija.

Struktura na banki i { tedilnici soglasno ni vnata sumarna ocenka

Sumarna Ocenka	31.12.2001		31.12.2002		Sporedba 2002/2001	
	banki	{ tedilnici	banki	{ tedilnici	banki	{ tedilnici
1	0	0	0	0	0	0
2	6	4	6	5	0	1
3	6	7	3	8	-3	1
4	6	3	8	3	2	0
5	0	0	2	0	2	0
Neoceneti	3	3	2	1	-1	-2
Vkupno	21	17	21	17		

Komparativnata analiza na strukturata na bankite spored nivnite sumarni ocenki poka`uva deka vo tekot na 2002 godina e zgolemen brojot na banki so sumaren rejting "4" i "5" za po 2 banki, za smetka na namaluvaweto na brojot na banki koi imaat sumaren rejting "3", kako i namaluvawe na brojot na banki te koi na krajot na 2001 godina bea neoceneti. Isto taka, vo analiziraniot period, vkupniot broj { tedilnici koi imaat sumaren rejting "2" i "3" e zgolemen za po edna { tedilnica, za smetka na namaluvawe na brojot na { tedilnici koi na krajot na 2001 godina bea neoceneti.

Analizirano po oddelni banki (~ie rabotewe be{ e predmet na celosni supervizorski kontroli) mo`e da se konstati ra deka kaj 3 banki e ostvareno vlo{ uvawe na sumarni ot rejting od "3" kon "4" i "5", a edna banka so sumaren rejting "4" e preoceneta so sumaren rejting "5".

Vo analiziraniot period, kaj { tedilnicite e zabele`ano podobruvawe na sumarni ot rejting kaj dve { tedilnici (od "3" na "2"), a kaj edna { tedilnica ima vlo{ uvawe od sumaren rejting "2" vo sumaren rejting "3".

Neposrednite supervizorski kontroli izvr{eni vo tekot na 2002 godina, kako i permanenentnoto vonterensko sledewe na raboteweto na bankite i { tedilnicite, gi potvrduvaat konstatirani te problemi vo raboteweto na bankite i { tedilnicite od prethodniot period. Inatamu, vo spektarot na rizici na koi se izlo`eni bankite i { tedilnicite vo svoeto rabotewe, kreditniot rizik pretstavuva dominanten rizik. Ovoj rizik se manifestira preku relativno visokiot procent na plasmani koi nosat povisok stepen na rizik; kreditnite koncentracii, t.e. visoka kreditna izlo`enost na bankite sprema poedine~ni subjekti; visok procent na nekamatonsna aktiva koj e posl edica na akumulirani te lo{ i plasmani vo bilansi te na bankite, kako i na prezemeni te hi poteki od strana na bankite, a koi ne mo`at da najdat soodvetna realizacija na pazarot na nedvi`nosti vo Republika Makedonija.

Pokraj kreditniot rizik, vrz performansite na bankite i { tedilnicite, zna~ajno vlijanie imaat i drugi rizici, pred sé, likvidnosni ot i operativniot rizik, a poseben problem e i utvrdenata nedovolna transparentnost na akcionerskite strukturi kaj neкои banki vo Republika Makedonija. Manifestiraweto na ovi e rizici e refleksija na slabi te sistemi na korporativno upravuvawe konstatirani kaj nekolku banki, neadekvatni sistemi na vnatre{ na kontrola, nesoodvetno funkcionirawe na slu`bite za vnatre{ na revizija, neadekvatni pi{ani politiki i proceduri za upravuvawe so rizicite involvirani vo raboteweto na bankite i { tedilnicite, kako i nivno nesoodvetno implementirawe. Vrz vakvite sostojbi opredel eno vlijanie imaa nepovolnite eksterni faktori, pred sé, politi~ko-bezbednosnoto

opkr`uvawe karakteristi~no za izminatite godini, seu{te nezavr{enite reformi vo realni ot sektor, kako i problemi te pri naplata na pobaruwawata na bankite, poradi neef i kasnosta na sudstvoto.

Paral el no so supervizijata na bankite i {tedilnicite, Narodna banka na Republika Makedonija vr{i i inspekcijska kontrola na primenata na propisite vo oblata na deviznoto i denarskoto rabotewe. Taka, vo tekot na 2002 godina, bea izvr{eni vkupno 63 neposredni kontroli. Od niv, so 11 kontroli be{e opf ateno celokupnoto devizno rabotewe na bankite, so 8 kontroli bea opf ateni odredeni segmenti od deviznoto rabotewe na bankite, dodeka 41 kontrola se odnesuva{e na raboteweto na menuva~nicite.

Naj~esto, predmet na delumnite kontroli kaj bankite be{e sproveduwaweto na propisite koi go ureduvaat na~i not na vr{ewe na platni ot promet i kreditnite raboti so stranstvo, dnevната devizna pozicija, i spolnuwaweto na uslovi te i na~i not na vr{ewe na menuva~ko rabotewe i sl.

1.2.3. Izre~eni merki sprema banki i {tedilnici vo tekot na 2002 godina

Zaradi odr`uvawe na stabilnosta i sigurnosta na oddelnite banki i {tedilnici i stabilnosta i sigurnosta na bankarski ot sistem vo celina, a vo ramkite na svoite zakonski ovlastuwawa, Narodna banka na Republika Makedonija prezema korektivni aktivnosti sprema bankite i {tedilnicite, kaj koi se konstati rani nezakoni tosti i nepravilnosti vo raboteweto.

Vo tekot na 2002 godina, Narodna banka na Republika Makedonija donese 26 re{enija so korektivni merki, sprema 14 banki i 2 {tedilnici i podnese 22 barawa za poveduwawe prekr{o~na postapka sprema 8 banki, 1 {tedilnica i 12 menuva~nici, i toa:

- merka za voveduwawe na predsanaciona postapka e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za zabrana za kreditirawe na pravni lica i prolongi rawe na ve{e odobreni krediti e izre~ena sprema 2 banki;
- merka za zabrana za davawe krediti i vr{ewe na drugi plasmani osven plasmani za hartii od vrednosti prod`ba na depozi ti na Narodna banka na Republika Makedonija e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za zabrana za kreditirawe na odredeni komitenti e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za zabrana za pribirawe na {tedni vlogovi e izre~ena sprema 2 banki;
- merka za zabrana za pribirawe na novi i prolongi rawe na postoe{ki depozi ti od fizi{ki lica e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za zabrana za kreditirawe na komitenti klasi ficirani vo rizni ~ni kategorii V, G i D e izre~ena sprema 4 banki;
- merka za zabrana za kapitalni vlo`uvawa e izre~ena sprema 2 banki;
- merka za zabrana za polo`uvawe depozi ti koi predstavuaat pokritie po kreditni izlo`enosti na tretii lica e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za dokapitalizacija e izre~ena sprema 3 banki;
- merka za verifikacija na nalozii od ovlasteni rabotnici na Narodna banka na Republika Makedonija e izre~ena sprema 2 banki;
- merka za zapirawe na pl}awa vo stranstvo osven pl}awa po dostasani obvrski po stranski krediti i konvencijski obvrski e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za zabrana za kupuwawe na pobaruwawa e izre~ena sprema 1 banka;

- merka za zabrana za novi nepokrieni vonbilansni izlo`enosti e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za ograni~uvawe na platite na menaxmentot i flenovite na Upravni ot odbor e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za ograni~uvawe na tro{ ocite za reprezentacija i reklama e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za isklufuvawe od ufestvo na devizen pazar e izre~ena sprema 7 banki;
- merka za usoglasuvawe so limitite za kreditna izlo`enost e izre~ena sprema 5 banki;
- merka za usoglasuvawe so limitot za visinata na imotot i kapitalnite delovi e izre~ena sprema 1 banka;
- merka za postapuvawe po Odlukata za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni stavki na bankite i {tedilnicite spored stepenot na ni vnata rizi ~nost e izre~ena sprema 6 banki i 1 {tedilnica;
- merka za postapuvawe po Odlukata za utvrduvawe i presmetuvawe na otvoreni devizni pozici i na bankite e izre~ena sprema 2 banki;
- merka za postapuvawe po Odlukata za supervizorski standardi za regulirawe na dostasani, a nenaplteni pobaruwawa e izre~ena sprema 2 banki;
- ostanati merki: usoglasuvawe so Zakonot za smetkovodstvo i smetkovodstvenite standardi i principi (4 banki i 1 {tedilnica), intenzivirawe na postapki te za naplata na pristignati pobaruwawa (2 banki), organizirawe na Slu`ba za vnatre{ na revizija (2 banki i 1 {tedilnica), dostavuvawe na analiza za mo`nosta za prodaba za prezemeni sredstva vrz osnova na nenaplteni pobaruwawa (1 banka), izrabotka na plan za usoglasuvawe od strana na Upravni ot odbor (1 banka), dostavuvawe dokaz za sopstvenost nad imot prezemen vrz osnova na nenaplteni pobaruwawa (2 banki), nadgraduvawe na postojni ot kompjuterski sistem (1 banka), a`urirawe na akcionerskata kniga (1 banka), sveduvawe na u~estvo na poedine~en akcioner vo ramki na zakonski utvrden limit (1 banka), soodvetno evidentirawe na akcii vo Centralni ot depozi tar (1 banka), usoglasuvawe na {tedni kni{ki so Zakonot za obligacioni te odnosi (1 {tedilnica), dostavuvawe izve{tai vo opredeleni rokovi (6 banki i 1 {tedilnica), dostavuvawe na specifikacija na pobaruwawa po komitenti (1 banka), dostavuvawe odluki od Odborot za rakovodewe so rizikot (1 banka), korekcija na kni govodstvena vrednost na sopstveni sredstva (1 banka) i drugo.

II. Bankarski ot sistem na republika makedonija vo 2002 godina

2.1. Struktura na bankarski ot sistem

Vo tekot na 2002 godina ne nastanaa promeni vo brojot na bankite i {tedilnicite koi pretstavuvaat osnovni segmenti od bankarski ot sistem na Republika Makedonija:

	2002	2001
Banki od uni verzalenti p	21	21
[tedilnici	17	17

Od vkupni ot broj na banki, na 31.12.2002 godina, 18 banki imaa dozvola za vr{ewe na finansijski te aktivnosti soglasno ~len 45 i ~len 46 od Zakonot za bankite, dodeka ostanati te 3 banki imaa dozvola za vr{ewe na finansijski te aktivnosti predvideni vo ~len 45 od Zakonot za bankite koj go propi{uva delokrugot na rabota na banki osnovani so kapital od 3.500.000 EVRA.¹

Brojot na {tedilnicite na krajot na 2002 godina ostana ist kako i na krajot na prethodnata godina, so u~estvo od 0,97% vo vkupnata aktiva na bankarski ot sistem. Od aspekt na mobilizacijata na slobodni pari~ni sredstva na naselenieto, kako edna od osnovnite funkcii na {tedilnicite, nivnoto strukturno u~estvo na nivona bankarski ot sistem iznesuva 0,6%, odnosno 2,2% dokolku se zemat predvid samo denarski te {tedni vlozovi.

Inatamu ostanuva otvoreno pra{aweto za regulirawena statusot na {tedilnicite, odnosno idnite mo`nosti i prespektivite na ovoj segment na bankarski ot sistem na Republika Makedonija.

Osnovnite strukturni karakteristiki na bankarski ot sistem na Republika Makedonija se analizirani od nekolku aspekti:

1. Gol emina na bankite;
2. Sopstveni ~ka struktura;
3. Regi onalna struktura.

2.1.1. Gol emina na bankite

Analizata na gol eminata na bankite e napravena spored pet kriteriumi:

- a) Vkupna aktiva, odnosno vkupen finansijski potencijal;
- b) Obem na raboteweli pazarno u~estvo;
- v) Kapitalna mo}, odnosno vkupen iznos na sopstveni sredstva so koi raspolagaat bankite;
- g) Kredittna aktivnost; i
- d) Depozittna aktivnost.

Soglasno navedenite kriteriumi, dvete najgol emi banki imaat dominantno u~estvo vo bankarski ot sistem na Republika Makedonija, {to

¹ Na 12.11.2002 godina, Eksport i mport banka a.d. Skopje, be{e stavena vo postapka na predsanacija so imenuwawe poverenik. Na 08.01.2003 godina, predsanacionata postapka be{e zameneta so privremena uprava vo ramkite na aktivnostite za sanirawena bankata. So ova, de facto, kon krajot na 2002 godina, bankata be{e nadvor od redovnite tekovi na bankarski ot sistem na Republika Makedonija. So cel da se dobi jat realni pokazateli za strukturata, aktivnostite i performansite na bankarski ot sistem na Republika Makedonija, Eksport i mport banka a.d. Skopje, e iskl u~ena od ponatamo{nite analizi vo ramkite na ovoj izve{taj.

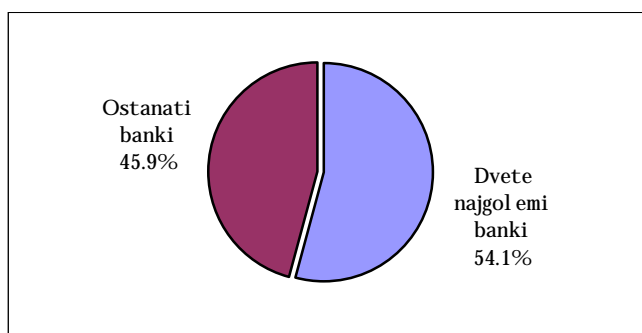
poka`uva izvesna koncentracija, koja spored indeksot na Herfindahl² e vo pri f atli va ramka.

Taka, so sostojba 31.12.2002 godi na, dvete najgol emi banki vo bankarski ot sistem na Republi ka Makedoni ja, zaf a}aat 54,1% od vkupnata neto akti va. Sporedeno so sostojbata na 31.12.2001 godi na, koncentracijata spored ovoj kri terium se namal uva za 1,7 procentni poeni. Ova e rezultat na pogolemoto namal uvawe na akti vata na dvete najgol emi banki vo tekot na 2002 godi na, (14,4%) od padot na vkupnata akti va na ni vo na bankarski si stem, koj za isti ot peri od iznesuva 11,7%. Koncentracijata na akti vata na banki te vo Republi ka Makedoni ja, izrazena preku indekstot na Herfindahl za 2002 godi na, upatuva na pri f atli va koncentracija³, koja anal izi rana na godi { no ni vo bel e` i trend na namal uvawe. Taka, so sostojba na 31.12.2002 godi na, koncentracijata na ni vo na bankarski si stem na Republi ka Makedoni ja iznesuva 1.667 edini ci, { to e za 71 edini ca pomal ku vo odnos na 31.12.2001 godi na. So sostojba na 31.12.2002 godi na, vrednosta na Herfindahl i ndeks za dvete najgol emi banki iznesuva 1.465 edini ci, { to e za 116 edini ci pomal ku vo sporedba so isti ot peri od vo mi natata godi na.

Graf i kon br. 1

Koncentracija na bankarski ot si stem

spored gol emi nata na vkupnata akti va na 31.12.2002 godi na

I zvesno namal uvawe na koncentracijata kaj dvete najgol emi banki vo tekot na 2002 godi na, mo`e da se sogleda i od aspekt na kri teriumot - pazarno u~estvo, odnosno vkupni ot obem na bilansni i vonbilansni akti vnosti na banki te. I meno, na 31.12.2002 godi na, dvete najgol emi banki

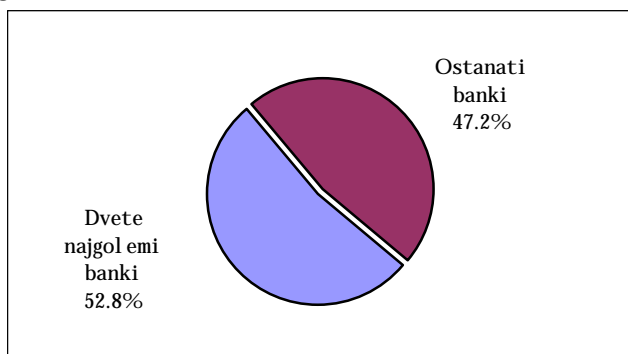
i maa u~estvo od 52,8% { to pretstavuva namal uvawe za 2,7 procentni poeni vo sporedba so krajot na 2001 godi na. Namalenata koncentracija e rezultat na opadnati ot vkupen obem na bilansni i vonbilansni akti vnosti kaj dvete najgol emi banki za 16,8%, dodeka na ni vo na si te banki vo 2002 godi na, toj pad iznesuva 12,6%.

² $H = \sum (\text{akti va na poodel na banka} / \text{vkupna akti va na si te banki} * 100)^2$

³ Spored Herfindahl dokol ku i ndeksot se dvi`i pomeju 1.000 i 1.800 edini ci, koncentracijata na akti vata se smeta za pri f atli va.

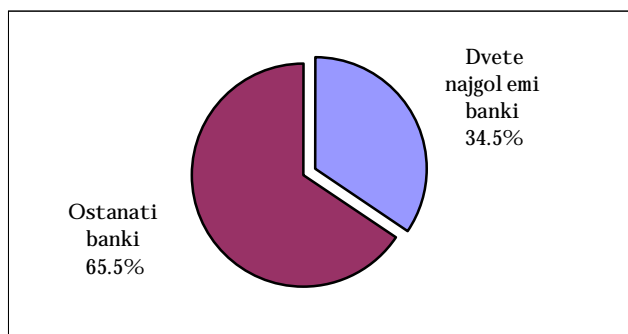
Graf i kon br.2

Koncentracija na bankarski ot si stem spored pazarnoto u-estvo na 31.12.2002 godi na

Graf i kon br.3

Koncentracija na bankarski ot si stem spored kapi tal nata mo} na 31.12.2002 godi na

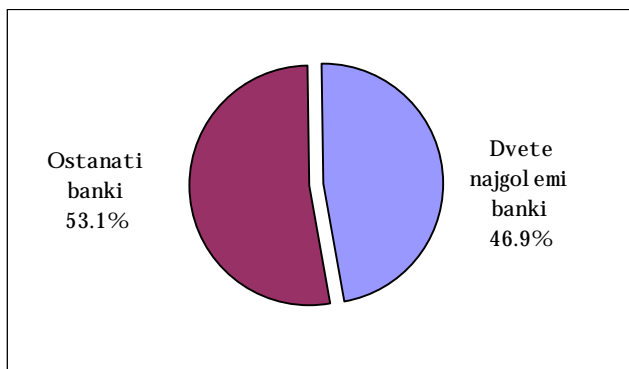

Dokol ku, kako gol emi na za sporedba se zeme kapi tal ot so koj raspol agaat banki te, se konstati ra deka na 31.12.2002 godi na, dvete najgol emi banki imaa u-estvo od 34,5% vo vkupni ot bankarski si stem, { to e za 4,9 procentni poeni pove}e vo sporedba so sostojbata na 31.12.2001 godi na. Zgol emenata koncentracija kaj

dvete najgol emi banki spored navedeni ot kriterium se dol`i na novata kapi tal na i nf uzi ja sprovedena vo tekot na vtoroto pol ugodi e na 2002 godi na od strana na strate{kite investitori, kaj edna od dvete najgol emi banki. Anal izi rano spored ovoj kri teri um, koncentracijata kaj dvete najgol emi banki ne e taka i zrazena kako kaj prethodni te dva kri teri uma: vkupna akti va i pazarno u-estvo.

Graf i kon br.4

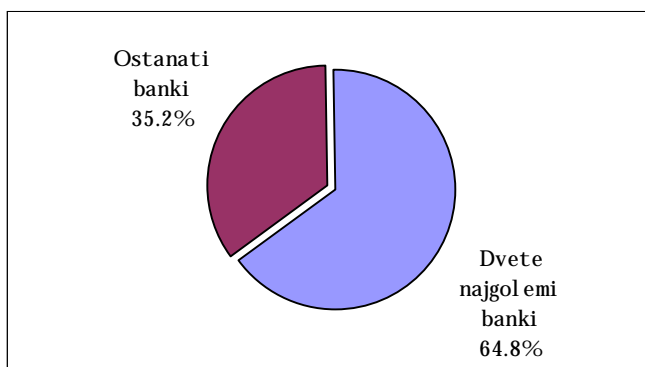
Koncentracija na bankarski ot si stem spored kredi tnata akti vnost na 31.12.2002 godi na

Ako se zeme predvid kredi tnata akti vnost na banki te, toga{ u-estvoto na dvete najgol emi banki vo kredi tnata akti vnost na site banki na 31.12.2002 godi na, i znesuva{ e 46,9%, { to e re-isi nepromeneta sostojba vo sporedba so krajot na 2001 godi na, koga toa u-estvo i znesuva{ e 46,8%.

Graf i kon br.5

Koncentracija na bankarski ot si stem spored depozitnata akti vnost na 31.12.2002 godi na

Najizrazena koncentracija kaj dvete najgol emi banki se konstatira pri analizata na depozitnata akti vnost na bankite. Imeno, so sostojba na 31.12.2002 godi na, dvete najgol emi banki imaa mobilizirano 64,8% od vkupnite depoziti, { to e za 1,7 procenti poeni pomal ku sporedeno so krajot na minatata godi na. Ova se dol`i

na povekuvawe na devizni te depoziti na naseleni e vo prvoto polugodi e od 2002 godi na, koe e poizrazeno kaj dvete najgol emi banki. Imeno, depozitnata baza kaj dvete najgol emi banki na krajot na 2002 godi na e namal ena za 18,2% sporedeno so krajot na minatata godi na, dodeka vkupnata depozitna baza na ni vo na si te banki bele`i pad za 15,9%.

Na krajot na 2002 godi na, zna`itel natakoncentracija na finanski ot potencial, kreditni te akti vnosti i pri birani te depoziti kaj dvete najgol emi banki, koi go dr`at primatot na bankarski ot pazar vo Republika Makedonija, ostanuva osnovna strukturalna karakteristika na bankarski ot sistem na Republika Makedonija i pokraj konstatirani ot blag trend na namal uvawe na ni vnata koncentracija.

2.1.2. Sopstveni -kata struktura

Sopstveni -kata struktura na bankite vo Republika Makedonija e analizirana od dva aspekta:

- a) Stepena na privatiziranost na bankite; i
- b) U-estvo na stranski kapital

a) Stepenot na privatiziranost na bankarski ot kapital vo Republika Makedonija so sostojba 31.12.2002 godi na iznesuva 85,9%, odnosno 90,3% dokol ku pri analizata se izzeme Makedonska banka za poddr{ka na razvojot AD Skopje koja e celosno vo dr`avna sopstvenost. Analizirano po oddelni banki, stepenot na privatiziranost se dvi`i vo interval od 66,7% do 100% kaj 7 banki. Sporedeno so 31.12.2001 godi na, stepenot na privatiziranost na bankite e zgol emen za 1,6 procentni poeni.

b) So sostojba na 31.12.2002 godi na, procentot na u-estvo na stranski kapital vo vkupni ot bankarski kapital vo Republika Makedonija iznesuva 44,4%, ili za 4,3 procentni poeni pove}e vo sporedba so krajot na dekmvri 2001 godi na. Analizata po pooddelni banki pokauva deka stranski ot kapital e pri suten vo 16 banki, so procentualno u-estvo koe se dvi`i od 0,2% do 100%.

Pregled br.2

Strukturno u~estvo na banki te spored vi dot na sopstvenost

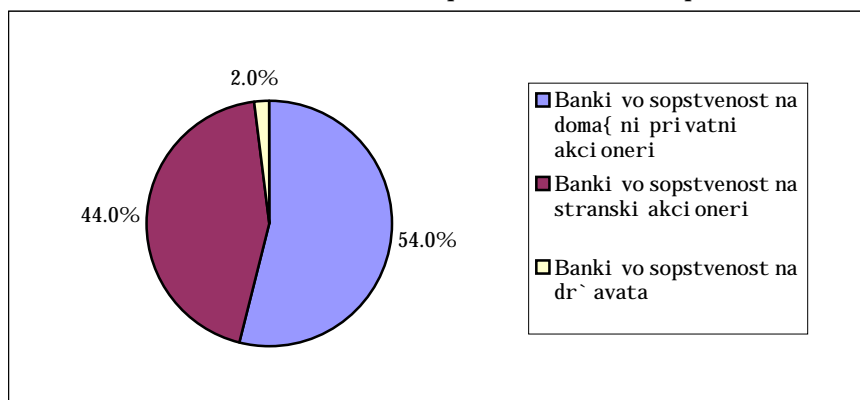
Vid na sopstvenost	Broj na banki		kapi tal (%)		akti va (%)	
	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2002
Banki vo sopstvenost na doma{ ni privatni akci oneri	12	12	51.6	50.5	47.6	54.0
Banki vo sopstvenost na dr` avata	1	1	4.9	4.9	1.3	2.0
Banki vo sopstvenost na stranski akci oneri	8	7	43.5	44.6	51.1	44.0
Vkupno	21	20	100.0	100.0	100.0	100.0

Napomena: Banki vo sopstvenost na stranski akci oneri se oni e koi vo strukturata na kapi tal ot i maat u~estvo na stranski kapi tal nad 50%.

Od pregl edot pogore se gl eda deka na krajot na 2002 godi na, sedumte banki koi se vo sopstvenost na stranski akci oneri , pokri vaat 44% od vkupnata akti va na ni vo na si te banki , odnosno 44,6% od anga` i rani ot kapi tal vo banki te vo Republ i ka Makedoni ja. Banki te pak, vo sopstvenost na doma{ ni privatni akci oneri , koi na krajot od 2002 godi na se 12, pokri vaat 54% od vkupnata akti va na ni vo na si te banki , odnosno 50,5% od anga` i rani ot bankarski kapi tal .

Graf i kon br.6

Strukturno u~estvo na banki te spored vi dot na sopstvenost na 31.12.2002 godi na

2.1.3.Regional na st rukt ura

Strukturni te karakteristiki na bankarski ot sistem na Republi ka Makedoni ja od regional en aspekt ja potvrduvaat ve}e konstatirana ta asi metri ~nost i koncentri ranost na ponudata na f i nansi ski usl ugi vo gl avni ot grad na Republ i ka Makedoni ja. I meno, so sostojba 31.12.2002 godi na samo 4 od vkupni ot broj banki se loci rani nadvor od Skopje, od koi 3 banki i maat dozvol a za vr{ ewe na f i nansi ski akti vnosti predvi deni vo ~len 46 od Zakonot za banki te, { to vkl u~uva i vr{ ewe pl aten promet i kredi tni raboti so stranstvo. F i nansi ski ot potencijal na ovie 4 banki u~estvuva so 11,2% vo vkupni ot f i nansi ski potencijal na ni vo na bankarski si stem na Republ i ka Makedoni ja.

Od druga strana, postoji relativno razgranetata mre`a na filijali, ekspozituri, { alteri i delovni edini ci. So sostojba na 31.12.2002 godi na, banki te vo Republi ka Makedoni ja imaa: 34 filijali, 169 ekspozituri, 81 { alteri i 13 delovni edini ci. Sekako, treba da se imaat predvid i { alteri te na JP Makedonski po{ ti (315 po{ tenski edini ci so 620 { alteri na celata

teritorija na Republika Makedonija) so koi raspolaga Po{ tenska banka AD Skopje.

2.2. Aktivnost na banki te

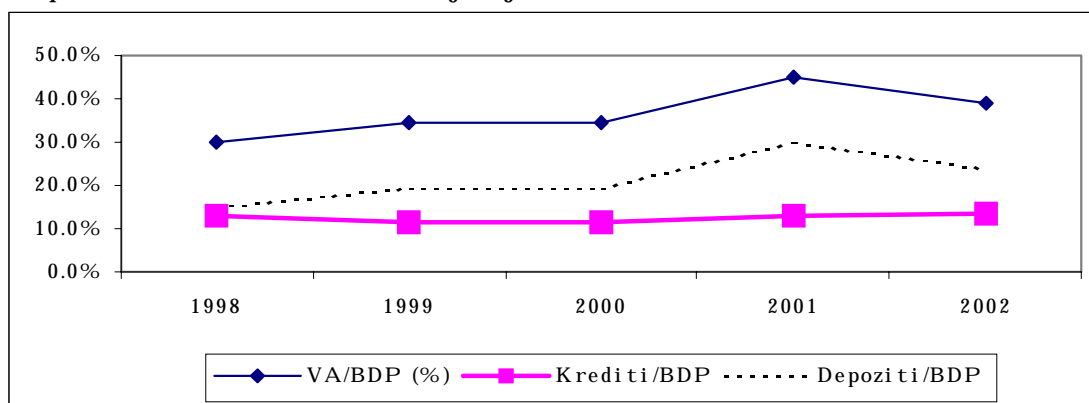
Postepenoto stabilizirawe na politi~kata i ekonomskata sestojba vo zemjata, konzistentnata makroekonomska politika, kako i stabilni ot bankarski sektor sozdadoa neophodni preduslovi za povolni dvi`ewa na bankarskite aktivnosti vo tekot na 2002 godina, izrazeni preku natamo{ no kontinuirano zgol emuvawe na depozitni ot potencial i umereno zgol emuvawe na kreditnata aktivnost za poddr{ ka na ekonomskiot razvoj vo Republika Makedonija. Dinamikata na vkupnite depoziti, vo tekot na 2002 godina, glavno be{ e determinirana od zadr` uvaweto na pogol emi ot del od deponirane depoziti pri evro konverzijata i dopolnitelno deponirane depoziti. Imeno, dokolku se napravi sporedba so 30.09.2001 godina (pred efektot od evro konverzijata), depoziti te na naseleni eto na 31.12.2002 godina, se zgol emeni za 19.403 milioni denari ili za 128%, dodeka vkupnite depoziti se zgol emeni za 19.275 milioni denari ili za 49,9%. Pritoa, analizata poka` uva deka pove}e od 70% od pribranite depoziti od naseleni eto so evro konverzijata se zadr` ale vo bankite. Ova e potvrda za vra}awe na doverbata i zajaknuvawe na krediti l i tetot na bankarski ot sistem na Republika Makedonija.

I zvesnoto podobruvawe na uslovite za stopanisuvawe i namaleni ot krediten rizik, osobeno vo vtoroto polugodie od 2002 godina, bea glaven preduslov za prodol` uvawe na trendot na dinamizirawe na kreditnata aktivnost na banki te. Taka, vo tekot na 2002 godina, prisuten e kontinuiran umeren porast na kreditni te plasmani kaj nefinansi ski te subjekti, osobeno na dolgoro~ni te denarski plasmani na naseleni eto { to upatuvawe na raste~kata uloga na banki te vo Republika Makedonija vo poddr{ ka na ekonomskiot razvoj i potrebi te na naseleni eto.

Zgol emeni ot potencial na bankite vo Republika Makedonija kako glavna determinanta za poddr{ ka na vkupnata ekonomska aktivnost, istovremeno reflektira i zajaknuvawe na nivnata funkcija na finansi ska intermedijacija vo makedonskata ekonomija. Stepenot na finansi ska intermedijacija na banki te vo Republika Makedonija, izmeren preku relacijata na vkupnata aktiva, neto krediti te kaj komitent i vkupni te depoziti so bruto doma{ ni ot proizvod, bel e` i kontinuiran trend na porast.

Graf i kon br.7

Stepen na f i nansi ska i ntermedi jaci ja

No, i pokraj vakvi ot trend, stepenot na f i nansi ska i ntermedi jaci ja vo Republ i ka Makedoni ja seu{ te e na relati vno ni sko ni vo. Taka, ovoj pokazatel presmetan kako odnos pome|u vkupnata akti va na banki te i bruto doma{ ni ot proizvod na Republ i ka Makedoni ja na 31.12.2002 godi na iznesuva 39,0%. Za sporedba, ovoj pokazatel vo napredni te zemji vo tranzici ja e okol u 100%, dodeka na ni vo na EU iznesuva okol u 250%. Ova poka`uva deka vo Republ i ka Makedoni ja, od ovoj aspekt postoi zna-itelno pole za pro{ iruvawe na akti vnostite na banki te i zgolemuvawe na stepenot i efikasnosta na f i nansi ska i ntermedi jaci ja vo f unkcija na ekonomski ot razvoj na zemjata.

2.2.1. Akt i va na banki t e

So sostojba na 31.12.2002 godina, vkupnata akti va na banki te vo Republ i ka Makedoni ja iznesuva{ e 93.213 milioni denari, { to vo odnos na sostojbata na 31.12.2001 godi na, pretstavuva pad za 12.420 milioni denari, ili za 11,8% (Bilans na sostojba - Aneks br.1). Vo sporedba so krajot na prvoto polugodie od 2002 godi na, aktivata e re~isi nei zmeneta, odnosno bel e` i pad za 107 milioni denari ili za 0,1%.

So sostojba na 31.12.2002 godi na, vo strukturata na akti vata, kako i na krajot od izmi nati te nekol ku godi ni, domi nantno u~estvo ima{ e likvidnata akti va⁴ so 44,8% vo neto akti vata, i pokraj trendot na umereno namal uvawe vo tekot na 2002 godi na. Na 31.12.2002 godi na, li kvi dnata akti va iznesuva{ e 41.725 milioni denari, { to pretstavuva pad za 27,6% vo odnos na 31.12.2001 godi na, odnosno za 2,6% vo sporedba so 30.06.2002 godi na. Anal izi rano na godi { no ni vo, namal uvaweto na li kvi dnata akti va glavno se dol `i na povl ekuvaweto na del od depozi ti te vo prvi ot kvartal od 2002 godi na. Vakvi ot trend be{ e preki nat vo vtori ot kvartal od 2002 godi na, so { to na krajot na 2002 godi na, pove}e od 70% od deponirani te depozi ti so evro konverzijata se zadr`aa kaj banki te vo Republ i ka Makedoni ja. Voedno, stabili ziraweto na depozi tni ot potencijal, determi ni ra{ e plasi rawe na slobodni ot likviden potencijal vo kreditni plasmani kaj nefinansi ski pravni lica i naselenie, { to zna~e{ e prodol `uvawe na trendot na umereno di nami zi rawe na kreditnata akti vnost kako rezultat na podobreni uslovi za stopani suvawe i namal eni ot krediten rizik, osobeno vo vtoroto polugodie od 2002 godi na. Namal enoto ni vo na li kvi dni sredstva vo najgol ema mera se mani festi ra{ e preku padot na ni voto na devi zni te pari ~ni sredstva koi so sostojba na 31.12.2002 godi na se poni ski za 13,3 pati vo sporedba so ni voto na 31.12.2001 godi na.

Strukturno anal izi rano, kako vo li kvi dnata akti va taka i vo vkupnata neto akti va na banki te vo Republ i ka Makedoni ja, domi ni raa plasmani te kaj banki, so u~estvo od 78,6% vo li kvi dnata akti va, odnosno 36,3% vo vkupnata neto akti va, { to zna~i zadr`uvawe na dosega{ nata strategi jata na banki te kon naso~uvawe na najgol emi ot del od devi zni te za{ tedi na nasel eni e vo plasmani vo prvoklasni banki vo svetot i vodewe na pokonzervati vna kreditna poli ti ka, no so i ntencija za zgol emuvawe na kreditnata akti vnost.

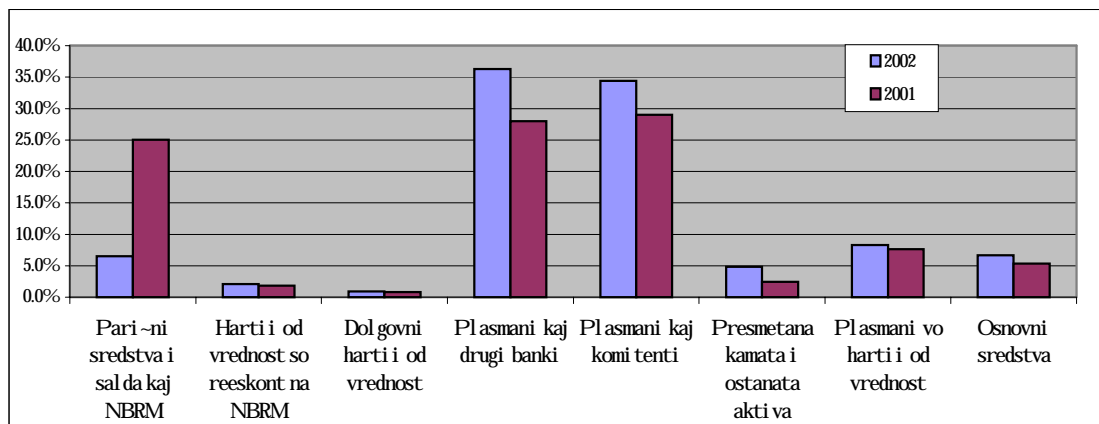
Po li kvi dnata akti va, na krajot na 2002 godi na, so u~estvo od 34,4% vo neto aktivata se izdvojuvaat plasmani te kaj komitenti, so oglede deka

⁴ Li kvi dnata akti va (defi ni rana vo po{ i roka smi sla) so~i neta od pari ~ni sredstva i sal da kaj Narodna Banka na Republ i ka Makedoni ja, blagajni ~ki zapi si kaj Narodna Banka na Republ i ka Makedoni ja, kratkoro~ni te dol govni hartii od vrednost, kratkoro~ni te krediti i sal da na smetki kaj doma{ ni i stranski banki.

poedine~noto u~estvo na ostanati te pozici i na aktivata ne nadmi nuva 10% od neto aktivata na banki te vo Republ i ka Makedoni ja.

Graf i kon br.8

Struktura na aktivata

2.2.2. Kredit na akt i vnost na banki te (plasmani kaj nef i nansi ski subjekt i)

Vo vtoroto polugodie od 2002 godina, so ogled deka prvoto polugodie be{ e karakterizirano kako periodo na postepeno normalizirane sastojbite i nadmi nuvane na posledici te od bezbednosnata kriza, prodol`i trendot na intenzivirane na kreditnata aktivnost na banki te vo Republ i ka Makedoni ja. Taka, vo tekot na 2002 godina, re~isi vo site meseci e prisuten kontinuiran umeren porast na plasmanite kaj nefinansi skite subjekti, osobeno na dolgoro~nite denarski plasmani na naseleni eto { to upatuvana raste~kata uloga na banki te vo poddr{ ka na ekonomski ot razvoj i na potrebite na naseleni eto.

Bruto plasmanite kaj komi tenti (nefinansi ski pravni lica i naseleni e) na krajot na 2002 godina iznesuvaa 38.769 milioni denari, { to zna~i zgol emuvawe za 459 milioni denari ili 1,2%, vo odnos na prethodnata godina. Ako pri presmetkite se zemat predvid i iskni`enite pobaruwawa vo vonbilansna evidencija, porastot na kreditni plasmani bi iznesoval 4,1%. Sepak, i pokraj dinamiziraweto na kreditnata aktivnost, banki te seu{ te se dosta vni matelni vo svojata izlo`enost kon komi tenti te.

Analizata na plasmanite od aspekt na ro~nata, sektorskata i valutnata struktura, so sostojba na 31.12.2002 godina, sporedeno so 31.12.2001 godina, upatuvana na odredeni povolni dvi`ewa vo ro~nata struktura na plasmanite vo sektorot na pretprijatija i osobeno vo sektorot na naseleni e vo nasoka na zgol emuvawe na dolgoro~noto kreditirawe na stanbenata izgradba { to pretstavuva pozitivni impuls za vkupnata ekonomska aktivnost. Taka, od aspekt na ro~nosta, vo analizirani ot period, dolgoro~nite plasmani bele`at zgol emuvawe za 3.016 milioni denari ili za 30,6%, nasproti namal uwaweto na kratkoro~nite plasmani za 1.597 milioni denari ili 9,1%. Od aspekt na sektorskata struktura, plasmanite kaj pretprijatijata opa|aat za 649 milioni denari ili za 2,0%. Za razlika od niv, plasmanite kaj naseleni eto bele`at porast za 1.862 milioni denari ili za 46,6%.

Sepak, na krajot na 2002 godi na, kako i na krajot na 2001 godi na, od aspekt na ro-nosta, najvi soko u-estvo od 40,9% i maat kratkoro-ni te plasmani, dodeka od aspekt na sektorskata struktura, dominantno mesto i maat plasmani te vo pretprijatija koi vo vkupni te plasmani u-estvuvaat so 81,6%. I od aspekt na valutnata struktura, nema pozna-ajni pomestuvawa vo sporedba so krajot na 2001 godi na. Taka, 60,7% od vkupni te odobreni krediti od strana na banki te se denarski (63,9% - 31.12.2001 godi na), 22,5% se denarski krediti so devizna klauzula (14,8% - 31.12.2001 godi na), a ostatokot od 16,8% se devizni krediti plasirani vrz osnova na kreditni lini i od stranstvo (21,3% - 31.12.2001 godi na).

Pregled br.3

Struktura na kreditni te plasmani odobreni na nef i nansi ski subjekti

vo MKD (000,000)

Period	Korisnici	Pret prijatija		Drugi komitenti		Naselenie			
	Ro-nost	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	Vkupno	
31.12.2001	Dost asani	1,376	135	1	2	54	0	1,566	
	Krat koro-ni	12,326	2,307	335	1,354	1,157	0	17,481	
	Dolgoro-ni	4,486	2,881	59	90	2,351	0	9,866	
	Nefunkcionalni	7,525	1,261	76	104	403	28	9,397	
	Bruto krediti	25,713	6,584	471	1,549	3,965	28	38,310	
	Rezervi za potencialni zagubi								-7,667
	Neto krediti								30,642
	Kreditni pobaruwawa preknini na vonbilansnatevi dencija								9,308
31.12.2002	Ro-nost	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	Vkupno	
	Dost asani	911	42	0	4	94	0	1,051	
	Krat koro-ni	12,557	1,336	409	379	1,203	0	15,884	
	Dolgoro-ni	5,421	3,178	52	297	3,933	0	12,882	
	Nefunkcionalni	7,073	1,129	2	125	609	15	8,953	
	Bruto krediti	25,963	5,685	462	804	5,840	15	38,769	
	Rezervi za potencialni zagubi								-6,699
	Neto krediti								32,070
Kreditni pobaruwawa preknini na vonbilansnatevi dencija								10,819	

2.2.3. Plasmani kaj banki

So sostojba na 31.12.2002 godi na, plasmani te kaj drugi banki iznesuvaa 33.803 milioni denari, odnosno 36,3% od vkupnata aktiva na banki te vo Republika Makedonija, { to pretstavuva porast na u-estvoto za 8,3 procentni poeni sporedeno so krajot na 2001 godi na.

Struktura na plasmani te kaj doma{ ni i stranski banki

	MKD (000,000)		
	Denarski	Devi zni	Vkupno
31.12.2001			
<i>Smet ki kaj drugi banki</i>	0	26,995	26,995
<i>Dost asani</i>	3	0	3
<i>Krat koro~ni</i>	1,390	38	1,429
<i>Dol goro~ni</i>	288	300	588
<i>Nef unkcional ni</i>	161	401	562
<i>Kredi ti odobreni na drugi banki</i>	1,842	740	2,581
<i>Vkupni plasmani kaj drugi banki</i>	1,842	27,734	29,576
31.12.2002			
<i>Smet ki kaj drugi banki</i>	0	30,896	30,896
<i>Dost asani</i>	0	0	0
<i>Krat koro~ni</i>	1,623	294	1,917
<i>Dol goro~ni</i>	194	748	942
<i>Nef unkcional ni</i>	18	29	47
<i>Kredi ti odobreni na drugi banki</i>	1,836	1,070	2,906
<i>Vkupni plasmani kaj drugi banki</i>	1,836	31,967	33,803

Vo strukturata na plasmani te kaj banki, dominantno u~estvo imaat devizni te smetki kaj doma{ ni i stranski banki so 91,4%.

Vkupnite krediti odobreni kaj drugi banki, so sestojba na 31.12.2002 godi na iznesuvaa 2.906 milioni denari, { to zna~i zgolemuvawe za 12,6% vo odnos na sestojbata na 31.12.2001 godi na. Od ni v, 1.387 milioni denari ili 47,7% se odobreni od strana na Makedonska banka za poddr{ ka na razvojot AD Skopje, koja svojata kreditna aktivnost ja ostvaruva so posredstvo na komercijalni te banki vo Republ i ka Makedoni ja.

2.2.4. Plasmani vo hart i i od vrednost

So krajot na 2002 godi na, portfolio i investicijite vo hart i od vrednost, kaj banki te vo Republ i ka Makedoni ja ne bele` i zna~ajni promeni ni tu vo obem, ni tu vo strukturata. Najgolem del od hart i te od vrednost, se odnesuvaat na dr` avni te obvrznic i zdadeni od Republ i ka Makedoni ja po razli ~ni osnovi i bl agajni ~ki te zapisi na Narodna Banka na Republ i ka Makedoni ja.

Oscilacijite na nivoto na likvidnost vo tekot na 2002 godi na, soodvetno se reflektiraa i vrzdivevata na bl agajni ~ki zapisi. Zgolemenoto ni vo na likvidnost na banki te vo Republ i ka Makedoni ja vo tekot na 2002 godi na, vo sporedba so sestojbata vo tekot na 2001 godi na, kako i atraktivni te kamatni stapki na bl agajni ~ki zapisi, determinira pogolem interes za bl agajni ~ki zapisi vo Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja, kako hart i od vrednost bez rizik na investirawe vo sporedba so rizikot kaj plasmani te na komitenti. Taka, prose~ni ot dneven iznos na bl agajni ~ki zapisi⁵ za 2002 godi na i znesuva{ e 3.532 milioni denari, nasproti 2.070 milioni denari za 2001 godi na. Edinstveno, vo tekot na dekmvri 2002 godi na, iznosot na bl agajni ~ki zapisi bele` i pad (prose~ni ot dneven iznos iznesuva 2.540 milioni denari), { to se dol` i na namaleni ot interes za bl agajni ~ki zapisi kaj Narodna Banka na Republ i ka Makedoni ja, osobeno kon krajot na godi nata, pred se, podvl ijani e na sezonski te faktori, kako i na opredelbata da se raspolaga so slobodni likvidni sredstva.

⁵ Vo sopstvenost na banki te.

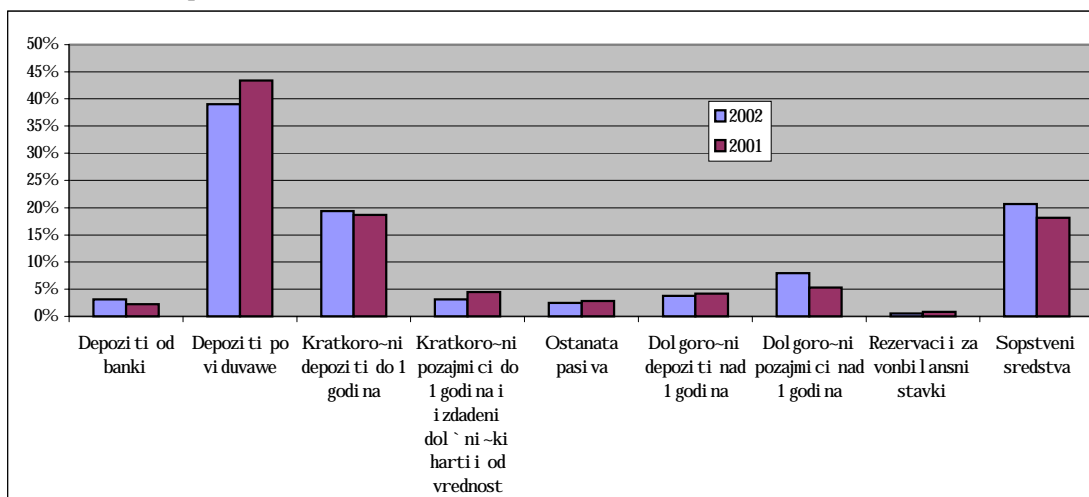
Plasmani te vo hartii od vrednost (bez blagajni ~ki te zapisi na NBRM), na krajot na 2002 godina iznesuvaa 8.599 milioni denari, ili 9,2% vo vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija. Od niv, 81,0% se odnesuva na hartii od vrednost na dr`avata, kade { to najgolem del od 90,3% otpaja na dr`avni te obvrznic i izdadeni za restruktuiraweto na Stopanska banka a.d. Skopje⁶ koi se so rok na dostasuvawe 15 godini. Ostatokot se obvrznic i izdadeni od strana na Agencijata za sanacija na banka, kako i od Ministerstvoto za finansii vrz osnova na "zamrzano" devizno {tedewe so koi aktivno se trguva na Makedonskata berza. Mal del od dolgovni te hartii od vrednost se odnesuvaat na dolgovni hartii od vrednost emituvani od strana na drugi banki i ~ekovi i izdadeni od doma{ni i stranski banki.

2.2.5 Kapital i obvrski

Strukturata na izvorite na sredstva na 31.12.2002 godina, kako i vo minatata godina, reflektira najgolemo u~estvo na primarnite izvori na sredstva (depozitite na nefinansijski pravni lica i naselenie) so 62,1%. Poni v, sleduvaat sopstvenite sredstva so 20,7% i eksternite izvori (depozitite od banki i pozajmici) so 14,1%.

Grafikon br.9

Struktura na pasivata

2.2.6. Primarni izvori na sredstva - depoziti na nefinansijski pravni lica i naselenie

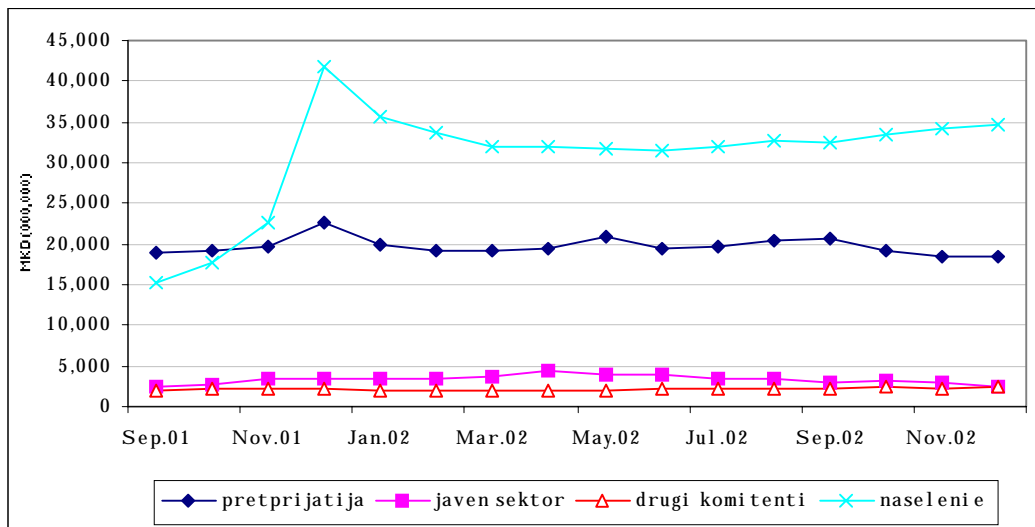
Vkupnite depoziti od nefinansijski pravni lica i naselenie na krajot na 2002 godina iznesuvaa 57.905 milioni denari, { to zna~i pad za 12.090 milioni denari ili 17,2% vo odnos na 31.12.2001 godina, odnosno porast za 726 milioni denari ili za 1,3% vo odnos na 30.06.2002 godina. Glavna determinanta za dvi`ewata na vkupnite depoziti se depozitite na naselenie, so ogleđ na ni vnoto dominantno u~estvo od 59,7%. Na 31.12.2002 godina, tie iznesuvaa 34.561 milioni denari, i vo odnos na 31.12.2001 godina bele`at pad za 7.258 milioni denari ili 17,3%, odnosno porast za 2.969 milioni denari ili 9,4% vo odnos na 30.06.2002 godina. Pri toa, sporedeno so sostojbata na 30.09.2001 godina (pred

⁶ Zakon za garanti rawe na investicijata na strategijski investitori i za prezemawe na oddelni pobaruwawa od krajni korisnici od strana na Republika Makedonija vo Stopanska banka a.d. Skopje.

efektot od evro konverzijata), depozitite na naselenie bele`at porast za 19.403 milioni denari ili za 128,0%, { to upatuvava na faktot deka nad 70% od deponirane depoziti na naselenie so evro konverzijata se zadr`ale vo bankarski ot sektor vo Republika Makedonija. Ova voedno, ne e samo potvrda za vra}awe na doverbata vo bankarski ot sistem vo Republika Makedonija, tuku i za nejzi no zgol emuvawe.

Grafikon br.10

Dvi`ewe na depozitite od nefinansijski pravni lica i naselenie

Analizata na primarnite izvori na sredstva od aspekt na nivnata ro-nost, kako i sektorskata i valutnata struktura na 31.12.2002 godina, ne poka`uva zna`ajni promeni vo sporedba so sostojbata na 31.12.2001 godina. Spored ro-nosta, najvisoko u-estvo imaat depozitite po viduvawe so 61,6%, odnosno 62,8% ako se zemat predvid i ograni`enite depoziti, po koi sleduvaat kratkoro-nite depoziti so 31,2% i dolgoro-nite depoziti so 6,0%. Vo kontekst na nepovolnata ro-na struktura na primarnite izvori na sredstva, bitno e da se napomene deka se zabele`ani pozitivni dvi`ewa, vo nasoka na kontinuiran trend na porast na kratkoro-nite i dolgoro-nite depoziti vo tekot na 2002 godina. Taka, prose-ni ot mese-en iznos na kratkoro-no oro-nite depoziti za 2002 godina iznesuva 16.789 milioni denari, nasproti 10.938 milioni denari za 2001 godina. Isto taka, prose-ni ot mese-en iznos na dolgoro-nite depoziti za 2002 godina iznesuva 4.223 milioni denari, nasproti 3.699 milioni denari za 2001 godina. Na ova upatuvava porastot na kratkoro-nite denarski depoziti od naselenie kon krajot na 2002 za 110,2%, sporedeno so krajot na 2001 godina.

Strukturnata analiza po sektori poka`uva deka i pokraj povlekuvaweto na del od za{tedite na naselenie vo po-etokot na 2002 godina, tie imaat dominantno u-estvo so 59,7%. Na depozitite od pretprijatija otpala 32,1%, dodeka javni ot sektor i drugi te komitenti zazemaat 8,2%. Spored valutnata struktura, deviznite depoziti u-estvuvaat so 52,3% vo primarnite izvori na sredstva, nasproti 62,4% evidenti rani na 31.12.2001 godina, a ostanati te 47,7% se odnesuvaat na denarski te depoziti, nasproti 37,6% na 31.12.2001 godina, { to upatuvava na ni vno pribli`uvawe, koe vo najgol emera se dol`i na porastot na denarski te depoziti od naselenie, nasproti namaluvaweto na devizni te depoziti od naselenie.

Pregled br.5

Struktura na depoziti te od nef i nansi ski pravni li ca i nasel eni e

Period	Depozit i	Pret pri jat i ja		Javen sekt or		Drugi komi t ent i		Nasel eni e		Vkupno
		Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	
31.12.2001	Ro-nost									
	Po vi duvawe	7,782	7,059	1,490	-	1,519	-	3,993	21,982	43,825
	Ograni -eni	301	1,604	124	-	24	-	-	-	2,054
	Krat koro-no oro-eni do 1 godi na	5,687	-	1,799	-	268	222	989	10,769	19,734
	Dol goro-no oro-eni nad 1 godi na	83	-	144	-	67	3	2,061	2,025	4,383
	Vkupno	13,852	8,663	3,557	-	1,879	224	7,042	34,777	69,995
	St apka na porast na depozit i te	-2.3%	-15.3%	-29.3%		13.6%	-88.9%	22.1%	348.4%	50.1%
31.12.2002	Ro-nost									
	Po vi duvawe	7,951	4,580	1,625	-	1,556	-	5,718	14,213	35,641
	Ograni -eni	271	374	51	-	9	-	-	-	705
	Krat koro-no oro-eni do 1 godi na	4,876	322	558	-	324	430	2,080	9,487	18,076
	Dol goro-no oro-eni nad 1 godi na	187	-	154	-	74	3	2,189	875	3,482
	Vkupno	13,284	5,276	2,389	-	1,963	433	9,986	24,574	57,905
	St apka na porast na depozit i te	-4.1%	-39.1%	-32.9%		4.4%	92.9%	41.8%	-29.3%	-17.3%

2.2.7. Sekundarni i izvori na sredst va - Depozit i od banki i pozajmi ci

Na krajot na 2002 godi na, sekundarni te i izvori na sredstva (depoziti te od banki, kratkoro~ni te pozajmi ci do 1 godi na i dol goro~ni te pozajmi ci nad 1 godi na), i znesuvaa 13.243 mi li oni denari ili 14,2%, vo strukturata na vkupni te i izvori na sredstva. Sporedeno so krajot na 2001 godi na, ova a kategori ja i izvori na sredstva bel e` i porast za 4,6%.

So sostojba na 31.12.2002 godi na, depoziti te od banki i znesuvaa 2.924 milioni denari ili 3,1% od vkupnite izvori na sredstva na bankite vo Republi ka Makedoni ja. Od vkupni te depoziti od banki, 90,8% se depoziti od doma{ ni banki, a ostatokot se depoziti od stranski banki. Anal i zi rano spored ro~nosta, domi ni raat kratkoro~no oro~eni te depoziti do 1 godi na so u~estvo od 53,6%, dodeka spored valutnata struktura 55,9% se odnesuva na devizni te depoziti od banki. Za sporedba, so sostojba na 31.12.2001 godi na, na kratkoro~no oro~eni te depoziti do 1 godi na otpa jaat 53,1%, dodeka na devizni te depoziti od banki.

Pregled br. 6

Struktura na depoziti od banki

	MKD (000,000)				Vkupno depozit i od banki
	Doma{ ni banki		St ranski banki		
31.12.2001	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	
Po vi duvawe	72	516	-	416	1,004
Krat koro-no oro-eni	695	568	-	-	1,263
Dol goro-no oro-eni	111	-	-	-	111
Vkupno	878	1,084	-	416	2,379
St apka na promeni - godi { no	81.4%	-49.9%		-81.9%	-52.0%
31.12.2002	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	
Po vi duvawe	378	583	-	269	1,229
Krat koro-no oro-eni	797	771	-	-	1,567
Dol goro-no oro-eni	116	12	-	-	128
Vkupno	1,290	1,365	-	269	2,924
St apka na promeni - godi { no	46.91%	25.86%		-35.47%	22.90%

So sostojba na 31.12.2002 godi na, kratkoro~ni te pozajmi ci do 1 godi na, u~estvuva a so 3,1% vo strukturata na vkupni te i izvori na sredstva. Vo ramki te na ova a kategori ja i izvori na sredstva, domi nantno e u~estvoto na kratkoro~ni te pozajmi ci od stranski banki (67,1%). Ostanati te 32,9%, se odnesuvaat na pozi ci jata kratkoro~ni denarski pozajmi ci od doma{ ni banki (preku pazarot

na pari, ili direktno). Oscilacije na nivou na ukupna likvidnost, kako i neravnomoerno disperzirana likvidnost u bankarski sistem na Republika Makedonija, u analizirani period sodevno se reflektiraa i vrz dvi ewata na kratkoro~nite pozajmici od doma{ ni banki.

So sostojba na 31.12.2002 godina, dolgoro~nite pozajmici u~estvuva a so 7,9% u struktura ta na ukupnite izvori na sredstva. Pozajmici te od stranski banki u osnov na dolgoro~ni stranski kreditni linii so koi se finansiraat dolgoro~ni stopanski proekti i natamu imaa dominantno u~estvo u struktura ta na dolgoro~nite pozajmici so 79,0%. Na krajot na 2002 godina, dolgoro~nite pozajmici od stranski banki i znesuvaa 5.853 milioni denari, i u sporedba so krajot od prethodnata godina zabe`aa porast za 69,2%. Pri toa, od ukupni otiznos na dolgoro~ni pozajmici na stranski banki, 470 milioni denari se odnesuva na subordiniran depozit vl o` en u edna banka.

Od aspekt na valutnata struktura na ukupnite pozajmici, nema neko i pozna~ajni promeni u tekot na analizirani period. Najgolem del od pozajmici te ostanuvaat devizni (76,1%), a ostanati ot del se denarski pozajmici, pred s i kratkoro~ni krediti za likvidnost kori steni od drugi banki, di direktno, ili preku Pazarot na pari.

Pregled br.7

Struktura na pozajmici

<i>MKD (000,000)</i>											
	<i>NBRM</i>		<i>Doma{ ni banki</i>		<i>St ranski banki</i>		<i>Pret pri jat i ja</i>		<i>Drugi</i>		
31.12.2001	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Vkupno</i>
<i>Krat koro~ni</i>	0	-	707	-	-	3.891	-	-	118	-	4.717
<i>Dolgoro~ni</i>	426	-	241	25	-	3.460	0	-	1.394	16	5.561
Vkupno	426	-	948	25	-	7.351	0	-	1.512	15.584	10.278
<i>St apka na porast</i>	-33.6%		11.6%			35.0%	-99.6%		75.1%		31.4%
31.12.2002	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Denarski</i>	<i>Devizni</i>	<i>Vkupno</i>
<i>Krat koro~ni</i>	0	-	958	-	-	1.959	-	-	-	-	2.917
<i>Dolgoro~ni</i>	398	-	177	27	-	5.853	0	16	931	-	7.402
Vkupno	398	-	1.135	27	-	7.812	0	16	931	-	10.319
<i>St apka na porast</i>	-6.7%		19.7%	10.3%		6.3%	0.0%		-38.4%	-100.0%	0.4%

2.2.8. Sopstveni sredstva

Sopstvenite sredstva na bankite na krajot na 2002 godina iznesuvaa 19.279 milioni denari, i u struktura ta na ukupnite izvori na sredstva i maat u~estvo od 20,7%. Sporedeno so krajot na prethodnata godina, mo`e da se konstati ra deka u tekot na 2002 godina nema pozna~ajni promeni u ukupni te sopstveni fondovi na bankite u Republika Makedonija.

2.2.9. Vonbilansna aktivnost na bankite

Klasifitse vonbilansni bankarski aktivnosti kako { to se izdavawe garancii, otvorawe akreditivi i odobruvawe ramkovni krediti seu{ te pretstavuvaat osnovna karakteristika na vonbilansnata aktivnost na bankite u Makedonija.

Vkupnata vonbilansna aktiva na bankite u Republika Makedonija so sostojba na 31.12.2002 godina iznesuva 12.620 milioni denari i u odnos na krajot od 2001 godina bele`i namaluvawe od 2.820 milioni denari, { to se dol`i na namaluvaweto na pokriente vonbilansni stavki za 1.896 milioni denari i nepokriente garancii za 976 milioni denari.

Rizikite vonbilansni stavki vo vkupnata vonbilansna aktiva u-estvuvaat so 90,2%, { to vo odnos na krajot od 2001 godina pretstavuva zgol emuvawe za 10,5 procentni poeni.

Pregled br.8

Vonbilansna akti vnost

	<i>MKD (000,000)</i>									
	31.12.2002	30.06.2002	31.12.2001	30.06.2001	31.12.2000	30.06.2000	31.12.1999	30.06.1999	31.12.1998	31.12.1997
<i>Pokrieni vonbil. stavki</i>	1.238	1.400	3.134	2.683	1.573	2.338	1.899	1.625	1.795	1.620
<i>^inidbeni garancii</i>	3.010	2.322	3.340	3.789	3.244	3.297	2.744	3.337	3.005	2.531
<i>Neisk. ramkovni krediti obrski za kreditirawe</i>	536	167	155	278	123	29	65	110	110	49
<i>Nepokrieni garancii, akreditivi i drugo vonb.</i>	7.835	8.825	8.811	9.069	9.059	9.224	9.300	8.993	9.826	8.319
<i>Vkupno vonbilansno</i>	13	13	15	15.818	13.998	14.887	14.008	14.065	14.736	12.520
<i>Rizikite na aktiva/ vkupna vonb. aktiva</i>	90.19	88.99	79.70	83.04	88.77	84.30	86.44	88.45	87.82	87.06

Analizirane te pokazateli uka`uvaat deka eden zna~aen del (90%) od vkupnite vonbilansni aktivnosti na bankite vo Republika Makedonija povlekuvaat odreden krediten rizik i kako takvi imaat potencijal da se transformiraat vo bilansni pobaruwawa.

Od strukturen aspekt, najvi soko u-estvo vo vkupnata vonbilansna aktiva imaat nepokriente garancii i akreditivi koi so sostojba na 31.12.2002 godina u-estvuvaat so 62,1% vo vkupnata vonbilansna aktiva. Nivnoto u-estvo vo strukturata na vonbilansnata aktiva sporedeno so sostojbata na krajot od 2001 godina poka`uva zgol emuvawe od 5 procentni poeni, koe glavno e posl edica na namalenata vkupna vonbilansna aktiva.

2.3. Aktivnost na {tedilnicite

Vkupniot finansiski potencijal na {tedilnicite na 31.12.2002 godina iznesuva 956 milioni denari { to pretstavuva 0,97% od vkupniot finansiski potencijal na bankite vo Republika Makedonija. Pritoa, stapkata na kapitaliziranost iznesuva 72,1%, { to zna~i deka samo 27,9% od vkupnata aktiva na {tedilnicite poteknuva od pribrani depoziti na naselenie i drugi tuji izvori na sredstva.⁷ Vo tie ramki, pribranite {tedni vlogovi od naselenie iznesuvaat 215 milioni denari, odnosno 22,5% od vkupnata aktiva na {tedilnicite. Ova poka`uva deka samo pribli`no edna ~etvrtina od raboteweto na {tedilnicite se odnesuva na finansiskata intermedijacija, dodeka ostanati ot del e aktivnost koja se zasnovuva vrz sopstvenite sredstva na {tedilnicite, odnosno sredstvata {to samite osnova~igi vlo`ile vo {tedilnicata. Dokolku se sporedi so vkupno pribranite {tedni vlogovi na bankite vo Republika Makedonija, se konstati ra deka {tedilnicite imaat u-estvo od samo 0,6%.

⁷ Vo ovi e ramki vl eguvaat depoziti te od naselenie (22,5% u-estvo vo vkupnata aktiva) i pozajmi ci od banki i ostanata pasi va (5,4% u-estvo vo vkupnata aktiva)

Pregled br.9

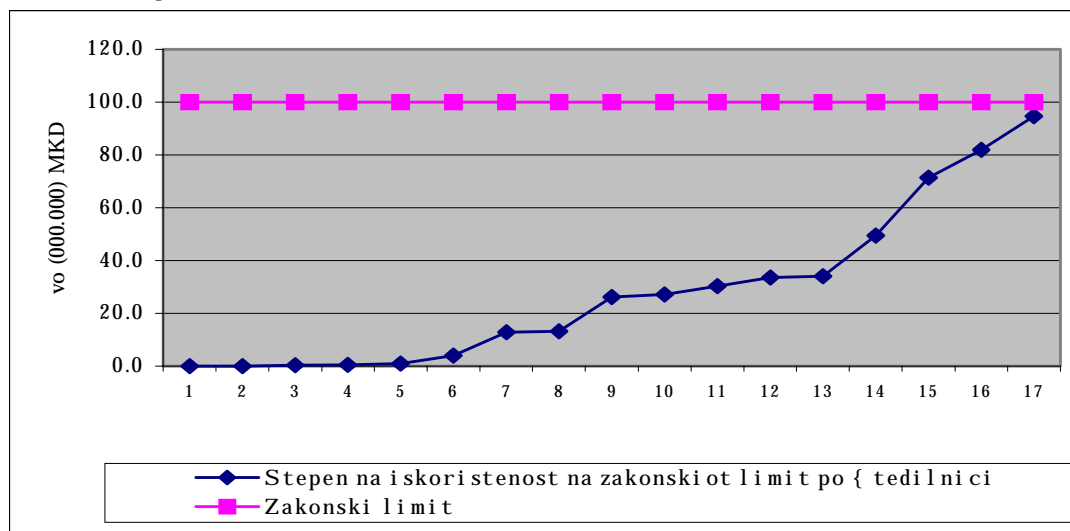
Ro-na struktura na { tedni te vlogovi na { tedilnici te na 31.12.2002 godi na

Red.br.	Kategorija na { tedni vlogovi	I znos vo milioni denari	U-estvo vo %
1	po vi duvawe	10	4.8
2	do 1 godi na	118	54.9
3	nad 1 godi na	87	40.3
	Vkupno	215	100.0

Od druga strana, dokolku vkupnite { tedni vlogovi se sporedat so kapi tal ot na { tedilnici te se dobi va pokazatel od 34,9%. Ako se zeme predvi d zakonskata mo`nost koja e dadena na { tedilnici te da pri biraat { tedni vlogovi najmnogu do i znosot koj e dva pati pogol em od ni vni ot kapi tal , toga { se konstati ra deka sogl asno ni voto na kapi tal so koj raspol agaat { tedilnici te na 31.12.2002 godi na, 82,6% od ni vnoto pravo da pri biraat { tedni vlogovi od gra|ani te ne e iskori steno. I meno, spored ni voto na kapi tal so koj raspol agaat { tedilnici te na 31.12.2002 godi na (618 milioni denari), tie imaat pravo da pri berat { tedni vlogovi od naselenie najmnogu do iznos od 1.236 milioni denari, { to sporedeno so f akti ~ki pri brani te { tedni vlogovi od naselenie od 215 milioni denari dava prose~no ni vo na iskori stenost na zakonski dadenata mo`nost od samo 17,4%.

Graf i kon br.11

Stepen na iskori stenost na zakonski ot li mi t na { tedilnici te za pri bi rawe na { tedni vlogovi

Ako se anal izi ra po oddel ni { tedilnici, kako { to e pri ka`ano i vo graf ikonot, stepenot na iskori stenost na zakonski ot li mi t za pri bi rawe na { tedni vlogovi se dvi`i od 0% kaj 4 { tedilnici, pa sé do 94,7% kaj 1 { tedilnici. Pri toa, di stri buci jata po grupi e sl edna: do 20% iskori stenost - 8 { tedilnici, 20%-40% iskori stenost - 5 { tedilnici, 40%-60% iskori stenost - 1 { tedilnica, nad 60% iskori stenost - 3 { tedilnici. Od ova mo`e da se zakl u-i deka duri 13 { tedilnici se nao|aat vo zonata do 40% na iskori stenost na zakonski ot li mi t, { to od svoja strana determi ni ra ni ska prose~na stapka na iskori stenost.

Analizata na aktivata na {tedilnicite vo Republika Makedonija poka`uva deka najgolem del od nivni ot finansijski potencijal e plasiran vo krediti na naselenie i pravni lica. Pritoa, vkupnite krediti na 31.12.2002 godina iznesuvaat 762 milioni denari (80% od vkupnata aktiva), od koi 627 milioni denari ili 82% se odnesuvaat na krediti na naselenie.

2.4. Performansi na bankite

2.4.1 Adekvatnost na kapitalot /Rizik od nesolventnost

2.4.1.1. Nivo na kapitaliziranost na bankite

Sopstvenite sredstva na bankite vo Republika Makedonija na krajot na 2002 godina, iznesuvaa 19.279 milioni denari (316 milioni evra) i vo odnos na sostojbata na krajot od 2001 godina, se zgol emeni za 120 milioni denari, odnosno za nezna~itelni 0,6%.

Strukturnata analiza na kapitalot po poodelni banki poka`uva deka kapitalot na dvete najgolemi banki pretstavuva 34,5% od vkupni ot kapital na bankite vo Republika Makedonija, dodeka pak u~estvoto na ostanatite 18 banki iznesuva 65,5% od vkupni ot kapital. Vo tekot na 2002 godina, strukturnoto u~estvo spored kapitalot na dvete najgolemi banki e zgol emeno za 4,9 procentni poeni, {to e rezultat na dokapitalizacijata na edna od dvete najgolemi banki vo vtoroto polugodie od godinata. Pritoa, prose~ni ot iznos na kapital na dvete najgolemi banki iznesuva 3.327 milioni denari (54,5 milioni evra), dodeka prose~ni ot iznos na kapital na ostanatite banki iznesuva 701 milioni denari (11,5 milioni evra).

Namaluvaweto na neto aktivata na bankite vo tekot na 2002 godina za 11,8%, vo odnos na krajot od 2001 godina, od edna strana i nezna~itelnoto zgolemuwawe na kapitalot vo isti ot period za 0,6%, od druga strana, determinira stapka na kapitaliziranost na 31.12.2002 godina od 20,7%, {to vo sporedba so krajot na 2001 godina pretstavuva zgolemuwawe za 2,5 procentni poeni.

Pregled br.10

Nivo na kapitaliziranost na bankite vo Republika Makedonija so sostojba 31.12.2002 godina

vo MKD (000.000)										
BANKA	Neto aktiva	Rezervi za pot. zag.	Bruto aktiva	Sopstveni sredstva	Garanten kapital	RPA ¹	Agregatna ODP ²	Stapka na kapitaliz. (neto)	Stapka na kapitaliz. (bruto)	Adekvatn. na kapital
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6/3	10=6/5	11=7/8
1 Dvete najgolemi banki	50,443	4,684	55,127	6,653	6,519	27,161	6,930	13.19	12.07	19.12
2 Ostanati banki	42,770	3,502	46,272	12,626	12,603	30,176	3,732	29.52	27.29	37.17
3 Vkupno banki (3=1+2)	93,213	8,186	101,399	19,279	19,122	57,337	10,662	20.68	19.01	28.12

7/ Rizik -no ponderirana aktiva

8/ Otvorena devizna pozicija

Stapkata na kapitaliziranost na dvete najgolemi banki iznesuva 13,2% i vo odnos na prose~nata stapka na kapitaliziranost na bankite vo Republika Makedonija e pomala za 7,5 procentni poeni. Prose~nata stapka na kapitaliziranost na ostanatite banki e povi soka vo odnos na prose~nata stapka na nivo na site banki za 8,8 procentni poeni. Vakvata sostojba e rezultat na poraznovidnata struktura na izvorite na finansi rawe, pred se porazviena deponitna baza na dvete najgolemi banki. Nasproti niv, pomalite banki imaat

poednostavna struktura na izvorite na finansirawe na nivnite aktivnosti, kade { to zna-itelno u-estvo imaat sopstvenite izvori na sredstva, { to e pokazatel za pomala efikasnost vo vr{ eweto na f i nansi skata i ntermedi jaci ja.

Konstataci jata za zgolemuwaweto na stapkata na kapital iziranost za 2002 godina, vo odnos na krajot na 2001 godina, ostanuva nepromeneta dokolku pri analizata se zeme predvid i ni voto na vonbilansnata aktivnost na bankite vo ovoj period. I meno, pokazatel ot za stepenot na pokrienost na vkupnite bilansni i vonbilansni pobaruwawa so sopstveni sredstva iznesuva 18,2% i e povi sok za 2,4 procentni poeni vo odnos na sostojbata na krajot od 2001 godina. Vo uslovi na nezna-itelno zgolemuwawe na kapital ot od 0,6%, zgolemuwaweto na ovoj pokazatel e rezultat na namaluwaweto na bilansnata aktiva za 11,8% i namaluwaweto na vonbilansnata aktiva za 18,2%.

2.4.1.2. Koef i cient na adekvatnost na kapital ot na bankite

Biten moment koj treba da se ima predvid pri analizata na koef i cientot na adekvatnost na kapital ot na bankite, se izmenite vo metodologijata za utvrduwawe na negovite dve osnovni komponenti: garantni ot kapital i rizi~no ponderiranata aktiva. I meno, po izvr{ enite izmeni vo metodologijata za utvrduwawe na garantni ot kapital na bankite vo tekot na 2000 godina, se pristapi kon izmeni i vo metodologijata za utvrduwawe na rizi~no ponderirana aktiva, koi prakti~no bea implementirani od strana na bankite po~nuvaj}i od 31.03.2002 godina. Pri toa, soglasno izmenite vo metodologijata za utvrduwawe na rizi~no ponderiranata aktiva, pokraj kreditni ot rizik, vo presmetkata na adekvatnosta na kapital ot se vkl u- uva i kursni ot rizik, preku zemaweto vo presmetka na agregatnata otvorena devizna pozicija.

Na krajot na 2002 godina, garantni ot kapital na bankite vo Republika Makedonija (kako prva komponenta pri utvrduwaweto na koef i cientot na adekvatnost na kapital ot) iznesuva 19.122 milioni denari i vo odnos na krajot od 2001 godina e zgolemen za 423 milioni denari (Aneks br. 4). Od strukturata na garantni ot kapital, mo` e da se sogleda deka negova dominantna komponenta pretstavuva akcionerski ot kapital od izdadeni obi~ni i prioritetni akcii. Novina vo vtoroto polugodie od 2002 godina pretstavuva zgolemuwaweto na garantni ot kapital preku uplata na subordiniran depozit kaj edna banka.

Rizi~no ponderiranata aktiva, vtorata komponenta pri utvrduwaweto na koef i cientot na adekvatnosta na kapital ot, so sostojba na krajot na dekemvri 2002 godina iznesuva 57.338 milioni denari, { to e za 2.752 milioni denari pove}e vo odnos na krajot na dekemvri 2001 godina (porastot se odnesuva na rizi~no ponderiranata bilansna aktiva). Kako { to be{ e i prethodno istaknato, vo presmetkata na rizi~no ponderiranata aktiva se zema predvid i agregatnata otvorena devizna pozicija koja na 31.12.2002 godina iznesuva 10.663 milioni denari.

Soglasno novata metodologija i impl ementirana od prvi ot kvartal na 2002 godina, pri kreiraweto na strukturata na aktivnite bilansni i vonbilansni pozicii, definiran e i poinakov pristap vo nivnoto razgrani~uwawe po oddelni rizi~ni ponderi, odnosno faktori na konverzija, trgnuvaj}i od karakteristike na dol`nikot i vidot na obezbeduwaweto, kako i razgrani~uwawe na pobaruwawata prema drugi banki spored ni vnata rezidualna ro~nost. Isto taka, pri presmetkata na rizi~no ponderiranata vonbilansna aktiva, pokraj klasi~nite vonbilansni pozicii, dadena e mo`nosta za

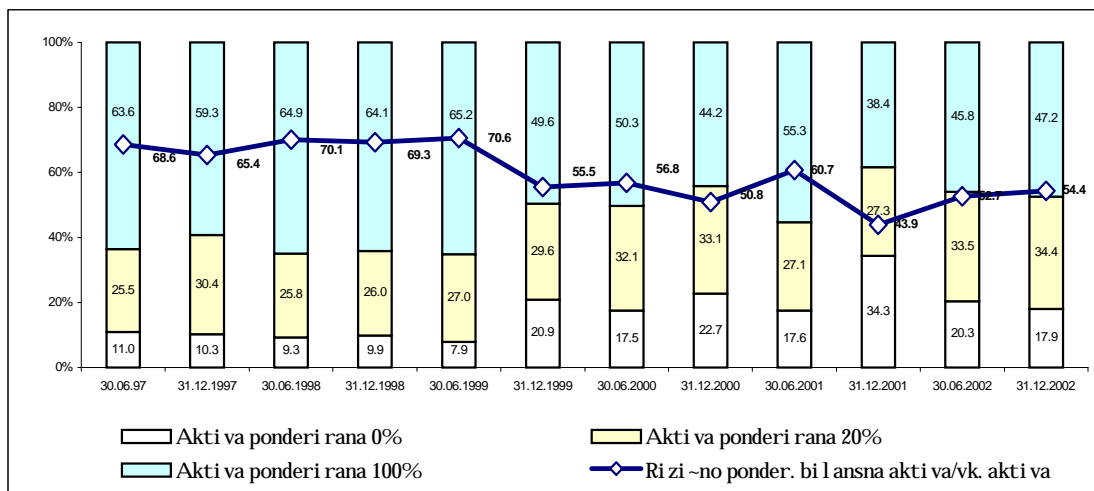
vključuje i na specifične vonbilansne pozicije (finski derivati), koje se praktički od strane bankite u Republika Makedonija.

Od grafikona za strukturu na rizno ponderiranata bilansna aktiva na bankite u Republika Makedonija, može se zabeleži deka so sastojba na 31.12.2002 godinu, u estvoto na aktivne bilansne pozicije u koje i involvirano određeno nivo na rizik iznosi 54,4%, što u odnosu na krajot na 2001 godinu predstavuva zgolemuvawe za 10,5 procentni poeni, a rešisi na isto nivo sporedeno so krajot od prvoto polugodie od 2002 godina. Ova posledica na strukturu te pomestuvawa na odredne pozicije u ramkite na aktivata na bankite, reflektirano preku namaluvaweto na u estvoto na aktivata koja ima ponder 0%, poradi namaluvaweto na likvidnata aktiva na bankite, posebno u tekot na prvoto polugodie od 2002 godina.

Od aspekt na dveteto i strukturu na kategorije u aktivata na bankite ponderirani so 20% i 100%, u analizirani ot period može se konstatirati nivou ramnomerno zgolemuvawe. So novata metodologija, novi na u strukturu na rizno ponderiranata aktiva predstavuva voveduvaweto na rizni ot ponder 50%, koj se odnesuwa na pobaruwawa od lokalnata samouprava, dravni fondovi i agencije i pobaruwawa obezbedeni so garancije i hartije od vrednost na ovie subjekti. Pozicije poradi nejzito zanemarlivo u estvo ne e vključena u analizata na strukturu na rizno ponderiranata bilansna aktiva so sastojba na 31.12.2002 godinu. Generalno zemeno, može se izvede zaključek deka strukturu na rizno ponderiranata aktiva e rešisi i dnti na so ona za prvoto polugodie od 2002 godina.

Grafikon br.12

Struktura na rizno ponderiranata bilansna aktiva na bankite u Republika Makedonija

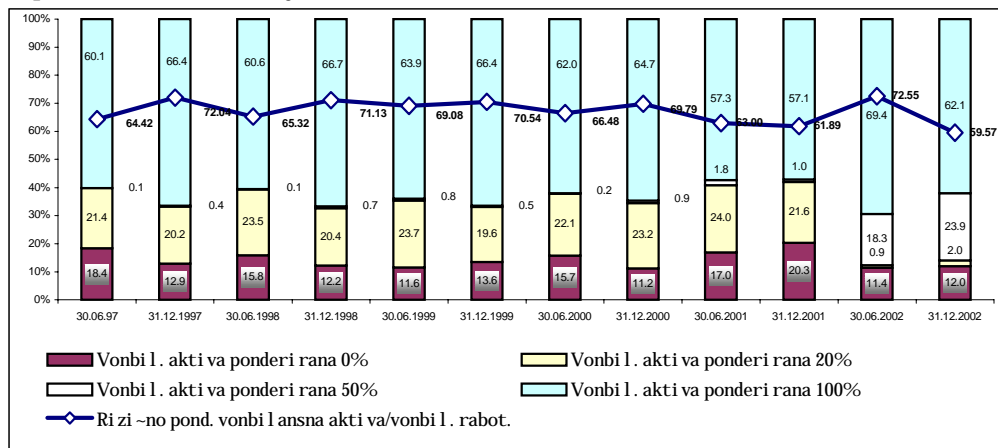

Analizata na strukturu na rizno ponderiranata vonbilansna aktiva na bankite u Republika Makedonija, na 31.12.2002 godinu pokazuje u estvo na rizni te vonbilansne pozicije u vkupnoto vonbilansno rabotewe na bankite od 59,6%, i u odnosu na sastojbata na 31.12.2001 godinu e namaluvawe za 2,3 procentni poeni, dodeka u odnosu na prvoto polugodie od 2002 godina (koga beše posignato najvisokoto nivo u izminatite 5 godini) ima namaluvawe od 13 procentni poeni. Poni skoto procentualno u estvo na rizno ponderiranata vonbilansna aktiva u vtoroto polugodie od godinata e rezultat na

namal uvaeto na u-estvoto na vonbilansnata aktiva so faktor na konverzija 100%. Bankite se{ te vo celost ne ja koristat mo`nosta dadena so novata metodologija za utvrduvawe na rizi~no ponderiranata vonbilansna aktiva, a koja se odnesuva na poprecizno razgrani~uvawe na kreditni te ekvivalenti so razli~ni faktori na konverzija po oddelni ponderi od 0%, 20% 50% i 100%.

Grafikon br.13

Struktura na rizi~no ponderiranata vonbilansna aktiva na bankite vo Republika Makedonija

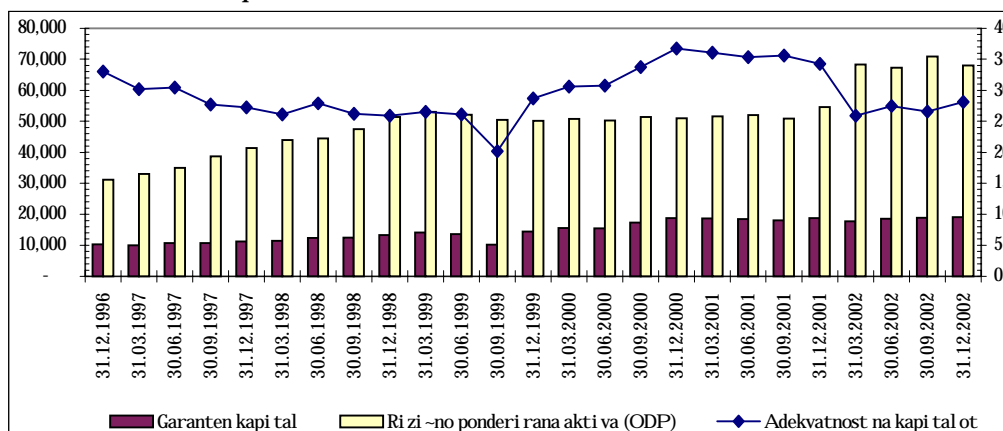

Prose~nata stapka na adekvatnost na kapitalot na bankite vo Republika Makedonija, kako rezultat na dvi`eweto na garantniot kapital i rizi~no ponderiranata bilansna i vonbilansna aktiva, so sostojba na 31.12.2002 godi na iznesuva 28,1% i vo odnos na krajot na prethodnata godina e namalena za 6,2 procentni poeni. Ova vo najgolem del se dol`i na vku~uvaweto na agregatnata otvorena devizna pozicija vo metodologijata za presmetka na ovoj koeficient. Sepak, i pokraj voveduvaweto na novi ot element vo presmetkata na stapkata na adekvatnost na kapitalot, ne se dovede vo pra{awe ispolnuvaweto na propi{aniot minimum od 8% kaj nitu edna banka vo Republika Makedonija, odnosno ne pretstavuva{e osnova za naru{uvawe na nivnata solventna pozicija. Za ilustracija, najniskata stapka na adekvatnost na kapitalot iznesuva 17,1%, dodeka najvisokata dostignuva 156,8%.

Analizata na dvi`eweto na stapkata na adekvatnost na kapitalot, poka`uva deka e zadr`an trendot na opa|awe, koj zapo~nuva so sostojba 31.12.2000 godi na, koga stapkata na adekvatnost na kapitalot iznesuva{e 36,7%. Vakvata konstatacija e nepromeneta i vo slu~aj ako pri analizata se izzeme efektot od vku~uvaweto na agregatnata otvorena devizna pozicija vo presmetkata na pokazatelot, koj bi iznesoval 33,3%.

Graf i kon br.14

Dvi `ewe na garantni ot kapi tal, rizi ~no ponderi ranata aktiva i stapkata na adekvatnost na kapi tal ot

2.4.2. Kredi t en rizi k

I zmeni te vo podzakonskata regulati va koja be{ e donesena vo tekot na 2001 godina, a zapo~na so primena na 31.03.2002 godina se inkorporirani vo analizata na kvalitetot na aktivata, odnosno prezemeni ot krediten rizi k od strana na banki te vo Republ ika Makedoni ja vo tekot na 2002 godina. I meno, so novata Odl uka za utvrduvawe na metodol ogijata za klasi f i kaci ja na aktivi te bilansni i vonbilansni pozicii na banki te, spored stepenot na nivnata rizi ~nost, se propi { a adekvatna metodol ogija za klasi f i kaci ja na aktivi te bilansni i vonbilansni pozicii na banki te { to ima su{ tinsko zna~ewe od aspekt na rizi ~no utvrduvawe na nivoto na krediten rizi k, odnosno nivoto na potencijalni zagubi koi gi reflektira ovoj rizi k kaj banki te. Ako se ima predvi d eka, kreditni ot rizi k na banki te vo Republ ika Makedoni ja e osnovna determinanta na nivni ot vkupen rizi ~en profil, propi { uvaweto na poseopf atna i pokonzi stentna metodol ogija za pri ka` uvawe i presmetka na ovoj rizi k zna~i i porealna sl ika za vkupni te perf ormansi vo raboteweto na banki te.

So novata Odl uka za utvrduvawe na metodol ogijata za klasi f i kaci ja na aktivi te bilansni i vonbilansni pozicii na banki te spored stepenot na nivnata rizi ~nost se izv r{ eni sledni te pozna~ajni i zmeni vo metodol ogijata za klasi f i kaci ja na aktivi te bilansni i vonbilansni pozicii na banki te:

- Podetalno e opf atena i def inirana kategorijata kreditna izlo` enost. Se izv r{ i pro{ i ruvawe na opf atot na ova a kategorija, vku~uvaj}i odredeni komponenti koi vo sebe mo` at da inkorporiraat soodvetno nivno na krediten rizi k, kako { to se depoziti te kaj doma{ ni i stranski banki i nepokri eni te ~i ni dbeni garanci i;
- Izv r{ eno e pro{ i ruvawe na spektarot na objektivni i subjektivni kriteri umi za klasi f i kaci ja na aktivi te bilansni i vonbilansni stavki na banki te;
- Def inirani se poi mi te prvoklasni i nstrumenti za obezbeduvawe na kreditnata izlo` enost na banki te, kako i prvoklasni banki .⁸

⁸ Vo ova a smisla, kako prvoklasni i nstrumenti za obezbeduvawe se predvi deni: vlo` en pari ~en depozit ili pari ~ni sredstva vo depo za koi se ispolneti propi { anite uslovi so Odl ukata; harti i od vrednost na Republ ika Makedoni ja i Narodna Banka na Republ ika Makedoni ja i harti i od vrednost na Vladi te i centralni te banki na zemji te ~lenki na Evropskata uni ja, [vajcari ja,

- Def i ni ran e ri zi kot na zemjata.

Soglasno izmenite na metodologijata za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni poziciji na bankite spored stepenot na rizinost, se izvr{ija izmenite vo Odlukata za visinata i na~inot na formirawe na posebnata rezerva za obezbeduvawe od potencialni zagubi na bankite. Su{tinskata izmena se состоi vo vkluvaweto na poseben iznos na rezerva za pokrivawe na potencialnite zagubi koi proizl eguvaat od rizikot na zemjata.

Vo Aneks br.3 e dadena strukturata i kvalitetot na kreditnoto portfolio na bankite vo Republika Makedonija. Realna komparativnata analiza na indikatorite e vozmo`na samo za periodot juni-dekemvri 2002 godina, dodeka komparativnata analiza na indikatorite 31.12.2001 godina-31.12.2002 godina go inkorporira vo sebe efektot od izmenite vo metodologijata za klasifikacijata na aktivnite bilansni i vonbilansni poziciji na bankite.

Vkupnata kreditna izlo`enost na bankite vo Republika Makedonija so sostojba na 31.12.2002 godina iznesuva 93.214 milioni denari i vo sporedba so 31.12.2001 godina bele`i zgol emuvawe od 75,7% ili 40.174 milioni denari. Ovoj porast na kreditnata izlo`enost e predizvikan od vkluvaweto na depozitite kaj doma{ni i stranski banki (30.408 milioni denari), pobaruvawata od Republika Makedonija (6.437 iljadi denari) i Narodna Banka na Republika Makedonija (2.639 iljadi denari), kako i del od nepokrieni te~inidbeni garancii. Ako se isklui vonbilansnata rizina izlo`enost, toga{u-estvoto na ostanatiot del od kreditnoto portfolio vo vkupnata bruto aktiva na 31.12.2002 godina iznesuva 84,9%, {to vo sporedba so 31.12.2001 godina e zgol emuvawe od 47,6 procentni poeni. Ova zgol emuvawe na strukturnoto u-estvo na kreditnoto portfolio vo vkupnata bruto aktiva na bankite, prvenstveno se dol`i na po{i rokoto def i ni rawe na opfatot na vkupnata kreditna izlo`enost na bankite soglasno novata metodologija.

Strukturnata analiza na kreditnoto portfolio poka`uva deka i vo tekot na 2002 godina kategorijata Redovni krediti so svoeto u-estvo od 68,0% (31.12.2001 godina 57,9%) ostanuva negova dominantna komponenta. Posle redovnite krediti, vo strukturata na kreditnoto portfolio sleduvaat kategorii te: Drugi pobaruvawa 12,9% (31.12.2001 godina 4,1%), Nefunkcionalni krediti 9,7% (31.12.2001 godina 19,0%), Vonbilansna izlo`enost 8,9% (31.12.2001 godina 17,6%) i Redovna kamata 0,6% (31.12.2001 godina 1,2%). Vo odnos na 31.12.2001 godina, nastanati se pomestuvawa vo strukturnoto u-estvo na site kategorii, so iskluk na redovnata kamata, koi vo najgol em del se predizvikani od metodolo{kite promeni vo def i ni raweto na kategorijata kreditna izlo`enost.

Analizata na osnovnite indikator i za kvalitetot na kreditnoto portfolio na bankite na 31.12.2002 godina poka`uva zna~itel no podobruvawe vo odnos na krajot na 2001 godina. Me|utoa, ako se izzeme efektot od izmenite vo metodologijata za def i ni rawe i presmetka na vkupnata kreditna izlo`enost na

Kanada, Japonija i SAD; neotpoviklivi garancii ili supergarancii izdadeni od doma{ni ili prvoklasni stranski banki; bezuslovni garancii plativi na prv pismen povik izdadeni od Republika Makedonija i Vladi te i centralnite banki na zemjite ~lenki na Evropskata unija, [vajcarija, Kanada, Japonija i SAD. Soglasno Odlukata, prvoklasna banka e banka koja e oceneta so najmal ku BBB (soglasno kreditni ot rejting sistem na Standard & Poor's, Fitch IBCA i Thompson Bank Watch) ili so Baa3 (soglasno rejtingot na Moody's).

bankite, toga{ mo` e da se konstatira blago podobruvawe na kvalitetot na kreditното portfolio vo tekot na 2002 godina. Vakovata konstatacija za dvi`eweto na kvalitetot na kreditното portfolio za 2002 godina se potkrepuva i so sporedba na indikatorite vo periodot juni-dekemvri 2002 godina kade { to ima konzistentnost vo presmetkata soglasno novata metodologija. Imeno, vkupnite pobaruwawa na bankite klasificirani vo rizi~ni kategorii V, G i D na 31.12.2002 godina iznesuvaat 15,9% (bez pobaruwawa klasificirani vo rizi~na kategorija D podolgo od dva kvartala koi se prekn`eni vo vonbilansna evidencija) { to vo sporedba so sostojba na 30.06.2002 godina pretstavuva namaluvawe od 1,5 procentni poeni.

Ako pobaruwawata od Republika Makedonija i Narodna banka na Republika Makedonija vo vkupen iznos od 9.076 milioni denari se iskluat od klasifikacija na aktivata, kako i pobaruwawata od stranski banki klasificirani vo rizi~nite kategorii A i B vo vkupen iznos od 29.940 milioni denari, procentot na vkupnata kreditna izlo`enost vo rizi~ni kategorii V, G i D bi iznesuval 27,4% od vkupnata kreditna izlo`enost, namesto postojnite 15,9%.

Na krajot na 2002 godina, vkupnata kreditna izlo`enost vo rizi~ni kategorii V, G i D iznesuva 14.860 milioni denari { to pretstavuva 77,7% od garantniot kapital na bankite vo Republika Makedonija. So sostojba na 31.12.2001 godina, kreditnata izlo`enost vo rizi~ni kategorii V, G i D iznesuvala 17.892 milioni denari, ili 95,7% od garantniot kapital na bankite vo Republika Makedonija, { to upatuvava na podobruvawe na pokazatelot za 18 procentni poeni.

Me|utoa, za da se sogleda porealno trendot na promena vo kvalitetot na kreditното portfolio na bankite vo tekot na 2002 godina, treba da se zeme predvid vkupniot iznos na pobaruwawa klasificirani vo rizi~na kategorija D podolgo od dva kvartala koi se prekn`eni vo vonbilansna evidencija vo tekot na godinata. Taka, zaedno so ovoj iznos koj vo tekot na 2002 godina e 5.346 milioni denari, vkupnata kreditna izlo`enost na bankite na 31.12.2002 godina iznesuva 20.206 milioni denari. So toa, u`estvoto na kreditnata izlo`enost klasificirana vo rizi~ni kategorii V, G i D vo vkupното kreditno portfolio na bankite na 31.12.2002 godina iznesuva 20,5%. Sporedeno so 31.12.2001 godina, kaj ovoj koeficient e zabele`ano namaluvawe od 17,7 procentni poeni, a sporedeno so sostojba 30.06.2002 godina, namaluvaweto iznesuva 1 procenten poen. Me|utoa, dokolku kako sporedbena gol emina se zeme garantniot kapital, pokazatelot vkupna kreditna izlo`enost vo V, G i D/Garanten kapital iznesuva 105,7%. Podobruvaweto na pokazatelot za 10,5 procentni poeni vo odnos na 2001 godina e rezultat na namaluvaweto iznosot na plasmanite vo V, G i D za 1.521 milioni denari i zgol emeni ot iznos na garanten kapital za 423 milioni denari.

Dokolku pri analizata se zemat predvid izdvoenite rezervacii za kreditnata izlo`enost klasificirana vo rizi~ni kategorii V, G i D, se konstatira deka nepokrieni ot del na ovoj segment od rizi~nata izlo`enost na bankite na 31.12.2002 godina iznesuva 7.950 milioni denari, { to e 8,5% od vkupното kreditno portfolio, odnosno 41,6% od garantniot kapital na bankite vo Makedonija na 31.12.2002 godina. Sporedeno so 2001 godina ovoj pokazatel bele`i namaluvawe od 10,8 procentni poeni, me|utoa solventното rabotewe na bankite seu{te ne e zagrozeno, odnosno dokolku se pretpostavi najlo`o scenario na celosna nenaplata na bankarskite plasmani klasificirani vo

rizi~ni kategorii V, G i D, toga{ zagubite bi se pokrile so 41,6% od garantni ot kapi tal.

Pregled br.11

Pokazатели za kvalitet na kreditno portfolio na bankite vo Republika Makedonija⁹

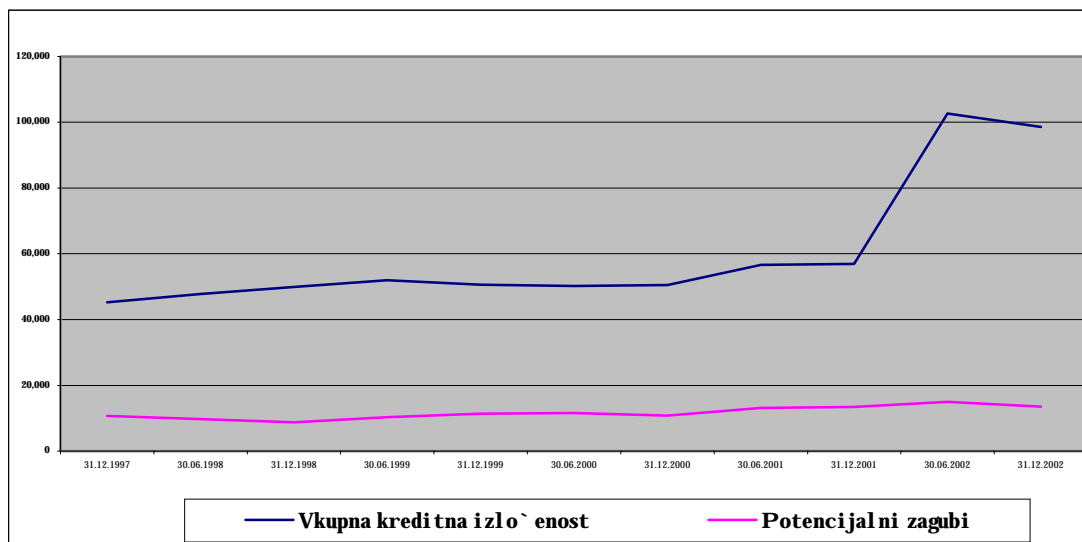
Pokazatelj	vo procenti							
	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2001*	30.06.2002	30.06.2002*	31.12.2002	31.12.2002*
% na V,G,D vo vk. kred. izl.	41.3	34.8	33.73	38.2	17.41	21.54	15.94	20.5
% na G,D vo vk. kred. izl.	25.1	22.7	18.85	24.3	10.38	14.86	9.22	14.14
% na V i G vo vk. kred. izl.	34.4	26.18	29.47	27.5	14.13	13.42	13.7	12.95
% na D vo vk. kred. izl.	7.0	8.6	4.3	10.7	3.28	8.12	6.97	6.59
% na rizi~nost (pot. zag./vk. izlo`.)	22.6	21.4	18.1	23.6	10.13	14.62	8.76	13.71
% na V,G,D vo garanten kapi tal	145.3	94.2	95.7	116.2	91.82	119.6	77.71	105.67
% na G,D vo garanten kapi tal	88.3	61.4	53.5	73.9	54.74	82.52	44.93	72.88
% na V i G vo garanten kapi tal	120.8	70.8	83.6	83.6	74.52	74.52	66.76	66.76
% na D vo garanten kapi tal	24.6	23.4	12.1	32.6	17.3	45.07	10.95	38.91
% na neto V,G,D vo garanten kapi tal	74.6	43.6	52.4	52.4	46.53	46.53	32.79	32.79

* pokazatelj za kvalitet na kreditno portfolio vo koi se vkl-u-eni i skni`eni te nefunkcionalni krediti vo vonbilansna evi dencija

Stapkata na rizi~nost na kreditnoto portfolio, koja go poka`uva odnosot me|u presmetanite potencijalni zagubi i vkupnata kreditna izlo`enost, vo 2002 godina iznesuva 8,8% (13,7% so vkl-u-eni te iskni`eni pobaruvawa vo vonbilansna evi dencija), { to odgovara na rizi~na kategorija B. Pogol emi ot pad na stapkata na rizi~nost na kreditnoto portfolio, vo sporedba so 2001 godina, se dol`i na promeni te vo regulativata, a real en, mi ni mal en pad na stapkata e zabe`an vo vtoroto polugodi e od 2002 godina.

Grafikon br.15

Dvi`ewe na kreditnata izlo`enost i presmetanite potencijalni zagubi na bankite

Vkupnata kreditna izlo`enost na bankite vo analiziraniot period 31.12.1997 - 31.12.2002 godina e zgol emena za 53.309 milioni denari ili za 117,8%. Vo isti ot period, identifikuvanite potencijalni zagubi za kreditnoto portfolio na bankite zaedno so potencijalnite zagubi za rizik na zemja se zgolemuvaat za 2.756 milioni denari ili 25,6% i na 31.12.2002 godina

⁹ Vo aneks br.3 e daden detalen Pregled na odredeni pokazатели za kvalitetot na kreditnoto portfolio na bankite vo Republika Makedonija.

dostignuvaat iznos od 13.512 milioni denari. Potencijalnite zagubi za rizik na zemja vo 2002 godina iznesuvaat nezna~itelni 8 milioni denari.

2.4.3. Rizik na zemjata

So izmenite vo Odlukata za utvrduvawe na metodologijata za klasifikacija na aktivite bilansni i vonbilansni pozicii na bankite spored stepenot na nivnata riziknost, za prv pat vo Republika Makedonija se definira rizik na zemja i bankite se obvrzuvaat da presmetuvaat potencijalnite zagubi i po ova osnovu. Pri ocenka na rizikot na zemjata bankata presmetuva potencijalnite zagubi vo odnos na kreditnata izlo`enost na komitentot - stransko lice, najmalku vo visina na procentot utvrden za zemjata od kade {to poteknuva komitentot. Visinata na potencijalnite zagubi za rizikot na zemjata bankite ja presmetuvaat vrz osnova na posebna lista koja se dostavuva od strana na Narodna Banka na Republika Makedonija.

Na ovoj na~in, se postignuva porealna procenka na potencijalnite zagubi, koja ne samo {to gi inkorporira potencijalnite zagubi koi proizleguvaat od komercijalni ot rizik povrzan so toj komitent, tuku i oni koi proizleguvaat od rizikot na zemjata od koja poteknuva komitentot. Vкупni ot iznos na potencijalnite zagubi ne mo`e da iznesuva pove}e od iznosot na kreditnata izlo`enost na komitentot.

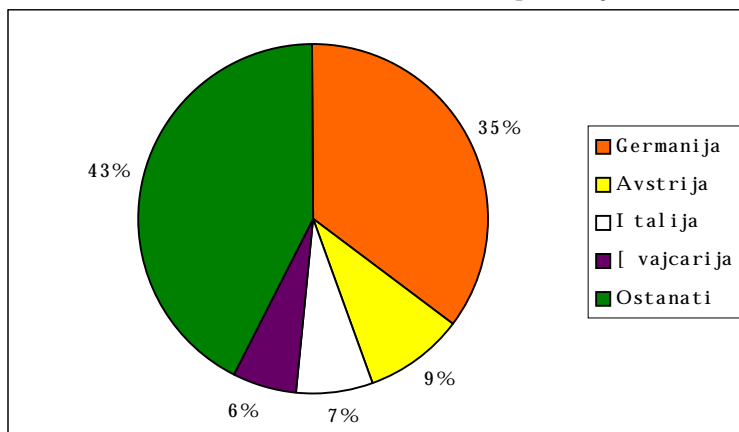
I sklu~oci od obvrskata na bankite da izdvojuvaat posebna rezerva za rizik na zemja pretstavuvaat slednive slu~ai:

- Koga dogovornata ro~nost na određen oblik na kreditna izlo`enost sprema komitent-stransko lice e do 3 meseci;
- Za kreditna izlo`enost sprema stranski prvoklasni banki (definiрани vo delot na krediten rizik);
- Za kreditna izlo`enost sprema me|unarodni finansijski institucii.

Vкупnata izlo`enost na rizik na zemja so sostojba 31.12.2002 godina iznesuva 29.813 milioni denari ili 32% od vкупnata kreditna izlo`enost, dodeka vкупnata neto izlo`enost na rizik na zemja (vкупnata kreditna izlo`enost na komitentot, namalena za iznosot na potencijalnite zagubi) iznesuva 29.438 milioni denari. Vкупni ot iznos na potencijalnite zagubi za rizik na zemja iznesuva 8 milioni denari, odnosno pokazatelot koj go meri stepenot na izlo`enost na rizik na zemja iznesuva samo 0,03%. Ova se dol`i na faktot {to naj~esto izlo`enosta na bankite vo Republika Makedonija koga se raboti za stranski lica e sprema stranski prvoklasni banki so dogovorna ro~nost do 3 meseci. Isto taka, 91,1% od plasmanite kaj komitenti stranski lica se vo zemji koi imaat rizik~en ponder 0%.

Graf i kon br.16

Struktura na kreditnata izlo`enost po zemji

Od grafikona se konstatira deka bankite vo Republika Makedonija najmnogu se izlo`eni kon komitenti-stranski lica od Germanija, Avstrija, Italija i Švajcarija. Kategorijata - ostanato opfa}a 43% od izlo`enosta na rizik na zemja i se odnesuva na 35 zemji. Vo ova kategorija ima visoka disperzija na rizikot po zemji koj se dvi`i maksimum do 6%.

2.4.4. Likvidnosni rizik

Postepenoto stabilizirawe na ekonomskite tekovi i saniraweto na posledicite od minatogodina kriza vo Republika Makedonija dovede do namaluvawe na likvidnosniot rizik so koj se soo~uvaa bankite vo tekot na 2002 godina. Vo ramkite na povolniot trend na op{tite sostojbi vo zemjata, dva osnovni faktora dadoa silen dopolnitelen impuls na reduciraweto na likvidnosniot rizik: zadr`uvaweto vo bankite na pogolemiot del od deponirane za{tedi na naselenieto pri evro konverzijata, kako i novi otplaten sistem koj za bankite zna~i mo`nost direktno i mnogu poefikasno planirawe i upravuvawe so likvidnosta, na dnevna osnova. Vo upravuvaweto so likvidnosniot rizik bankite se pod silno vlijanie na instrumentite na monetarnata politika, ~ija osnovna cel e odr`uvawe na cenovna stabilnost preku targetirawe na devizniot kurs, kako nominalno si dro na ekonomijata. Vo tekot na 2001 godina (bezbednosnata kriza) i 2002 godina (posledici od bezbednosnata kriza i izborna godina), vo uslovi na poekspanzivna fiskalna politika, glavniot tovar za odr`uvawe na makroekonomskata stabilnost go ponese monetarnata politika. Normaliziraweto na sostojbite vo ekonomijata vo tekot na 2002 godina dovede do redizajnirawe na del od instrumentite za monetarno regulirawe vo pravec na porelaksirana monetarna politika koja treba da pri donese za dinamizirawe na ekonomskata aktivnost, prvenstveno preku namaluvawe na kamatni te stapki.

2.4.4.1. Upravuvawe so sredstva i obvrskite

Vo tekot na 2002 godina od aspekt na upravuvaweto so likvidnosniot rizik pozitivno se ocenuva trendot na stabilnost na depozitnata baza. Dinamikata na vkupnata depozitna baza na bankite vo Republika Makedonija glavno be{e determinirana od zadr`uvaweto na pogolemiot del od deponirane sredstva pri evro konverzijata, kako i od dopolnitelno deponirane depoziti na naselenieto, so ogleđ na nivnoto dominantno u~estvo vo vkupnata depozitna baza (prose~no mese~no u~estvo od 56,8%). I meno, po

branot na intenzivni povlekuvawa na devizni za{tedi od strana na naseleni eto, registriran vo tekot na prviot kvartal od godinata, nastapi period na stabilizirawe na depozitni otpotencijal na bankite, no i natamo{no umereno pro{iruvawe na depozitnata baza. Vakvite trendovi uka`uvaat na permanentno jaknewe na sklonosta kon {tedewe, {to voedno signalizira i zajaknat kredibilitet na bankarski ot sistem i pozitivni o~ekuvawa za idnite tekovi. So toa, depozitite na nefinansiski pravni subjekti, odnosno primarnite izvori na sredstva so prose~no u~estvo od 62,0% vo vkupnite izvori na sredstva vo tekot na 2002 godina pretstavuvaat dominanten izvor na sredstva na bankite vo Republ i ka Makedonija.

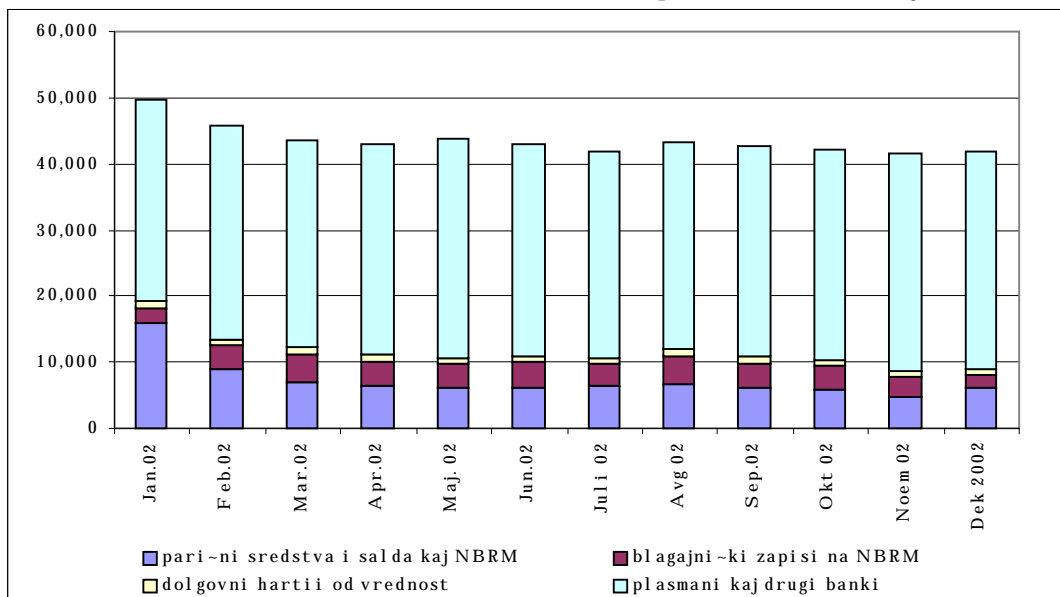
Analizata na depozitnata baza od aspekt na ni vnata ro~nost vo tekot na 2002 godina upatuvaa na dominantno u~estvo na depozitite po viduvawe koi vo vkupnata depozitna baza prose~no u~estvuvaat so 63,8% mese~no. Od aspekt na upravuvaweto i planiraweto so likvidnosta, pozitivno se ocenuvaaat registriranite dvi`ewa kaj ro~nata struktura na primarnite izvori na sredstva vo posledniot kvartal od godinata vo pravec na redistribucija na depozitite od smetkite na depozitite po viduvawe kon smetkite na oro~enite depoziti.

Od aspekt na upravuvaweto so sredstvata vo tekot na 2002 godina se zabele`uva visokini vo na likvidni sredstva vo strukturata na vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, pred se determinirano od ro~nata struktura na izvori te na sredstva, odnosno dominantno u~estvo na depozitite po viduvawe (prose~no mese~no u~estvo od 39,6% vo vkupnite izvori na sredstva). Taka, prose~no u~estvo na likvidnata aktiva vo vkupnata aktiva na bankarski ot sistem, vo tekot na godinata, iznesuva{e 46,4%, odnosno 9 procentni poeni pove}e vo odnos na u~estvoto na ovie sredstva vo tekot na 2001 godina, kako indikator za pogolema likvidnost na bankite vo Republika Makedonija vo analiziraniot period. Od druga strana, ova upatuvaa na faktot deka bankite i natamu se na pozicija na vodewe konzervativna kreditna politika, odnosno vozdr`anost vo odobruvaweto krediti na nefinansiski subjekti i pokraj evidentiraniot blag trend na za`ivuvawe na kreditnata aktivnost vo tekot na 2002 godina, {to pak ima direktno vlijanie vrz prof itabilnosta od aspekt na povratot na sredstvata i kapitalot, kako i visinata na ostvareni te neto kamatni margini.

Po pomestuvawata vo strukturata na likvidnata aktiva pri evro konverzijata na krajot na 2001 godina vo pravec na zgol emuvawe na strukturnoto u~estvo na pari ~nite sredstva za smetka na namal uvawe na deviznite depoziti kaj doma{ni i stranski banki, vo tekot na 2002 godina, evidentirano e postepeno naso~uvawe na najgol em del od deviznite za{tedi na naseleni e koi ostanaa vo bankite vo plasmani vo prvoklasni banki vo svetot, so {to likvidnata aktiva ja postigna strukturata od pred evro konverzijata. Taka, depozitite kaj stranski banki vo tekot na 2002 godina imaa prose~no mese~no u~estvo od 64,7% vo vkupnata likvidna aktiva na bankite, odnosno 70,3% na krajot na 2002 godina. Pari ~nite sredstva na bankite vo Republ i ka Makedonija vo tekot na 2002 godina prose~no mese~no zaf a}ale 16,3% od likvidnata aktiva (14,6% na 31.12.2002 godina), blagajni ~kite zapisi 8% (4,7% na 31.12.2002 godina), a ostatokot se odnesuva na dolgovni hartii od vrednost, smetki kaj doma{ni banki i kratkoro~ni krediti na banki.

Graf i kon br.17

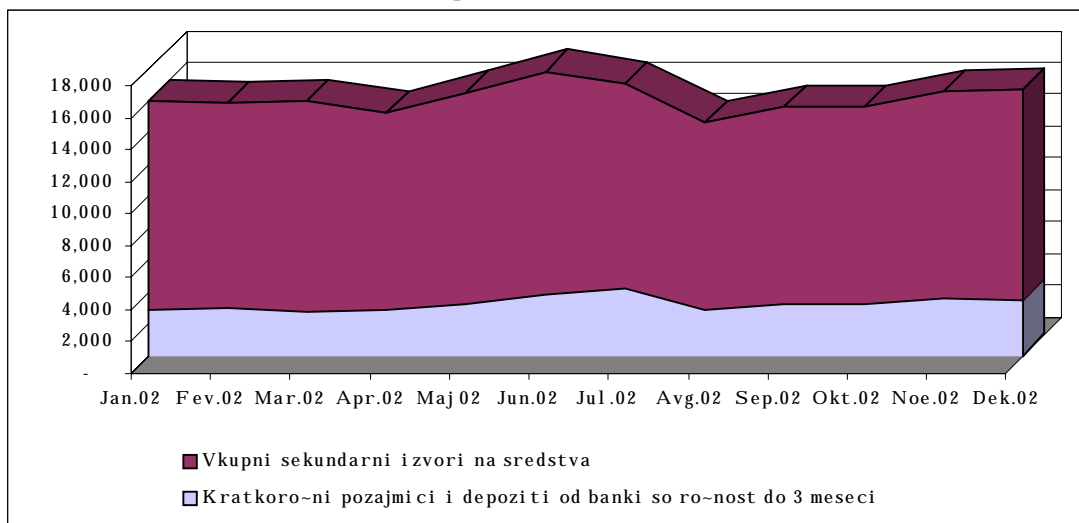
Dvi `ewe na likvidnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija

Povisokata likvidnost vo tekot na 2002 godina, na me|ugodi { no ni vo, kako i stabilnosta na depozitnata baza, ozna~uva i pomala zavisnost od sekundarni izvori na sredstva na agregatno ni vo. Vo tekot na analizirani ot peri od, sekundarni te i izvori na sredstva prose~no zaf a}aat 13,7% od vkupni te i izvori na sredstva (1,3 procentni poeni pomal ku sporedeno so ni vnoto prose~no mese~no u~estvo vo tekot na 2001 godina), odnosno 17,4% od vkupni te obvrski na bankite (2,9 procentni poeni pomal ku sporedeno so ni vnoto prose~no mese~no u~estvo vo tekot na 2001 godina). Pri toa, smetki te na doma{ ni i stranski banki kaj makedonski te banki i kratkoro~no oro~eni te depoziti i krediti od banki so ro~nost na dostasuvawe do 3 meseci vo strukturata na vkupni te sekundarni izvori na sredstva u~estvuavaa prose~no so okolu 25,6% vo tekot na godinata. Ostatokot se odnesuva na dolgoro~ni kreditni linii povle~eni od stranski banki i plasirani vo forma na dolgoro~ni kreditni plasmani, prete`no za razvoj i investicii.

Graf i kon br.18

U~estvo na kratkoro~ni te vo vkupni te sekundarni i izvori na sredstva

Analizata na osnovnite indikator i za kvalitetot na kreditnoto portfolio, koe kako generator na likvidni sredstva ima svoe vlijanie vrz likvidnosnata pozicija na bankite, upatuvaa na negovo blago podobruvawe, na agregatno nivo, vo vtorata polovina od 2002 godina. Namaluvaweto na dostasani te nenapl ateni pobaruwawa na bankite i nefunkcionalni te krediti na krajot na 2002 godina sporedeno so krajot na prvoto polugodie od godinata, kako i pomal i ot iznos na prekn i`eni nefunkcionalni pobaruwawa na smetki te za vonbilansna evidencija¹⁰ vo tekot na vtoroto nasproti prvoto polugodie od 2002 godina, upatuvaa na izvesno podobruvawe vo upravuvaweto so kreditnoto portfolio. Ova, zaedno so trendot na za`ivuvawe na kreditnata aktivnost vo vtoroto polugodie od godinata (kako rezultat na normaliziraweto na sostojbite vo dr`avata odnosno podobrenite uslovi za stopanisuvawe i namaleni ot krediten rizik) koja se karakterizira so vni matel nost i pretpazl i vost na bankite pri odobruvaweto krediti, se o`ekuwa da pri donese za zgol emuvawe na pari`ni te pril i vi od kreditnata aktivnost na bankite vo tekot na 2003 godina. Analizata po banki, pak, uka`uva deka namaleni te pari`ni pril i vi od kreditnoto portfolio za bankite koi imaat porizi`ni kreditni portfolija zna`i problemi vo planiraweto i upravuvaweto so likvidnosta, odnosno nadmi nuvawe na likvidni te "gepovi", preku koristewe na poskapi izvori na sredstva.

Od aspekt na voveduvaweto na novi ot pl aten si stem, treba da se napomene deka Narodna banka na Republika Makedonija vovede mo`nost bankite da kori stat dozvol eno pre`ekoruvawe na smetkata kaj Narodna Banka na Republika Makedonija (intraday credit- obezbeden so dr`avni obvrznic i bl agajni`ki zapisi na Narodna banka na Republika Makedonija) so cel da se ol esnat pl a}awata na bankite.

2.4.4.2. *I nst rument i za monet arno regul i rawe*

Vo uslovi na odr`ana makroekonomska stabilnost, postepeno normalizirawe na op{tata ekonomska sostojba vo zemjata i odnosite so stranstvo, kako i zgolemena likvidnost na bankarski ot sistem se nametna potrebata od promeni kaj del od instrumentite za monetarno regul i rawe¹¹. Taka, vo tekot na **januari** 2002 godina, Narodna banka na Republika Makedonija prestana da nudi *bl agajni`ki zapisi so ro`nost od 14 dena*. Vo tekot na **februari** 2002 godina go napu{ti instrumentot so koj se utvrduwa{e obvrskata za odr`uvawe na *minimalna likvidnost* na bankite, a be{e izvr{eno i *redizajni rawe na inst rument ot zadol`itelna rezerva*¹² imaj}i gi pritoa

¹⁰ Soglasno Odl ukata za supervizorski standardi za regul i rawe na dostasani te, a nenapl ateni pobaruwawa na bankite i {tedilnicite.

¹¹ Aktivnostite za permanentno reformirawe na instrumentite za monetarno regul i rawe se vo funkcija na pogolema efikasnost, pojasno i pouspe{no transmitirawe na signalite na monetarnata politika, fleksibilna postavenost i pogolema pazarna orientiranost. Fleksibilnata postavenost pretpostavuva mo`nost za prilagoduwawe na monetarnite instrumenti na promeni te na ekonomskoto opkru`uvawe, a osobeno prilagoduwawe kako reakcija na odredeni {okovi od (ne)ekonomski faktori.

¹² Redefinirawe na metodologijata za zadol`itelna rezerva na bankite so koja se utvrduvaat depozitite koi vleguvaat vo osnovata za presmetka na zadol`itelna rezerva; sredstvata za ispolnuvawe na obvrskata za zadol`itelna rezerva ve}ene se izdvojuvaa na posebna smetka, tuku na smetkata na bankata vo Narodna banka na Republika Makedonija preku koja bankata gi izvr{uva me|ubankarskite transakcii; gotovinata vo bl agajna se vku-uvawa kako sredstvo za ispolnuvawe na obvrskata za zadol`itelna rezerva; se izvr{iredefini rawe na sredstvata na koi Narodna banka na Republika Makedonija pl a}a nadomestok na zadol`itelna rezerva; kako i presmetuvaweto i ispolnuvaweto na obvrskata za zadol`itelna rezerva se vr{i soglasno kalendarski ot broj na denovi vo mesecot.

predvid promeni te koi nastanaa kako rezultat na reformata na platni ot sistem i transferot na del od depoziti te na javni ot sektor vo komercijalnite banki. Narodna banka na Republika Makedonija vo tekot na **prvot kvartal od 2002** godina izvr{i promena vo monetarnata politika, odnosno *namaluvawe na kamat na stapka na blagajni~ki te zapisi*¹³, a so toa upati i soodveten signal do komercijalnite banki za promena vo nivnata kamatna politika. Dopolnitelen signal be{i promenata na tipot na tender na aukciite na blagajni~ki zapisi, kako i namaluvaweto na stapkata na nadomest na zadol`itelna rezerva. I meno, so cel namaluvawe na nivoto na kamatni stapki, vo soglasnost so postepenoto normalizirawe na sostojbite vo ekonomijata, NBRM vo tekot na **juli 2002 godina** premi na kon organizirawe *aukci na blagajni~ki zapisi od tipot "tender so kamatni stapki"* (namesto dotoga{niot na~in na nivno organizirawe od tipot "tender so iznosi" determiniran od potrebata za poagresiven nastap na NBRM vo odbranata na devizni ot kurs za vreme na minatogodi{nata kriza i post-krizni ot period). So toa, kamatnite stapki na blagajni~kite zapisi povtorno se formiraat na pazarna osnova. I meno, NBRM nudi ograni~eni iznosi na blagajni~ki zapisi a bankite aukciraat so kamatni stapki. Istovremeno, NBRM prestana da nudi *blagajni~ki zapisi so pokratka ro~nost (7 dena)* upatuvaj{i gi bankite da gi zadovoluvaat svoite kratkoro~ni likvidnosni potrebi na pazarot na pari. Od druga strana, vo dva navrata, vo tekot na juli i avgust, NBRM ja namali i *stapka na nadomestok na zadol`itelna rezerva* i toa za 2,52 procentni poeni, odnosno dopolnitelen 1 procenten poen, so {to taa kon krajot od 2002 godina i znesuva{e 6%, na godi{no ni vo.

Zadol`itelna rezerva

Visokata likvidnost na bankarski ot sistem vo tekot na analizirani ot period im ovozmo{i na bankite (so iskluk na edna banka) kontinuirano da izdvojuvaat sredstva nad obvrskata za zadol`itelna rezerva i da koristat sredstva od izdvoenata zadol`itelna rezerva vo ramki na dozvolenite limiti. Vo periodot od februari do dekemvri, obvrskata za zadol`itelna rezerva vo prosek iznesuva{e 2.515 milioni denari. Bankite ja ispolnuvaa obvrskata za zadol`itelna rezerva so 24,6% vi{ok izdvoeni sredstva vo zadol`itelna rezerva, ili 615 milioni denari. Pritoa, 87% od vkupno izdvoenite sredstva bea ispolneti so sredstva od smetkite na bankite, dodeka ostanatite 13% bea ispolneti so gotovina vo blagajnikaj bankite.

Blagajni~ki zapisi

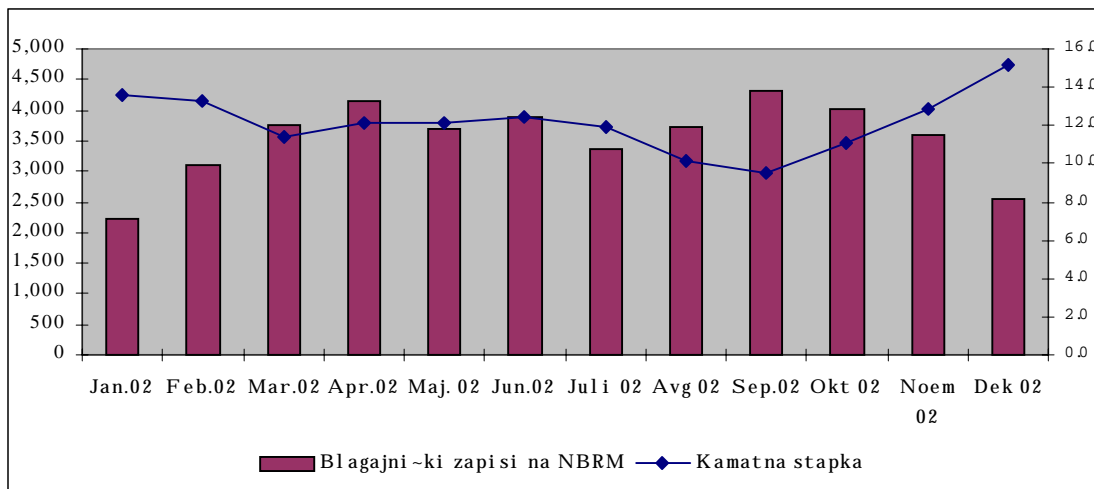
Zgolimenata likvidnost na bankarski ot sistem na Republika Makedonija vo tekot na 2002 godina, vo otsustvo na razvien finansiski pazar i diverzificirani finansiski instrumenti, no i preferencijata kon plasi rawe vo nerizni plasmani, determinira eden zna~aen del od svoite likvidni sredstva bankite da gi plasi raat vo blagajni~ki zapisi na Narodna banka na Republika Makedonija. Prose~ni ot dneven iznos na kupeni blagajni~ki zapisi na bankite kaj Narodna banka na Republika Makedonija vo tekot na godinata iznesuva 3.532 milioni denari, ili 70,6% pove}e sporedeno so prose~ni ot dneven iznos na kupeni blagajni~ki zapisi vo tekot na 2001 godina. Pomal interes na bankite za kupuvawe blagajni~ki zapisi e evidentiran vo tekot na posledni ot mesec od godinata koj se dol`i na o~ekuvawata za zgolimeni odlivi od sezonski karakter (imaj{i ja predvid edinstvenata ro~nost od 28 dena na

¹³ Kamatna stapka na blagajni~kite zapisi od 28 dena be{i namalena od 15% na 13%, na godi{no ni vo, dodeka na blagajni~kite zapisi so ro~nost od 7 dena od 11% na 8%, na godi{no ni vo.

blagajniški zapisi). Prosečna ponderirana kamatna stopka ostvarena na aukciji te na blagajniški zapisi v tekoči 2002 godini iznesuše 12,16% ili 0,66 procentni poeni pomalku sporedeno so prosečna ponderirana kamatna stopka ostvarena v 2001 godini.

Grafikon br.19

Prosečni dnevni iznos na zapisi (ani blagajniški zapisi) i realizirana ponderirana kamatna stopka

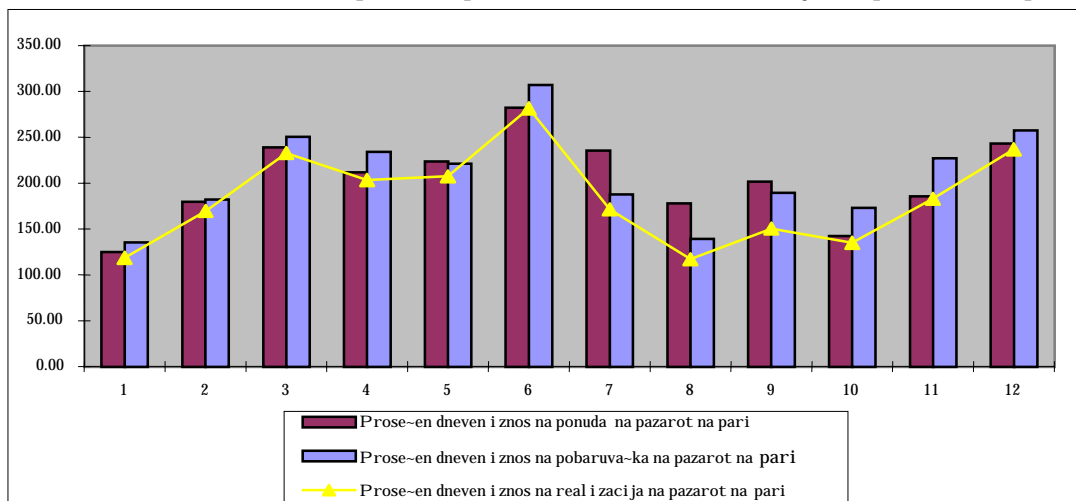
Pazar na pari

Posebno znašewe vo upravuvaweto so likvidnosta na bankite ima pazarot na pari, preku koj bankite plasiraat del od višokot na slobodni parišni sredstva. Akti vnosta na pazarot na pari v tekoči 2002 godini na bel`i znašitelno intenzivirawe. I meno, prosečni dnevni iznos na realizacija na pazarot na pari v tekoči 2002 godini iznesuše 184 milioni denari ili 2,8 pati poveše sporedeno so 2001 godini. Vakvoto zgol emuvawe vo uslovi na opšta visoka likvidnost na bankarskiot sistem e rezultat na neramnomernata disperzija na likvidnosta vo ramki na sistemot. Prosečna kamatna stopka¹⁴ ostvarena na pazarot na pari, v tekoči 2002 godini, iznesuše 11,9%, nasproti prosečna kamatna stopka od 12,85% v tekoči 2001 godini.

¹⁴ Utvrđena kako prosek od ponderirane mesešne kamatne stopke ostvarene na pazarot na pari.

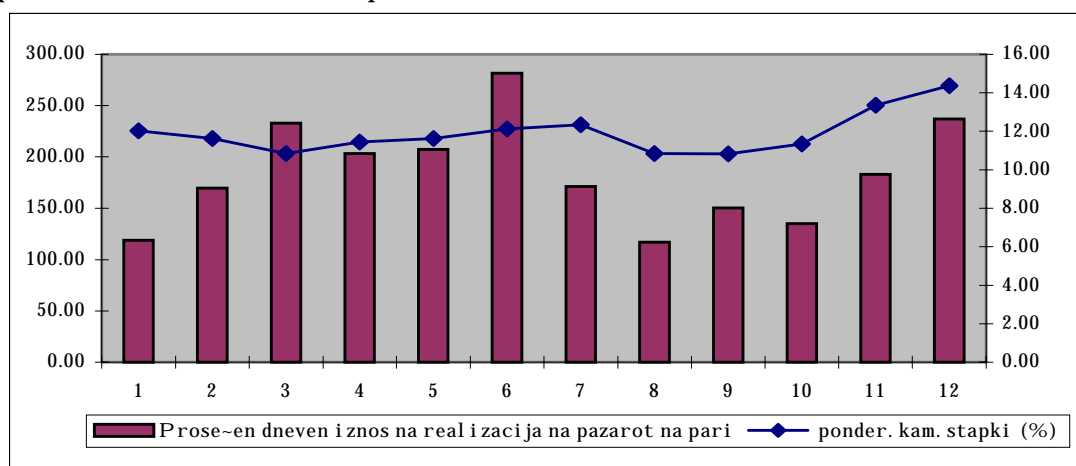
Graf i kon br.20

Prose~en dneven i znos na ponuda, pobaruva~ka i real i zacija na pazarot na pari

Graf i kon br.21

Prose~en dneven iznos na realizacija na pazarot na pari i dvi`ewe na ponderi ranata kamatna stapka

Lombarden kredit

Neramnomernata al okacija na likvidnost vo bankarski ot si stem, kako i oscilacii te vo likvidnost, osobeno na pogol emi te banki, uslovi ja vo tekot na godinata lombardni ot kredit, kako i nstrument za upravuvawe so likvidnost od krajna instanca aktivno da go koristat nekolku banki vo ramkite na propi { ani te uslovi za negovo kori stewe.

Pregled br.12

Lombardni krediti odobreni od strana na Narodna banka na Republika Makedonija

vo MKD (000,000)

mesec	Broj na banki	Iznos na korist en lombarden kredit	Denovi na koriste we	Kamat na st apka na godi { no ni vo
Jan.02	3	1,939	4	23.0
Fev.02	1	1,900	5	23.0
Mar.02	1	2,490	5	23.0
Apr.02	2	1,991	7	23.0
Maj.02		-		
Jun.02	3	2,743	8	23.0
Jul.02				
Avg.02				
Sep.02	1	150	1	23.0
Okt.02	1	7	1	23.0
Noem.02	1	264	4	23.0
Dek.02	2	2,443	8	23.0

2.4.5. Analiza na profitabilnost a na bankite

2.4.5.1. Struktura na bilansot na uspeh

Prika`aniot finansijski rezultat od raboteweto na bankite vo Republika Makedonija vo 2002 godina e pozitiven i na agregatno ni vo iznesuva 396 milioni denari. Pritoa, 15 banki koi pretstavuvaat 69,8% od vkupniot finansijski potencijal na site banki, vo svoje bilansi prika`aa pozitiven finansijski rezultat vo vkupen iznos od 972 milioni denari, dodeka 5 banki prika`aa negativen finansijski rezultat vo vkupen iznos od 576 milioni denari.

Vo osnova, prika`aniot pozitiven finansijski rezultat na bankite za 2002 godina, poteknuva od pozitivni neto kamaten prihod po rezervaciji, vo uslovi na negativna razlika pome|u drugite prihodi i drugite rashodi. So ogle na prika`aniot negativen finansijski rezultat na bankite za prvite {est meseci od 2002 godina, koj na agregatno ni vo iznesuva{e 894 milioni denari, izvorite na prika`anata dobivka na bankite za 2002 godina se nao|aat vo raboteweto na bankite vo tekot na vtoroto polugodie od 2002 godina.

Konstatacijite za nivoto na profitabilnost na koe funkcioniraat bankite vo Republika Makedonija, se bazi raat vrz strukturna i komparativna analiza na oddelnite komponenti na agregirane bilansi na uspeh za 2001 i 2002 godina, prezentirani vo Aneks br. 2 od ovoj izve{taj.

Vkupnite **kamatni prihodi** na bankite vo 2002 godina iznesuvaa 5.428 milioni denari, {to, sporedeno so prika`anite vkupni kamatni prihodi od 2001 godina, pretstavuva zgolemuвање za 945 milioni denari, ili za 21,1%. Strukturnata analiza na kamatnite prihodi vo analiziraniot period upatuvana konstatacijata deka evidentiranoto zgolemuвање se dol`i na zabele`itelniot pad na iznosot na stornirane kamatni prihodi po osnov na nefunkcionalna kamata na godi{no nivo od 979 milioni denari, ili 56,7%. Isto taka, za ovaa godina mo`e da se konstatira zadr`uvawe na trendot na namaluvawe na kamatnite prihodi od pretprijatija (361 milioni denari ili 9,6%), so istovremeno zgolemuвање na kamatnite prihodi od banki (239 milioni denari ili 25,4%) i kamatnite prihodi od naselenie (102 milioni denari ili

14,9%). Kako posledica na vakvite dve `ewa, u-estvoto na kamatni ot prihod od pretprijatija kako dominantna pozicija pri generiraweto na vkupni ot kamaten prihod se sveduva na 55,1% vo strukturata na bruto kamatni ot prihod za 2002 godina, { to vo odnos na 2001 godina e namaluvawe od 5,5 procentni poeni .

Dvi `ewata na oddelnite kategorii na kamatni prihodi vo strukturata na vkupnite kamatni prihodi se determinirani od slednive pri~ini:

- odr`uvawe visoko nivo na likvidna aktiva na bankite. Taka, prose~noto u-estvo na likvidnata aktiva vo vkupnata aktiva na bankite za 2002 godina e utvrdeno na nivo od 46,4%, za razlika od sostojbata za 2001 godina, koga ova u-estvo e utvrdeno na nivo od 37,4%.
- vakvata politika na bankite vo upravuvaweto na nivnata aktiva determinira relativno visoko nivo na nisko pri nosni plasmani vo vid na devizni depoziti kaj stranski banki. Od druga strana, zaradi relativno visokata likvidna pozicija { to ja dr`at bankite i atraktivnite kamatni stapki, evidenten e zgol emeni ot obem na realizirani blagajni ~ki zapisi vo ova godina vo sporedba so prethodnata (prose~ni ot dneven iznos na realizirani blagajni ~ki zapisi za 2002 godina iznesuva{ e 3.532 milioni denari, za razlika od 2001 godina, koga be{ e na nivo od 2.070 milioni denari). Vakvi ot obem na transakcii, pri istovremeno namaluvawe na prose~nata kamatna stapka na blagajni ~kite zapisi na godi { no nivo od 0,6 procentni poeni, determinira zgol emen kamaten prihod od banki. Vo uslovi na visoka i neramnomerno disperzirana likvidnost vo bankarski ot sistem, aktivnosta na Pazarot na pari i kratkoro~ni hartii od vrednost vo 2002 godina vo odnos na prethodnata godina, zabel e` a zna~ajno zgol emuvawe i toa vo odnos na prose~ni ot dneven iznos na ponuda, pobaruva~ka i realizacija, vo uslovi na namalena prose~na kamatna stapka na godi { no nivo od 1 procenten poen (prose~ni ot dneven iznos na realizacija vo 2002 godina iznesuva{ e 65 milioni denari, dodeka vo 2001 godina iznesuva{ e 184 milioni denari).
- zadr`uvawe na pretpazlivi ot i restriktiven karakter na kreditnata politika na bankite vo odnos na nefinanskite subjekti, i pokraj izvesnoto za`iuvawe konstatirano vo sporedba so prethodnata godina, a kako rezultat na normaliziraweto na ekonomsko-bezbednosnata sostojba vo zemjata i op{tite uslovi na stopanisuvawe. Prose~nata ponderirana aktivna kamatna stapka seu{ te se zadr`uva na visoko nivo, i ako vo odnos na 2001 godina e konstatirano blago namaluvawe od 0,97 procentni poeni¹⁵. Bitna karakteristika za ovoj analiziran period od aspekt na sektorskata struktura na plasmanite e registrirani ot porast na plasmanite na naselenie, a posebno vo soglasnost so intenzi virani ot proces na dolgoro~no denarsko kreditirawe na naselenieto od strana na bankite, { to generira zgol emeni kamatni prihodi od naselenie vo sporedba so 2001 godina.

Vkupnite ***kamatni rashodi*** na bankite vo 2002 godina iznesuvaa 2.999 milioni denari i vo sporedba so kamatnite rashodi prik`ani vo 2001 godina, bele`at porast za 373 milioni denari ili za 14,2%. Vo uslovi na namaluvawe na prose~nata ponderirana pasivna kamatna stapka za 0,36 procentni poeni, porastot na kamatnite rashodi vo ova godina se dol`i na postignatoto zna~itelno povi soko nivo na depozitnata baza na bankite vo Republika

¹⁵ Dvi `eweto na kamatnite stapki vo poslednite meseci od 2002 godina, uka`uva na umereno zgol emuvawe na fleksibilnosta na kamatnata politika na bankite, vo uslovi na zna~itelno stabilizirawe na vkupnite ekonomski tekovi. I meno, ponderirana aktivna kamatna stapka vo noemvri e utvrdena na nivo od 17,9%, dodeka vo dekemvri na nivo od 17,7% { to pretstavuva najnisoko nivo vo periodot od osamostojuvaweto na Republika Makedonija.

Makedonija vo odnos na prethodnata godina. I meno, po intenzivni ot porast na depozitnata baza na krajot na 2001 godina, kako rezultat na evro konverzija, najgolem del od depozitite vo tekot na 2002 godina ostanava vo bankite. Osven efektot od evro konverzija, dinamikata na depozitite vo tekot na godinata ja karakterizira i umeren porast koj go izrazuva jakneweto na doverbata vo bankite i gi reflektira preferencijate kon {tedewe, {to pretstavuva osnova za optimisti~ki o~ekuvawa vo odnos na idnite dvi`ewa.

Dvi`ewata vo depozitnata baza, usloveni od trendot na opalawe na u~estvoto na depozitite na pretprijatija za smetka na zgolemuwaweto na u~estvoto na depozitite na naselenie, uslovija menuwawe na strukturnata postavenost na oddelnite kategorii kamatni rashodi vo bilansot na uspeh na bankite. I meno, najgolemo u~estvo od 38% imaat kamatnite rashodi od naselenie vo sporedba so kamatnite rashodi od pretprijatija ~ie u~estvo iznesuva 26,6%. Sledstveno, najgolemite promeni od aspekt na komparativnata analiza na dve sporedbeni godini, 2001 i 2002 godina, se konstatirani tokmu kaj ovie dve pozicii. Taka, kamatniot rashod na naselenie vo 2002 godina, bele`i porast za 327 milioni denari ili 40,3%, dodeka kamatniot rashod na pretprijatija vo 2002 godina bele`i namaluvawe za 217 milioni denari ili 21,3%. Analogno na dvi`ewata na depozitnata baza na naselenie, a so toa i na kamatniot rashod na naselenie, evidentirane zna~itel en porast kaj premijate za osiguruvawe na depoziti za 181,8 milioni denari, ili 120,3%.

Kako rezultat na dvi`eweto na vkupnite kamatni prihodi i vkupnite kamatni rashodi prikani ot **neto kamat en prihod** na bankite vo Republika Makedonija vo 2002 godina iznesuva 2.430 milioni denari, i vo sporedba so 2001 godina e zgolemen za 572 milioni denari ili za 30,8%.

Neto rezervacii te za potencijalni zagubi vo 2002 godina iznesuvaa 1.798 milioni denari i sporedeno so 2001 godina, bele`at namaluvawe za 29,3%. Vakvoto namaluvawe e rezultat, vo pogolema mera, na pomaliot iznos na izvr{eni rezervacii vo 2002 godina vo odnos na 2001 godina za 512 milioni denari ili 15,7%, a vo pomala mera, i na ostvareni ot povi sok iznos na povrat na rezervacii za 232 milioni denari ili 32,8%. Vakvite dvi`ewa se rezultat na prikani ot podobar kvalitet na kreditnoto portfolio od strana na bankite, kako i na dvi`ewata vo obemot i vidot na kreditnata aktivnost na bankite vo tekot na 2002 godina.

Kako rezultat na pozitivnite dvi`ewa koi se efektuiraa preku konstatirani ot porast na neto kamatni ot prihod, kako i namaleni ot iznos na neto rezervacii te, **neto kamatni ot prihod po rezervacii** vo 2002 godina e pozitivni i iznesuva 631 milioni denari, za razlika od prethodnite godini koga ovaa golemi na be{e so negativni predznak (684 milioni denari vo 2001 godina, 328 milioni denari vo 2000 godina, 1.268 milioni denari vo 1999 godina). Pritoa, sosema e nezna~itelno vlijanieto na neizdvoenite rezervacii za potencijalni zagubi (vklu~itelno i dopolnitelno utvrdenata nefunkcionalna kamata) vo vkupen iznos od 20 milioni denari, identifikuvani preku terenski te supervizorski kontroli, koi ne se prikani vo bilansot na uspeh.

Pozitivniot neto kamaten prihod po rezervacii na bankite vo 2002 godina, ostvaren od vr{eweto na nivnata osnovna funkcija (intermedijacija pomeju finansiski suficitarnite i finansiski deficitarne ekonomski subjekti), pretstavuva osnovna pri~ina za prikani ot pozitivni finansiski rezultat od raboteweto na bankite na agregatno niwo vo analizirani ot period.

Sumirano, vakvata sestojba e uslovena od prika`aniot podobar kvalitet na kreditnoto portfolio, koe zazema zna~aen del vo aktivata na bankite vo Republika Makedonija, odnosno od vkal kuliraniot ponizok stepen na krediten rizik, pred se izrazeno preku pomaliot iznos na izdvoeni rezervacii za potencialni zagubi i poniski ot iznos na stornirani kamatni prihodi.

Sporedbenata analiza poka`uva deka za razlika od evidentirane sestojbi vo prethodnite godini, vo tekot na 2002 godina, bankite ostvarile pomalku prihodi po drugi osnovi vo odnos na drugite rashodi, odnosno negativna razlika vo visina od 161 milioni denari, koja uslovila izvesno namaluvawe na postignatoto ni vo na pozitivi neto kamaten prihod po rezervacii.

Vkupnite prihodi po drugi osnovi (neto prihodi od provizii, dividendi, hartii od vrednost, kapitalni dobivki, kursni razliki i drugi prihodi), ostvareni vo 2002 godina iznesuvaa 4.900 milioni denari, { to e za 91 milioni denari, ili za 1,9% pove}e vo odnos na minatata godina, odnosno za 452 milioni denari ili 10,2% vo odnos na minatata godina na korigirana osnova¹⁶. Strukturno gledano, neto prihodi te od provizii i kategorijata drugi prihodi imaat re~isi podednakvo u~estvo od 46,7% odnosno 46,1%, respektivno. Sporedeno so prethodnata godina, evidenten e porastot na neto prihodi te od provizii za 485 milioni denari, ili 26,9% { to se dol`i na reformata vo platni ot promet, odnosno transferot na platni ot promet vo bankite, dodeka vo odnos na kategorijata drugi prihodi, na korigirana osnova, e zabele`an porast od 36,2%, a kako posledica na zgolemeni ot iznos na vonrednite prihodi vrz osnova na transfer na pobaruwana od vonbilansnata evidencija vo bilansite na bankite.

Vo delot na drugite rashodi, dominantnata pozicija na kategorijata op{titi i administrativni tro{oci se zadr`uva i vo ova godina, so u~estvo od 80,2%, { to pretstavuva zgolemuvawe za 4,2 procentni poeni vo odnos na prethodnata godina. Vkupni ot iznos na ova kategorija rashodi vo 2002 godina, iznesuva 4.059 milioni denari, { to sporedeno so 2001 godina pretstavuva zgolemuvawe za 15,2%, pri { to mo`e da se konstatira zadr`uvawe na kontinuiran porast so re~isi identiten intenzitet vo odnos na prethodnite godini. Konstatiraniot porast, vo najgolema mera, e usloven od porastot na tro{ocite za plati, koi pretstavuvaat najzna~ajna stavka vo op{tite i administrativne tro{oci, ~ie u~estvo vo 2002 godina e 55,1%.

2.4.5.2. Pokazatel za profitabilnost a i efikasnost a na bankite

Vtoroto nivo na analiza na profitabilnosta na bankite vo Republika Makedonija i ocenkata na nivnata efikasnost e presmetkata i analizata na osnovnite pokazатели koi gi reflektiraat performansi te na ovi dve aspekta od raboteweto na bankite.

¹⁶ Kako posledica na nesoodvetna knjigovodstvena evidencija, kaj edna banka, vonrednite prihodi vo 2001 godina nepotrebno se zgolemeni za 361 milioni denari, so { to kategorijata drugi prihodi namesto 2.020 milioni denari, bi iznesuvale 1.659 milioni denari, odnosno vkupnite drugi prihodi namesto 4.808 milioni denari, bi iznesuvale 4.447 milioni denari.

Pregled br.13

Pokazатели za profitabilnost i efikasnost na bankite vo Republika Makedonija

Pokazatel	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2001*	31.12.2002*
Stapka na povrat na prosejna aktiva (ROAA)	-0,66%	0,40%	1,50%	1,46%
Stapka na povrat na prosejna kapital (ROAE)	-3,24%	2,06%	5,98%	6,90%
Operativni tro{oci /vkupno ostvareni prihodi	1,12	0,91	0,75	0,76
Tro{oci za plati /vkupno ostvareni prihodi	0,48	0,40	0,30	0,33
Rezervacii za potencijalni zagubi /neto kamaten prihod	1,37	0,74	0,58	0,55
Vkupan broj na vraboteni (banki i {tedilnici)	4.332	4.676	2501	2.781
Prikazni finansijski rezultat /vkupen broj na vraboteni	-0,14 milioni denari	0,087 milioni denari	0,36 milioni denari	0,35 milioni denari
Vkupna neto aktiva /vkupen broj na vraboteni	24,9 milioni denari	20,4 milioni denari	27,6 milioni denari	23,4 milioni denari

*pokazатели te se odnesuvaat samo za bankite koi vo 2001 godina i 2002 godina i skale pozitivni finansijski rezultat

Od pregledot mo`e da se zaklu`i deka site pokazатели bele`at nagoren trend {to upatuvaa na podobrena profitabilnost na bankite vo Republika Makedonija vo 2002 godina. Isklu`ok e posledniot pokazatelj koj bele`i nadolen trend, odnosno ponizok iznos na aktiva po vraboten.

Ostvareni pozitivni finansijski rezultat vo 2002 godina, reflektira pozitivni vrednosti na pokazатели za stapkata na povrat na aktivata (ROAA) i stapkata na povrat na kapitalot (ROAE). Pokazateljot (ROAA) ukazuva deka vo tekot na 2002 godina, 100 edinci aktiva na bankite vo Republika Makedonija generiraat 0,4 edinci dobička, dodeka pokazateljot (ROAE) ukazuva deka 100 edinci kapital na bankite vo Republika Makedonija generiraat 2,06 edinci dobička. Dokolku vo analizata se zemat samo bankite koi vo svoeto rabotewe generiraat dobička, stapkata na povrat na aktivata i stapkata na povrat na kapitalot za 2002 godina se utvrdeni na nivo od 1,46%, odnosno 6,9%, dodeka ovi pokazатели za 2001 godina se utvrdeni na nivo od 1,5%, odnosno 5,98%. Ova ukazuva deka najgolem del od bankite vo Republika Makedonija ~ij {to finansijski potencijal zazema 69,8% od vkupniot finansijski potencijal, ostvaruvaat adekvatna alokacija na raspolo`livite resursi i obezbeduvaat nivo na profitabilnost i povrat na aktivata i kapitalot koi se vo ramkite na svetskite standardi.

Vo odnos na pokazateljot - operativni tro{oci / vkupno ostvareni prihodi, mo`e da se konstata podobruvawe na efikasnoста na bankite vo smislana namaluvawe na iznosot na potrebni te tro{oci za generirawe na eden denar prihod. I meno, vo 2002 godina ovoj pokazatelj iznesuva 0,91 sprema 1,12 vo 2001 godina, {to zna`i namaluvawe za operativni te tro{oci za 0,21 denar na eden denar prihod. Kaj bankite koi iskale pozitivni finansijski rezultat ovoj pokazatelj vo 2002 godina iznesuva 0,76, sprema 0,75 vo 2001 godina. Vo ovie ramki, i kaj tro{ocite za plati, konstatairano e izvesno namaluvawe na potrebniot iznos na tro{oci za generirawe na eden denar prihod. Taka, vo tekot na 2002 godina, za ostvaruvawe na 1 denar prihod bilo potrebno da se napravat 0,40 denari tro{oci za plati, za razlika od prethodnata godina koga za eden denar prihod trebalo da se napravat 0,48 denari tro{oci za plati.

Pokazateljot - rezervacii za potencijalni zagubi / neto kamaten prihod, vo 2002 godina iznesuva 0,74 i ukazuva deka vo ovaa godina neto kamaten prihod e dovolen da gi pokrie rashodite po osnov na rezervacii te za

potencijalni zagubi, odnosno da go apsorbi ra kreditni ot rizik, i involviran vo izvr{ uvaweto na klasi~nite bankarski raboti. Kaj bankite koi ostvarile dobi vka, ovoj pokazatel e popovol en i vo 2002 godi na iznesuva 0,55 (0,58 vo 2001 godi na), { to zna~i deka kval itetet na kreditno to portf olio kaj ovie banki uslovu va izdvoj uva we na rezervaci i za potencijalni zagubi koi zaf a}aat ne{ to pove}e od polovina od ostvareni ot neto kamaten prihod. Za razlika od 2002 godi na, vo prethodnata godi na ovoj pokazatel, na agregatno ni vo, e nepovol en i iznesuva 1,37 i pretstavu va osnova na iska`ani ot neto negativ en kamaten prihod po rezervaci i, a vo krajna lini ja i na krajni ot negativ en f i nansi ski rezul tat od raboteweto na banki te.

Vkupni ot broj vraboteni vo banki te i { tedi lni ci te vo Republi ka Makedoni ja na 31.12.2002 godi na iznesuva 4.676, { to vo odnos na 31.12.2001 godi na pretstavu va zgol emu va we za 344 vraboteni ili 7,9%.

Trgnuvaj}i od ostvareni ot poziti ven f i nansi ski rezul tat, od strana na banki te vo Republi ka Makedoni ja, vo odnos na brojot na vraboteni, i pokraj mali ot iznos na generirana dobi vka od 86,6 iljadi denari po eden vraboten, se pak, mo`e da se konstati ra podobru va we na pokazatel ot vo odnos na prethodnata godi na koga be{ e konstati rano ostvaru va we na zaguba po vraboten vo banki te vo Republi ka Makedoni ja. Ovoj pokazatel za banki te koi iska`uva at dobi vka na krajot na godi nata, e na ni vo od 0,35 mil i oni denari dobi vka po vraboten, { to ja potvrdu va ni vnata povi soka ef i kasnost.

Pokazatel ot - vkupna neto aktiva / broj na vraboteni vo banki te, na 31.12.2002 godi na, uka`uva deka na eden vraboten vo banki te vo Republi ka Makedoni ja doa|aat 20,4 mil i oni denari neto aktiva, naspro ti 24,9 mil i oni denari na 31.12.2001 godi na, dodeka na eden vraboten vo banki te koi generi ra at dobi vka so sostoj ba na 31.12.2002 godi na, doa|aat 23,4 mil i oni denari neto akti va, spre ma 27,6 mil i oni denari na krajot na 2001 godi na.

Od aspekt na kval i f i kaci onata struktura na vraboteni te vo banki te vo Republi ka Makedoni ja, ostanu va konstataci ja ta od prethodni te godi ni za nepovol na struktura, koja ima soodvetno negativ no vli janie vrz vkupnata ef i kasnost na banki te.

Pregled br.14

Kval i f i kaci ona struktura na vraboteni te vo banki te i { tedi lni ci te vo Republi ka Makedoni ja

Sostojba na 31.12.2002 godi na	Vkupno vraboteni	D-r i M-r		VSS		V S		SSS		VKV,NS i NK	
		Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Banki	4.569	28	96.6	1.312	96.3	394	97.5	2.571	98.3	264	99.2
{ tedi lni ci	107	1	3.4	50	3.7	10	2.5	44	1.7	2	0.8
Vkupno	4.676	29	100.0	1.362	100.0	404	100.0	2.615	100.0	266	100.0
% u-estvo	100.0	0.6		29.1		8.6		55.9		5.7	

Taka, vraboteni te so sredna stru~na podgotovka i poni ski stepeni na obrazovani e ima at u-estvo od 61,62% od vkupni ot broj na vraboteni. Vraboteni te so visoka stru~na podgotovka ima at u-estvo od 29,1%, dodeka u-estvoto na vraboteni te so osmi stepen na obrazovani e e samo 0,6% od vkupni ot broj vraboteni. Vo prodol`eni e, daden e tabelaren prikaz na kval i f i kaci onata struktura na vraboteni te vo banki te i { tedi lni ci te vo Republi ka Makedoni ja.

A N E K S I

BI LANS NA SOSTOJBA

Aneks br.1

vo MKD (000,000)

AKTI VA	31.12.2002		31.12.2001	
PARI ^NI SREDSTVA I SALDA KAJ NBRM	6,079	6.5%	26,470	25.1%
Denarski pari -ni sredst va	4,399	72.4%	2,348	8.9%
Devizni pari -ni sredst va	1,675	27.6%	22,315	84.3%
Blagородni met ali i drugi pari -ni sredst va	5	0.1%	5	0.0%
Zadol `it el na rezerva i drugi sal da kaj NBRM	0	0.0%	1,803	6.8%
(HARTI I OD VREDNOST SO REESKONT NA NBRM)	1,968	2.1%	1,932	1.8%
DOLGOVNI HARTI I OD VREDNOST	865	0.9%	845	0.8%
^ekovi i meni ci	164	19.0%	146	17.2%
Hart ii od vrednost na dr `avat a nomi ni rani vo denari	674	78.0%	693	81.9%
Drugi dolgovi hart ii od vrednost	26	3.0%	7	0.9%
PLASMANI KAJ DRUGI BANKI	33,803	36.3%	29,576	28.0%
Smet ki kaj doma{ ni banki	1,559	4.6%	6,571	22.2%
Smet ki kaj st ranski banki	29,338	86.8%	20,424	69.1%
Krat koro-ni kredi t i i drugi pobaruwawa od doma{ ni banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	1,623	4.8%	1,390	4.7%
Krat koro-ni kredi t i i drugi pobaruwawa od st ranski banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	294	0.9%	38	0.1%
Dost asani kredi t i i pobaruwawa od banki	0	0.0%	3	0.0%
Dolgoro-ni kredi t i i drugi pobaruwawa od doma{ ni banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	194	0.6%	288	1.0%
Dolgoro-ni kredi t i i drugi pobaruwawa od st ranski banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	748	2.2%	300	1.0%
Nef unkcional ni kredi t i od banki	47	0.1%	562	1.9%
Posebna rezerva za pobaruwawa od banki	0	0.0%	0	0.0%
PLASMANI KAJ KOMI TENTI	32,070	34.4%	30,642	29.0%
Plasmani na pret prijat i ja	23,445	73.1%	23,511	76.7%
Plasmani na drugi komi t ent i	1,140	3.6%	1,840	6.0%
Plasmani na nasel eni e	5,231	16.3%	3,561	11.6%
Nef unkcional ni kredi t i na komi t ent i	8,953	27.9%	9,397	30.7%
Posebna rezerva za kredi t i	-6,699	-20.9%	-7,667	-25.0%
PRESMETANA KAMATA I OSPANATA AKTI VA	4,504	4.8%	2,554	2.4%
Pobaruwawa po kamat i	554	12.3%	710	27.8%
Suspendi rana kamat a i drugi pobaruwawa	3,710	82.4%	3,581	140.2%
Posebna rezerva za kamat a	-3,766	-83.6%	-3,675	-143.9%
Drugi pobaruwawa	881	19.6%	54	2.1%
Real izi rani hipot eki i zal ozi	2,998	66.6%	1,820	71.3%
Net o komi si oni odnosi	-89	-2.0%	-140	-5.5%
Net o int erni odnosi	0	0.0%	2	0.1%
Ost anat a akt i va	216	4.8%	200	7.8%
PLASMANI VO HARTI I OD VREDNOST	7,734	8.3%	8,049	7.6%
Hart ii od vrednost raspol o `livi za proda `ba vo st ranska val ut a	207	2.7%	353	4.4%
Hart ii od vrednost koi se -uvaat do dost asuvawe vo st ranska val ut a	6,290	81.3%	7,015	87.2%
Vlo `uvawa vo doma{ ni sopst veni -ki hart ii od vrednost	1,237	16.0%	695	8.6%
Posebna rezerva za ot kupeni sopst veni akci i	0	0.0%	-14	-0.2%
OSNOVNI SREDSTVA	6,211	6.7%	5,661	5.4%
Grade `ni objekt i	4,354	70.1%	4,458	78.8%
Oprema	2,715	43.7%	2,196	38.8%
Nemat erijalni vlo `uvawa	218	3.5%	169	3.0%
Drugi sredst va za rabot a	157	2.5%	308	5.4%
Sredst va za rabot a vo podgot ovka	921	14.8%	563	9.9%
I spravka na vrednost a na osnovni sredst va	-2,155	-34.7%	-2,033	-35.9%
NEI ZDVOENI REZERVACI I ZA POTENCI JALNI ZAGUBI	-20	0.0%	-98	-0.1%
VKUPNA AKTI VA	93,213	100.0%	105,633	100.0%
VONBI LANSNA AKTI VA	12,620		15,440	

BI LANS NA SOSTOJBA

vo MKD (000,000)

PASI VA	31.12.2002		31.12.2001	
DEPOZI TI OD BANKI	2,924	3.1%	2,379	2.3%
Denarski depoziti po vi duvawe	378	12.9%	72	3.0%
Devi zni depoziti po vi duvawe od doma ni banki	583	19.9%	516	21.7%
Devi zni depoziti po vi duvawe od st ranski banki	269	9.2%	416	17.5%
Krat koro-no oro-eni denarski depoziti	797	27.3%	695	29.2%
Krat koro-no oro-eni devizni depoziti	771	26.4%	568	23.9%
Dolgoro-no oro-eni denarski depoziti	116	4.0%	111	4.7%
Dolgoro-no oro-eni devizni depoziti	12	0.4%		
DEPOZI TI PO VI DUVAWE	36,347	39.0%	45,879	43.4%
Denarski depoziti po vi duvawe na pret prijat i ja	7,951	21.9%	7,782	17.0%
Denarski depoziti po vi duvawe na javen sekt or	1,625	4.5%	1,490	3.2%
Denarski depoziti po vi duvawe na drugi komi t ent i	1,556	4.3%	1,519	3.3%
Denarski depoziti po vi duvawe na nasel eni e	5,718	15.7%	3,993	8.7%
Ograni -eni denarski depoziti	331	0.9%	450	1.0%
Devi zni depoziti po vi duvawe na pravni li ca	4,580	12.6%	7,059	15.4%
Devi zni depoziti po vi duvawe na nasel eni e	14,213	39.1%	21,982	47.9%
Ograni -eni devizni depoziti	374	1.0%	1,604	3.5%
KRATKORO ^NI DEPOZI TI DO 1 GODI NA	18,076	19.4%	19,734	18.7%
Denarski krat koro-ni depoziti na pret prijat i ja	4,876	27.0%	5,687	28.8%
Denarski krat koro-ni depoziti na javen sekt or	558	3.1%	1,799	9.1%
Denarski krat koro-ni depoziti na drugi komi t ent i	324	1.8%	268	1.4%
Denarski krat koro-ni depoziti na nasel eni e	2,080	11.5%	989	5.0%
Devi zni krat koro-ni depoziti na pravni li ca	322	1.8%	0	0.0%
Devi zni krat koro-ni depoziti na drugi komi t ent i	430	2.4%	222	1.1%
Devi zni krat koro-ni depoziti na nasel eni e	9,487	52.5%	10,769	54.6%
KRATKORO ^NI POZAJMI CI DO 1 GODI NA I I ZDADENI DOL ^NI ^KI HARTI I OD VREDNOST	2,917	3.1%	4,717	4.5%
Krat koro-ni pozajmi ci od NBRM	0	0.0%	0	0.0%
Krat koro-ni denarski pozajmi ci od doma ni banki	958	32.9%	707	15.0%
Krat koro-ni devizni pozajmi ci od doma ni banki	0	0.0%		
Krat koro-ni pozajmi ci od st ranski banki	1,959	67.1%	3,891	82.5%
Krat koro-ni denarski pozajmi ci od drugi	0	0.0%	118	2.5%
Krat koro-ni pozajmi ci od pret prijat i ja	0	0.0%	0	0.0%
I zdadeni dol `ni -ki hart i i od vrednost i obvrski za drugi krat koro-ni sredst va	0	0.0%		
OSTANATA PASI VA	2,296	2.5%	2,975	2.8%
Obvrski vrz osnova na kamat a	179	7.8%	219	7.4%
Drugi obvrski vo denari	1,826	79.5%	1,679	56.4%
Drugi obvrski vo devizi	161	7.0%	379	12.8%
Pasi vni vremenski razgrani -uvawa	131	5.7%	697	23.4%
DOLGORO ^NI DEPOZI TI NAD 1 GODI NA	3,482	3.7%	4,383	4.1%
Denarski dolgoro-ni depoziti na pret prijat i ja	187	5.4%	83	1.9%
Denarski dolgoro-ni depoziti na javen sekt or	154	4.4%	144	3.3%
Denarski dolgoro-ni depoziti na drugi komi t ent i	74	2.1%	67	1.5%
Denarski dolgoro-ni depoziti na nasel eni e	2,189	62.9%	2,061	47.0%
Devi zni dolgoro-ni depoziti na drugi komi t ent i	3	0.1%	3	0.1%
Devi zni dolgoro-ni depoziti na nasel eni e	875	25.1%	2,025	46.2%
DOLGORO ^NI POZAJMI CI NAD 1 GODI NA	7,402	7.9%	5,561	5.3%
Dolgoro-ni pozajmi ci od NBRM	398	5.4%	426	7.7%
Dolgoro-ni denarski pozajmi ci od doma ni banki	177	2.4%	241	4.3%
Dolgoro-ni devizni pozajmi ci od doma ni banki	27	0.4%	25	0.4%
Dolgoro-ni pozajmi ci od st ranski banki	5,383	72.7%	3,460	62.2%
Dolgoro-ni pozajmi ci od drugi	931	12.6%	1,394	25.1%
Dolgoro-ni pozajmi ci od nef i nanski pravni li ca	0	0.0%	0	0.0%
Prezemeni dolgoro-ni obvrski vo devizi	16	0.2%	16	0.3%
Dolgoro-ni obvrski po izdadeni hart i i od vrednost i subordi ni rani depoziti i i hi bri dni kapi t al ni i nst rument i	470	6.4%		
REZERVACI I ZA VONBI LANSNI STAVKI	490	0.5%	847	0.8%
SOPSTVENI SREDSTVA	19,279	20.7%	19,159	18.1%
Osnova -ki kapi t al	17,168	89.1%	17,690	92.3%
Rezerven f ond	2,505	13.0%	3,006	15.7%
Reval ori zaci ski rezervi	53	0.3%	2	0.0%
Neraspredel ena dobi vka od porane ni godi ni	237	1.2%	92	0.5%
Drugi f ondovi	1	0.0%	23	0.1%
Zaguba	-666	-3.5%	-1,557	-8.1%
Nei zdvoeni rezervaci i za pot encij al ni zagubi	-20	-0.1%	-98	-0.5%
VKUPNA PASI VA	93,213	100.0%	105,633	100.0%

BI LANS NA USPEH

MKD (000.000)

	2002		2001	
KAMATEN PRI HOD	5,428	100.0%	4,483	100.0%
banki	1,178	21.7%	940	21.0%
pret prijat i ja	3,404	62.7%	3,765	84.0%
nasel eni e	787	14.5%	685	15.3%
ost anat i	806	14.9%	819	18.3%
st ornirani prihodi	-748	-13.8%	-1,726	-38.5%
KAMATEN RASHOD	-2,999	100.0%	-2,625	100.0%
banki	-476	15.9%	-428	16.3%
pret prijat i ja	-798	26.6%	-1,014	38.6%
nasel eni e	-1,139	38.0%	-812	30.9%
ost anat i	-254	8.5%	-221	8.4%
premi i za osig.depoziti i	-333	11.1%	-151	5.8%
NETO KAMATEN PRI HOD	2,430	100.0%	1,858	100.0%
NETO REZERVACI I	-1,798	100.0%	-2,542	100.0%
I zvr{ eni rezervaci i	-2,738	152.3%	-3,250	127.8%
Povrat na rezervaci i	940	-52.3%	708	-27.8%
NETO KAMATEN PRI HOD PO REZERVACI I	631	100.0%	-684	100.0%
NETO PRI HODI OD PROVI ZI I	2,287	100.0%	1,802	100.0%
Pri hodi po osnov na provizi i	2,685	117.4%	2,224	123.4%
Rashodi po osnov na provizi i	-398	-17.4%	-421	-23.4%
DI VI DENDI	41	100.0%	18	100.0%
NETO DOBI VKI OD HARTI I OD VREDNOST	2	100.0%	2	100.0%
NETO KAPI TALNI DOBI VKI	-47	100.0%	75	100.0%
NETO KURSNI RAZLI KI	356	100.0%	891	100.0%
DRUGI PRI HODI	2,259	100.0%	2,020	100.0%
Pri hodi po drugi osnovi	474	21.0%	637	31.5%
Vonredni prihodi	1,785	79.0%	1,384	68.5%
OP[TI I ADMI NI STRATI VNI TRO[OCI	-4,059	100.0%	-3,525	100.0%
Plat i	-2,235	55.1%	-1,966	55.8%
Amort izacija	-412	10.2%	-313	8.9%
Mat erijalni t ro[oci	-363	8.9%	-292	8.3%
Tro[oci za uslugi	-815	20.1%	-694	19.7%
Tro[oci za slu`beni pat uvawa	-62	1.5%	-52	1.5%
Tro[oci i za reprezent acija i reklama	-173	4.3%	-208	5.9%
DRUGI RASHODI	-1,001	100.0%	-1,113	100.0%
Rashodi po drugi osnovi	-952	95.1%	-986	88.6%
Vonredni rashodi	-49	4.9%	-126	11.4%
BRUTO DOBI VKA / Negat i ven finansi ski rezult at	470		-514	
DANOK NA DOBI VKA	74		107	
NETO DOBI VKA PO DANOCI / Negat i ven finansi ski rezult at	396		-620	

Aneks br. 3

PREGLED NA ODREDENI POKAZATELI ZA KVALITETOT NA KREDI TNOTO PORTFOLI O NA BANKI TE VO REPUBLI KA MAKEDONI JA

MKD (000,000)

Pozici i	31.12.1999	31.12.2000	30.06.2001	30.06.2001*	31.12.2001	31.12.2001*	30.06.2002	30.06.2002*	31.12.2002	31.12.2002*
A	21,617	21,530	23,011	23,011	23,303	23,303	68,660	68,660	67,337	67,337
B	8,083	11,432	13,180	13,180	11,844	11,844	11,892	11,892	11,018	11,018
V	8,218	6,121	6,802	6,802	7,891	7,891	6,854	6,854	6,269	6,269
G	9,175	7,122	7,576	7,576	7,740	7,740	6,923	6,923	6,497	6,497
D	3,541	4,372	3,152	6,001	2,260	6,095	3,198	8,333	2,094	7,440
Vkupna kreditna izlo`enost	50,634	50,576	53,721	56,570	53,040	56,875	97,526	102,661	93,214	98,560
Potencialni zagubi	11,424	10,842	102,562	13,105	9,609	13,444	9,876	15,011	8,166	13,512
vkupno V,G,D	20,934	17,615	17,530	20,379	17,892	21,727	16,975	22,110	14,860	20,206
vkupno G,D	12,716	11,494	10,728	13,578	10,001	13,836	10,121	15,256	8,591	13,937
vkupno V i G	17,393	13,243	14,378	14,378	15,632	15,632	13,777	13,777	12,766	12,766
% na V,G,D vo vk. kred. izl.	41.34	34.83	32.63	36.02	33.73	38.20	17.41	21.54	15.94	20.50
% na G,D vo vk. kred. izl.	25.11	22.73	19.97	24.00	18.85	24.33	10.38	14.86	9.22	14.14
% na V i G vo vk. kred. izl.	34.35	26.18	26.76	25.42	29.47	27.48	14.13	13.42	13.70	12.95
% na G vo vk. kred. izl.	18.12	14.08	14.10	13.39	14.59	13.61	7.10	6.74	6.97	6.59
% na D vo vk. kred. izl.	6.99	8.64	5.87	10.61	4.26	10.72	3.28	8.12	2.25	7.55
% na V vo vk. kred. izl.	16.23	12.10	12.66	12.02	14.88	13.87	7.03	6.68	6.73	6.36
% na riziknost (pot. zag/vk. izlo`.)	22.56	21.44	19.09	23.17	18.10	23.64	10.13	14.62	8.76	13.71
Neto pozicii vo V,G,D (namaleno za adekvatni te rezervacii)	10,751	8,152	8,889	8,889	9,789	9,789	8,602	8,602	7,950	7,950
Garantenkapi tal	14,404	18,708	18,413	18,413	18,699	18,699	18,487	18,487	19,122	19,122
% na V,G,D vo garantenkapi tal	145.34	94.15	95.20	110.68	95.68	116.19	91.82	119.60	77.71	105.67
% na G,D vo garantenkapi tal	88.28	61.44	58.26	73.74	53.48	73.99	54.74	82.52	44.93	72.88
% na V i G vo garantenkapi tal	120.75	70.79	78.09	78.09	83.60	83.60	74.52	74.52	66.76	66.76
% na G vo garantenkapi tal	63.70	38.07	41.15	41.15	41.39	41.39	37.45	37.45	33.98	33.98
% na D vo garantenkapi tal	24.59	23.37	17.12	32.59	12.09	32.60	17.30	45.07	10.95	38.91
% na V vo garantenkapi tal	57.05	32.72	36.94	36.94	42.20	42.20	37.07	37.07	32.79	32.79
% na neto V,G,D vo garantenkapi tal	74.64	43.57	48.28	48.28	52.35	52.35	46.53	46.53	41.58	41.58
Adekvatnost na kapi tal ot	28.70	36.73	35.36	35.36	35.26	35.26	27.50	27.50	28.10	28.10
Vk. izlo`enost na rizik na zenja (neto)							27,981		29,438	
Potencialni zagubi za rizik na zenja							137		8	
% na pot. zagubi za rizik na zenja/vk. izlo`enost na rizik na zenja							0.49		0.03	

* pokazatel i za kval itetot na kreditno portfolio vo koi se vkl u-eni i skni`eni te nefunkcionalni krediti vo vonbilansna evidencija

GARANTEN KAPITAL NA BANKI TE VO REPUBLIKA MAKEDONIJA
so sestojba na 31.12.2002 godina

vo MKD (000 000)

Rb.	Opis	Vkupno
A	OSNOVEN KAPITAL	
1	Izdadeni obilni i prioritetni akcii ili neposredno uplateni sredstva	16,752
2	Rezervi	2,505
3	Zadržana neraspoređena dobit	237
4	Dobit vka spored periodična presmetka diskontirana za 50%	0
5	Nepokriena izguba od prethodnih godina	-666
6	Izguba od tekućih radnje	0
7	Gudvil	0
8	OSNOVEN KAPITAL	18,828
B	DOPOLNI TELEN KAPITAL	
9	Izdadeni kumulativni prioritetni akcii	377
10	Revalorizacijske rezervi	53
11	Hibridni kapitalni instrumenti	0
12	Subordinirani obvrski	470
13	VKUPNO DOPOLNI TELEN KAPITAL	900
14	Dopolniteljen kapital kojmože da se ukluči u garantni ot kapital	900
V	GARANTEN KAPITAL	
15	Bruto garantni kapital	19,728
16	Kapitalni ulog u bankarski i nebankarski finansijski instituciji	-586
17	Neizdvoena posebna rezerva za kreditni izgubi i izgubi po osnovu rizika na zemlja	-20
17.1	Neizdvoena nefunkcionalna kamata	-18
17.2	Neizdvoena posebna rezerva za potencijalni izgubi	-2
	GARANTEN KAPITAL	19,122

ZAKONSKA REGULATIVA OD OBLASTA NA SUPERVIZIJATA

Zakoni :

1. Zakon za Narodnata banka na Republika Makedonija ("Sl. vesnik na RM" br. 3/2002);
2. Zakon za bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 63/2000 i 37/2002);
3. Zakon za osnovane na Makedonska banka za poddrška na razvojt ("Sl. vesnik na RM" br. 24/98 i 6/2002);
4. Zakon za banki za mikrofinansi ("Sl. vesnik na RM" br. 61/2002).

Odluki :

1. Odluka za potrebna dokumentacija za izdavanje na dozvoli spored odredbite na Zakonot za bankite, Zakonot za hartii od vrednosti i Zakonot za banki za mikrofinansi ("Sl. vesnik na RM" br. 81/2002-preisten tekst);
2. Odluka za potrebna dokumentacija za izdavanje na soglasnosti, za dokumentacijata koja se prilouva za sekoja uplata na kapital i za sekoja promena na sopstvenikata struktura na akcii te na bankata i kriteriumi za ocenka na izvorot na sredstvata ("Sl. vesnik na RM" br. 81/2002-preisten tekst);
3. Odluka za izdavanje ovlastuvawe na bankite za vr{ewe platen promet i kreditni raboti so stranstvo i ovlastuvawe za vr{ewe devizno-valutni raboti vo Republika Makedonija ("Sl. vesnik na RM" br. 65/96, 16/2001 i 85/2001);
4. Odluka za na~inot na vr{ewe na supervizorski nadzor na bankite i postapkata za prezemawe merki za odstranuvawe na utvrdenite nepravilnosti ("Sl. vesnik na RM" br. 111/2000);
5. Odluka za na~inot na vr{ewe nadzor nad primenata na propisite koi go reguliraat deviznoto i denarskoto rabotewe i prezemawe merki sprema bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 44/2002 i 80/2002);
6. Odluka za metodologijata na utvrduvawe na garantni ot kapital na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 77/2000);
7. Odluka za metodologijata za utvrduvawe na rizi~no ponderirana aktiva na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 50/2001);
8. Odluka za utvrduvawe na metodologijata za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni pozicii na bankite spored stepenot na nivanata rizi~nost ("Sl. vesnik na RM" br. 21/2002 - preisten tekst);
9. Odluka za visinata i na~inot na formirawe na posebna rezerva za obezbeduvawe od potencialni zagubi na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 50/2001);
10. Odluka za utvrduvawe i presmetuvawe otvoreni devizni pozicii na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 103/2001 - preisten tekst);
11. Odluka za definirawe i na~inot na utvrduvawe na povrzani subjekti vo soglasnost so Zakonot za bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 28/2001);
12. Odluka za metodologijata za utvrduvawe na neto dol`nici na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 28/2001);
13. Odluka za primena na ~len 35 i 36 od Zakonot za bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 41/2001);

14. Odluka za supervizorski te standardi za regulirawe na dostasanite, a nenapl ateni pobaruwawa na banki te i { tedi lni ci te ("Sl. vesni k na RM" br. 26/96 i 27/98).
15. Odluka za di nami kata na usogl asuwawe na vi si nata na osnova~ki ot kapi tal na { tedi lni ci te so odredbi te na Zakonot za banki i { tedi lni ci ("Sl. Vesni k na RM" br. 49/98)
16. Odluka za utvrduwawe na obemot i na~i not na rabotewe na { tedi lni ci te ("Sl. Vesni k na RM" br. 111/2000 i 80/2002)
17. Odluka za prodol ` uvawe na primena (va ` ewe) na odluki na Sovetot na Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja ("Sl. Vesni k na RM" br. 68/2000)
18. Odluka za postapkata, potrebnata dokumenatcija i kriteriumite za dobi wawe dozvola i za otpo~nuwawe so vr{ ewe na aktivnosta transf er na pari , opredel uvawe na na~i not i uslovi te na rabotewe i prezemawe merki ("Sl. Vesni k na RM" br. 80/2002)

**PREGLED NA BANKI I [TEDI LNI CI VO REPUBLI KA
MAKEDONI JA
so sostojba na 31.12.2002 godi na**

I. BANKI

***Banki koi i maat ovlást uvawe za vr{ewe na finansiski akt i vnost i
soglasno ~len 45 i 46 od Zakonot za bankit e vklú~it elno i plat en
promet i kredit ni i garanciski rabot i so st ranst vo***

Al f a banka a.d. Skopje
Dame Gruev 1
1000 Skopje
tel ++ 389 2 116 433
f aks ++ 389 2 116 830

Bal kanska banka a.d.Skopje
Maksi m Gorki 6
1000 Skopje
tel ++ 389 2 286 100
f aks ++ 389 2 132 186

Eurostandard banka a.d. Skopje
ul . Vasi l Glavi nov br.12, kat 2 TCC Pl aza
1000 Skopje
tel ++ 389 2 228 444
f aks ++ 389 2 224 095

I nvestbanka a.d.Skopje
Makedoni ja 9/11
1000 Skopje
tel ++ 389 2 114 166
f aks ++ 389 2 135 367

I zvozna i kredi tna banka a.d.Skopje
bul . Parti zanski Odredi br. 3, bl ok 11
1000 Skopje
tel ++ 389 2 122 207
f aks ++ 389 2 122 393

Komerci jal na banka a.d.Skopje
Di mi tar Vl ahov 4
1000 Skopje
tel ++ 389 2 107 107
f aks ++ 389 2 113 494

Makedonska banka a.d. Skopje
Bul . VMRO 3-12/2
1000 Skopje

tel ++ 389 2 117 111
f aks ++ 389 2 117 191

Makedonska banka za podrška na razvojot a.d. Skopje
Bul . III Makedonska brigada bb
1000 Skopje
tel ++ 389 2 115 844
f aks ++ 389 2 239 688

Ohridska banka a.d. Ohrid
Makedonski prosvetitel i 19
6000 Ohrid
tel ++ 389 46 206 600
f aks ++ 389 46 254 130

Radobank a.d. Skopje
Jurij Gagarin 17
1000 Skopje
tel ++ 389 2 393 300
f aks ++ 389 2 380 453

Sileks banka a.d. Skopje
Gradski zid blok 9 lokal 5
1000 Skopje
tel ++ 389 2 115 288
f aks ++ 389 2 114 891

Stopanska banka a.d. Bitola
Dobri voe Radosavcevi } 21
7000 Bitola
tel ++ 389 47 207 500
f aks ++ 389 47 207 515

Stopanska banka a.d. Skopje
11 Oktomvri 7
1000 Skopje
tel ++ 389 2 295 295
f aks ++ 389 2 114 503

Teteks - Kreditna banka a.d. Skopje
Naroden Front 19/a
1000 Skopje
tel ++ 389 2 127 449
f aks ++ 389 2 131 419

Tetovska banka a.d. Tetovo
Maršal Tito 14
1200 Tetovo
tel ++ 389 44 335 280
f aks ++ 389 44 335 274

Tutunska banka a.d. Skopje
12-ta Udarne brigada b.b.
1000 Skopje

tel ++ 389 2 105 601
f aks ++ 389 2 105 630

T.X. Zi raat bankasi podru` ni ca Skopje
11 Oktomvri 3
1000 Skopje
tel ++ 389 2 111 337
f aks ++ 389 2 110 013

***Banki koi soglasno ~len 45 od Zakonot za bankite imaat ovlast uvawe
za vr{ewe na finansiski aktivnost i vo zemjata***

Komercijalno i investici ona banka a.d. Kumanovo
Pl o{ tad Nova Jugosl avija bb
1300 Kumanovo
tel ++ 389 31 475 100
f aks ++ 389 31 420 061

I nternaci onalna Pri vatna Banka a.d. Skopje
27 Mart 1
1000 Skopje
tel ++ 389 2 119 191
f aks ++ 389 2 112 830

Po{ tenska banka a.d. Skopje
ul . Orce Ni kol ov b.b.
1000 Skopje
tel ++ 389 2 112 862
f aks ++ 389 2 163 054

II. [TEDI LNI CI

AL KOSA a.d. [tip
Van-o Pr}e bb
2000 [tip
tel ++ 389 32 392 960
f aks ++ 389 32 393 163

AM d.o.o. Skopje
ul. Luj Paster Pal ata Makedoni ja, lokal 6
1000 Skopje
tel ++ 389 2 223 770
f aks ++ 389 2 223 770

Bavag d.o.o. Skopje
11 Oktomvri 23/1
1000 Skopje
tel ++ 389 2 134 362
f aks ++ 389 2 135 328

Gra|anska { tedi l ni ca d.o.o. Skopje
Dame Gruev 10
1000 Skopje
tel ++ 389 2 118 585
f aks ++ 389 2 118 585

Di kuko d.o.o. Skopje
Mi to Haxi vasi l ev Jasmi n br. 6 lokal 3
1000 Skopje
tel ++ 389 2 112 140
f aks ++ 389 2 213 930

I nko d.o.o. Skopje
Di mi tri ja ^ upovski 23
1000 Skopje
tel ++ 389 2 114 182
f aks ++ 389 2 223 277

I nterf al ko d.o.o. Skopje
Bul Parti zanski odredi 123
1000 Skopje
tel ++ 389 2 362 546 i
f aks ++ 389 2 362 546

Ki ro] u~uk d.o.o. Vel es
Car Samoi l 1
1400 Vel es
tel ++ 389 43 231 199
f aks ++ 389 43 232 637

Mak BS d.o.o. Skopje
Dame Gruev bl ok 2/3
1000 Skopje
tel ++ 389 2 131 190
f aks ++ 389 2 166 466

Makedonska { tedi l ni ca a.d. Skopje
Kl i ment Ohri dski 58 b
1000 Skopje
tel ++ 389 2 121 370
f aks ++ 389 2 121 408

Mal e{ evka a.d. Berovo
Mar{ al Ti to 10/A
2330 Berovo
tel ++ 389 33 470 755
f aks ++ 389 33 470 755

Mi t [tedi l ni ca d.o.o. Kumanovo
I vo Lol a Ri bar 14
1300 Kumanovo
tel ++ 389 31 426 180
tel ++ 389 31 426 180

Mo`nosti d.o.o. Skopje
bul. Jane Sandanski br.111
1000 Skopje
tel ++ 389 2 401 051
f aks ++ 389 2 401 050

Ml adi nec d.o.o. Skopje
Bul. G.Del -ev 11 Lamel a A/1, DTC Mavrovka
1000 Skopje
tel ++ 389 2 238 712
f aks ++ 389 2 237 521

Peon d.o.o. Strumi ca
Mar{ al Ti to bb
2400 Strumi ca
tel ++ 389 34 321 927
f aks ++ 389 34 345 706

Fer{ ped d.o.o. Skopje
Veçko Vl ahovi } br.11
1000 Skopje
tel ++ 389 2 219 233
f aks ++ 389 2 228 978

F ULM { tedi l ni ca d.o.o. Skopje
ul. Mi tohaxi vasi l ev br.48
1000 Skopje
tel ++ 389 2 115 244
f aks ++ 389 2 115 653